

REGERING VAN ARUBA

Minister-president
Minister van Algemene Zaken

L.G.Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

Aan de Voorzitter der Staten
Dhr. mr. J.E. Thijsen
L.G. Smith Boulevard 72
Aruba

MAZ/7261

Oranjestad, 10 september 2020.

Onderwerp: stand van zaken overleg met Nederland.

Geachte heer Thijsen,

Ten gevolge op de laatste update aan de Staten over de onderhandelingen met Nederland over de voorwaarden voor de voortzetting van de financiële steun in het kader van COVID-19, gaan hierbij de laatste versies van de voorwaardenbrief, het landspakket, en de twee concept-rijkswetten Aruba financieel toezicht (RAft) en het Orgaan voor hervorming en herstel Aruba (OHHA). Ook is het concept voor de Overeenkomst bijgevoegd waarin expliciet is opgenomen dat de Overeenkomst komt te vervallen indien de vereiste consensus ontbreekt of is komen te vervallen (gedurende de procedure van goedkeuring).

Tot onze verbazing, zijn er in de laatste versie ingrijpende wijzigingen aangebracht, zonder vooroverleg. Daarover wordt nog onderhandeld.

Saillante wijziging in het voorwaardenpakket is dat de AWG 204 miljoen van de 3^e tranche niet conform het advies van het College Aruba financieel toezicht voor de maanden juli, augustus en september wordt verstrekt maar voor de maanden juli tot en met november. Hierdoor wordt een additioneel liquiditeitstekort gecreëerd. Deze wijziging heeft in afwijking van het advies van het CAft, en zonder overleg plaatsgevonden, waardoor het moeilijker wordt om het voorwaardenpakket zoals het nu op tafel ligt te accepteren.

De regering wordt hierdoor nu geforceerd om naar financiering te zoeken voor het additioneel liquiditeitstekort, en heeft kunnen constateren dat er interesse is op de financiële markt. De inspanningen vinden thans plaats om financiering voor (in ieder geval) de maanden september en oktober te formaliseren, en dit geeft de nodige ruimte om de onderhandelingen met Nederland te continueren.

Ik heb gemeend u hiervan op de hoogte te moeten stellen.

Tot nadere toelichting bereid, verblijf ik,

Met vriendelijke groet,

mr. E.C. Wever-Croes

Minister President van Aruba

- Bijlagen: - Overeenkomst en Voorwaardenbrief
- Ontwerp Rijkswet Aruba financieel toezicht met Memorie van Toelichting
 - Ontwerp Rijkswet Orgaan voor hervorming en herstel Aruba met Memorie van Toelichting

LANDSPAKKET
Aruba

Partijen

- A. De regering van Aruba, rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Minister-President van Aruba, mevrouw E.C. Wever-Croes, en hierna te noemen: Aruba;

en

- B. De regering van Nederland, rechtsgeldig vertegenwoordigd door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de heer R.W. Knops, en hierna te noemen: Nederland;

Overwegende, dat

- De regeringen van Nederland en Aruba voornemens zijn om in een rijkswet op grond van artikel 38, tweede lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden een Orgaan voor hervorming en herstel Aruba in te stellen dat met het oog op het welzijn van de bevolking van Aruba zal bevorderen dat hervormingen van bestuurlijke aard worden doorgevoerd, duurzaam houdbare overheidsfinanciën worden gerealiseerd en de weerbaarheid van de economie wordt versterkt, met inbegrip van de rechtsstatelijke inbedding die daarvoor nodig is;
- Het Orgaan voor hervorming en herstel Aruba onder andere de taak zal hebben de ondersteuning van en het toezicht op de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven van Aruba met betrekking tot de in bovengenoemde Rijkswet en in het landspakket bepaalde onderwerpen;
- Dit landspakket als onderlinge regeling tussen Nederland en Aruba wordt gesloten op grond van artikel 38, eerste lid, van het Statuut;
- Gelet op financiële en economische situatie van Aruba, het cruciaal is dat reeds voor de totstandkoming van de Rijkswet Orgaan voor hervorming en herstel Aruba met de uitvoering van dit landspakket een begin wordt gemaakt;
- Het landspakket in zijn huidige vorm echter niet als zelfstandige regeling kan bestaan indien de Rijkswet Orgaan voor hervorming en herstel Aruba niet wordt vastgesteld;

Komen het volgende overeen:

1. Het landspakket Aruba maakt integraal onderdeel uit van deze overeenkomst.
2. Partijen voeren de afspraken uit die zijn opgenomen in het landspakket Aruba.
3. Indien Aruba voor het begrotingsjaar 2021 een onderbouwd verzoek doet om toepassing van artikel 23 van de landsverordening Aruba Tijdelijk financieel toezicht of, indien het voorstel tot Rijkswet houdende regels voor het financieel toezicht op het land Aruba (Rijkswet Aruba financieel toezicht) tot wet is verheven en in werking is getreden, een onderbouwd verzoek om toepassing van artikel 25 van die wet, zal Nederland een dergelijk verzoek steunen.

4. Deze overeenkomst kan nadat partijen daarmee hebben ingestemd, schriftelijk worden gewijzigd en aangevuld. De (zakelijke inhoud van de) wijziging wordt gepubliceerd in de Staatscourant.
5. Deze overeenkomst treedt inwerking met ingang van de dag na laatste ondertekening door partijen en eindigt gelijktijdig met het moment waarop de Rijkswet Orgaan voor hervorming en herstel Aruba vervalt.
6. Indien de Rijkswet Orgaan voor hervorming en herstel Aruba wordt verlengd, wordt deze overeenkomst voortgezet tot dezelfde einddatum als die waarmee de rijkswet wordt verlengd, en indien van toepassing, daarna telkens met dezelfde periode indien vervolgens wordt besloten tot verlenging van de rijkswet.
7. Deze overeenkomst houdt voortijdig van rechtswege op te bestaan, indien:
 - a. Aruba de Rijksministerraad informeert dat de voor het voorstel van Rijkswet Orgaan voor hervorming en herstel Aruba vereiste consensus ontbreekt of aan het voorstel is komen te ontvallen;
 - b. het voorstel van Rijkswet Orgaan voor hervorming en herstel Aruba om een andere reden niet tot wet wordt verheven;
 - c. Nederland en Aruba overeenkomstig het daartoe in de Rijkswet Orgaan voor hervorming en herstel Aruba opgenomen voorschrift besluiten de in die rijkswet vervatte onderlinge regeling tussentijds te beëindigen;
8. Op deze overeenkomst is (Europees) Nederlands recht van toepassing.

De tekst van deze overeenkomst wordt binnen drie maanden na ondertekening gepubliceerd in de Staatscourant en de landscourant van Aruba. Bij wijziging van de overeenkomst wordt de (zakelijke inhoud van de) wijziging binnen drie maanden gepubliceerd in de Staatscourant en de landscourant van Aruba.

Aldus overeengekomen in tweevoud en ondertekend te _____ op _____

De regering van Nederland,

De regering van Aruba,

.....
R.W. Knops
De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

.....
E.C. Wever-Croes
De Minister-President van
Aruba

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

De minister-president van Aruba

Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Directoraat-generaal
Koninkrijksrelaties

Kenmerk
PM

Uw kenmerk

Datum

Betreft Voorwaarden derde tranche liquiditeitssteun Aruba cf RMR 10
juli

De COVID-19 pandemie heeft voor de autonome landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten (hierna: de landen) zeer ingrijpende gevolgen. De landen hebben als gevolg hiervan, op grond van artikel 36 van het Statuut, een beroep gedaan op de solidariteit binnen het Koninkrijk en Nederland verzocht om steun.

In de Rijksministerraad van 15 mei 2020 is besloten de landen een tweede tranche liquiditeitssteun te verlenen, gekoppeld aan een aantal voorwaarden. De landen hebben met deze voorwaarden ingestemd. Daarnaast is besloten dat Nederland bij volgende tranches liquiditeitssteun, en andere vormen van ondersteuning, de aanvaarding van een pakket aan maatregelen die gericht zijn op structurele hervormingen in de landen als voorwaarde stelt. Deze hervormingen hebben tot doel de financiële, economische, institutionele en maatschappelijke weerbaarheid van de landen dusdanig te versterken, zodat zij beter in staat zullen zijn om externe schokken zelfstandig op te vangen.

Om in aanmerking te komen voor de derde tranche liquiditeitssteun (juli t/m november 2020) zullen de landen in algemene zin:

- (1) Moeten voldoen aan de voorwaarden zoals gesteld voor de tweede tranche liquiditeitssteun.
- (2) Moeten instemmen met de geformuleerde voorwaarden voor de derde tranche liquiditeitssteun, waarbij het voldoen aan deze voorwaarden tevens voorwaardelijk zal zijn voor het in aanmerking komen voor verdere liquiditeitssteun (vierde tranche en verder).

Realisatie voorwaarden tweede tranche liquiditeitssteun

Op 24 juni 2020 heeft het Collega Aruba financieel toezicht (CAft) advies aan de Rijksministerraad uitgebracht over de mate waarin Aruba voldoet aan de voorwaarden zoals gesteld aan de tweede tranche liquiditeitssteun. Hieruit blijkt dat Aruba volgens het CAft (grotendeels) voldoet aan de voorwaarden, waarbij het CAft een kanttekening plaatst bij het nakomen van de voorwaarde maximeren topinkomens op 130% van salaris Minister-President.

Datum
31 augustus 2020

Kenmerk
PM

Voorwaarden derde tranche liquiditeitssteun (juli t/m november 2020)

De voorwaarden voor de derde tranche liquiditeitssteun zijn opgesplitst in generieke voorwaarden en aanvullende specifieke voorwaarden per land.

Aruba wordt, op grond van artikel 38 lid 2 van het Statuut, gevraagd om in te stemmen met de inhoud van het voorstel van Rijkswet Orgaan voor hervorming en herstel Aruba en het ter advies voor te leggen van dit voorstel aan de Raad van State van het Koninkrijk. Deze rijkswet ziet op de instelling van een Orgaan voor hervorming en herstel in Aruba. Het Orgaan heeft ten behoeve van het welzijn van de bevolking van het land Aruba tot doel om in Aruba te bevorderen dat hervormingen van bestuurlijke aard worden doorgevoerd, duurzaam houdbare overheidsfinanciën worden gerealiseerd en de weerbaarheid van de economie wordt versterkt, met inbegrip van de rechtstatelijke inbedding die daarvoor nodig is. Het Orgaan wordt vormgegeven als bestuursorgaan met zelfstandige taken en bevoegdheden. Het Orgaan krijgt de rechtsvorm van een Nederlandse rechtspersoon.

Het Orgaan voor hervorming en herstel in Aruba heeft onder andere als taak de ondersteuning van en het toezicht op de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven van Aruba. Deze projecten en maatregelen worden op hoofdlijnen uitgewerkt in een landspakket: een samenhangend pakket waarin de concrete maatregelen voor de korte termijn en structurele hervormingen voor de langere termijn zijn opgenomen die noodzakelijk zijn om Aruba weerbaar te maken. Het landspakket wordt vormgegeven als overeenkomst tussen Nederland en Aruba. Het is de basis waarop de komende jaren tussen Nederland en Aruba samengewerkt zal worden. Aruba wordt geacht in te stemmen met het landspakket en mee te werken aan het uitwerken van het landspakket in een uitvoeringsagenda en plannen van aanpak. Hierbij zullen ook de door het land Aruba zelf ingediende hervormingsvoorstellen worden betrokken. De voortgang bij de uitvoering van de landspakketten, en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsagenda's en plannen van aanpak, is voorwaardelijk voor toekenning van volgende tranches financiële steun.

Behalve met het voorstel van Rijkswet Orgaan voor hervorming en herstel Aruba wordt Aruba gevraagd in te stemmen, eveneens op grond van artikel 38 lid 2 van het Statuut, met een voorstel van Rijkswet Aruba financieel toezicht. Dit voorstel hevelt het reeds bestaande toezichtsarrangement op de financiën van Aruba over naar rijkswetsniveau en brengt daar enige aanvullingen en wijzigingen op aan..

Verdere ondersteuning door Nederland

Als Aruba heeft voldaan aan de voorwaarden van de tweede tranche en instemt met de voorwaarden voor de derde tranche komt het land, in aanvulling op de benodigde liquiditeitssteun, in aanmerking voor verdere ondersteuning door Nederland. Het Orgaan voor hervorming en herstel Aruba heeft de taak om de in het landspakket afgesproken hervormingen te ondersteunen, bijvoorbeeld middels het beschikbaar stellen van expertise en capaciteit. Daarnaast kan het Orgaan zelfstandig projecten initiëren, bevorderen en uitvoeren, subsidies verstrekken

Datum
31 augustus 2020

Kenmerk
PM

aan burgers en bedrijven, met inbegrip van overheidsbedrijven, dan wel deelnemen in aandelenkapitaal van bedrijven, zodat deze de hervormingsprogramma's ondersteunen. Het kan o.a. gaan om de thema's rechtsstaat, zorg en onderwijs. Er zal sprake moeten zijn van een stapsgewijze aanpak en een duidelijke fasering, in relatie tot de uitvoeringsagenda's en passend bij de (actuele) realisatiekracht binnen de landen. Dekking voor hervormingen dient in principe op de eigen begroting van Aruba gevonden te worden. Het uitgangspunt voor investeringen is dat deze zich – op termijn – terug zullen verdienen, omdat ze bijdragen aan verhoging van het verdienvermogen van de landen, dan wel verlaging van de overheidsuitgaven. Bovenop financiering door Aruba zelf kan het Orgaan in voorkomende gevallen aanvullende steun verlenen aan hervormingsprojecten, binnen de begroting van het Orgaan. Per maatregel zal bekeken moeten worden wat de wenselijkheid en haalbaarheid is. Benodigde middelen kunnen in de vorm van een lening, een gift, met behulp van cofinanciering en/of met een departementale bijdrage beschikbaar worden gesteld. Over de beschikbaarstelling en de budgettaire verwerking hiervan moet, tegen de achtergrond van hetgeen is overeengekomen in het landspakket en uitvoeringsagenda, voorafgaand separate politieke besluitvorming plaatsvinden.

Tot slot, de Nederlandse regering acht het van groot belang de meest kwetsbaren van de samenlevingen in de landen te ondersteunen zolang dit redelijkerwijs noodzakelijk is. Het verstrekken van voedselhulp aan deze doelgroep zal in ieder geval tot eind 2020 worden gecontinueerd.

Beslispunten

Met inachtneming van het bovenstaande, wil ik, met gebruikmaken van het advies van het CAft, de Rijksministerraad adviseren het volgende te besluiten:

Op Aruba toegespitste generieke voorwaarden

1. Instemmen met de inhoud van en het indienen voor advies bij de Raad van State van het Koninkrijk (RvSK) van het voorstel van Rijkswet Orgaan voor hervorming en herstel Aruba en het bevorderen van de totstandkoming ervan. De totstandkoming van deze Rijkswet is voorwaardelijk voor volgende tranches liquiditeitssteun.

Instemmen met de Rijkswet Aruba financieel toezicht (RAft).

2. Aangaan van de overeenkomst landspakket per 11 september 2020 en een breed draagvlak in de Staten bevorderen per uiterlijk 15 november 2020. De mate waarin de overeenkomst landspakket breed draagvlak kent in de Staten wordt betrokken bij het verlenen van een volgende tranche liquiditeitssteun.
3. Instemmen met aanpassingen aan het voorstel van Rijkswet Aruba financieel toezicht, die lopende het wetgevingstraject aan de huidige ontwerptekst worden toegevoegd. Deze aanpassingen zien in ieder geval op (a) sanctiemogelijkheden, (b) informatieverstrekking richting en vanuit

Datum
31 augustus 2020

Kenmerk
PM

C(A)ft, (c) een adviesrol voor het C(A)ft over beleidsmatige keuzes, (d) een escalatieladder om te komen tot een aanwijzing, (e) begrotingsregels (conform uitwerking Protocol 2019-2021 door Aruba) en (f) aanvullende normen voor het financieel beheer en de rentelast.

Nederland betreft Aruba bij het opstellen van de voorstellen tot wijziging.

4. Onder regie van de tijdelijke werkorganisatie van het ministerie van BZK en betrokken departementen in Nederland draagt het land Aruba actief bij aan de totstandkoming van een op het landspakket gebaseerde uitvoeringsagenda voor Aruba voor 1 december 2020.
5. Het land Aruba werkt actief mee aan opdrachtverlening voor 15 november 2020 m.b.t.:
 - a. Een doorlichting van de financiële sector door een externe onafhankelijke partij.
 - b. Een integrale doorlichting van het stelsel van toezicht (wet- en regelgeving, toezichtbeleid) op de financiële markten door een externe onafhankelijke partij.De voortgang hiervan wordt betrokken bij het toekennen van verdere tranches liquiditeitssteun.
6. Aruba verstrekt voor 15 november 2020 in het kader van versterking in wet- en regelgeving financiële sector een overzicht van welke wetgeving zou moeten worden aangepast om tekortkomingen te mitigeren, in ieder geval invoering Depositogarantiestelsel DGS en modernisering resolutieraamwerk.
7. Aruba zal per direct maximale transparantie bieden en gehoor geven aan alle verzoeken van het CAft omtrent informatieverstrekking met betrekking tot de overheidsentiteiten.
8. Het concept plan van aanpak voor doorlichting van het onderwijsbestel in de landen wordt uiterlijk op 15 november 2020 aan de Ministers van Onderwijs van de twee landen opgeleverd en voor 1 december 2020 vastgesteld.
9. Aruba draagt zorg voor de continuïteit van vitale processen, waaronder in ieder geval wordt verstaan elektriciteit, olievoorziening, internet en datadiensten, drinkwatervoorziening, vlucht- en vliegtuigafhandeling, scheepvaartafhandeling, betalingsverkeer, de hulpdiensten en communicatie daartussen en medische instellingen.
10. In het belang van stabiliteit van de openbare orde en veiligheid worden tot nader orde geen bezuinigingen toegepast die de operationele uitvoeringscapaciteit binnen de meest vitale sectoren van de rechtsstaat (Politie, Douane, Landsrecherche, OM, Hof, Kustwacht, gevangeniswezen en de veiligheidsdienst) beperken.

Datum
31 augustus 2020

Kenmerk
PM

Specifieke voorwaarden Aruba

1. Overgaan tot het verstrekken van liquiditeitssteun van AWG 204 miljoen aan Aruba voor de periode 1 juli tot en met 30 november 2020 indien Aruba akkoord gaat met hierboven genoemde generieke voorwaarden en de hieronder geformuleerde landspecifieke voorwaarden.
2. Nederland zal, als (a) Aruba akkoord gaat met hierboven genoemde generieke voorwaarden en de hieronder geformuleerde landspecifieke voorwaarden én (b) het land Aruba hiertoe een verzoek doet om te voldoen aan haar reguliere verplichtingen tot het betalen van een hoofdsom in 2021 en 2022 onder de USD Externe Financiering, het land Aruba in 2021 een lening verstrekken met een hoofdsom van AWG 177 mln. en in 2022 een lening met een hoofdsom van AWG 346 mln. De condities voor beide leningen zijn een vaste rentepercentage van 2%, een looptijd van 7 jaar met halfjaarlijkse aflossingen na twee jaar. Aruba realiseert hiermee gedurende de looptijd van lening een rentelastenverlichting in de orde van grootte van AWG 82 mln. ten opzichte van marktfinanciering.
3. Indien Aruba per 15 november voldoet aan alle voorwaarden zal, indien noodzakelijk, op basis van een advies van het CAft aanvullende liquiditeitssteun worden verstrekt voor de periode tot en met 31 december 2020.
4. Vanwege de complexiteit m.b.t. het komen met een voorstel voor de maximering van de topsalarissen (tot 130% van het salaris van de Minister-president) wordt voor Aruba uitstel verleend tot 1 oktober 2020 om een door de Staten goedgekeurd voorstel in te dienen bij het CAft. In dit voorstel is een overgangstermijn van maximaal 2 jaar voor bestaande contracten te billijken. Totdat de regeling door de Staten is goedgekeurd en gedurende de overgangstermijn voor bestaande contracten wordt maximaal ingezet op bestuurlijke afspraken. Dit element wordt betrokken bij de besluitvorming omtrent een vierde tranche liquiditeitssteun.
5. Aruba zorgt ervoor dat - binnen de kaders van het herziene Protocol recherchesamenwerking, en onder lokaal gezag - de inzet van het RST (inclusief beide centrale teams) voor 15 november 2020 de noodzakelijke opsporingsbevoegdheden krijgen.
6. Aruba zorgt voor 15 november 2020 dat het mogelijk wordt gemaakt dat het RST, de Kustwacht, de Landsrecherche en de KMar zelfstandig criminele inlichtingen kunnen verstrekken.
7. Aruba draagt voor 15 oktober 2020 zorg voor inwerkingtreding van de aangepaste Landsverordening toelating, uitzetting en verwijdering zodat

Datum
31 augustus 2020

Kenmerk
PM

gezinsleden van uitgezonden Rijksambtenaren van rechtswege worden toegelaten tot het land Aruba.

8. De lening wordt in de vorm van een bulletlening, met dezelfde afloopdatum als de lening betreffende de eerdere tranches, uitbetaald in US dollars. Voor de procedure betaalbaarstelling liquiditeitssteun zie hieronder.

Procedure betaalbaarstelling liquiditeitssteun

- i. De leenovereenkomsten wordt na (definitieve) besluitvorming van de Rijksministerraad door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties per omgaande ter ondertekening verzonden en aangeboden aan de minister van financiën van Aruba (ter ondertekening) en in cc. aan de minister-president van Aruba.
- ii. De leenovereenkomst dient binnen 2 werkdagen ondertekend door de minister van Financiën van Aruba retour te zijn ontvangen door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties waarna het bedrag van de lening door tussenkomst van het agentschap Financiën door de Nederlandse Bank (DNB) binnen drie werkdagen betaalbaar wordt gesteld ten behoeve van de landen. Aruba wordt verzocht om prioriteit te geven aan ondertekening van de leenovereenkomst.
- iii. Voor het land Aruba bestaat nog geen bestemmingsrekening bij de Centrale Bank van Aruba (CBA). Het ministerie van BZK verzoekt Aruba zo snel mogelijk een bestemmingsrekening te openen bij de CBA. Voor toekomstige repatriëring van geleende gelden wordt een ontheffing voor de deviezenprovisie verleend door Aruba.

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. R.W. Knops

MEMORIE VAN TOELICHTING

I ALGEMEEN

1. Inleiding

Met dit voorstel van rijkswet wordt het financieel toezicht vanuit het Koninkrijk en de instelling van het College Aruba financieel toezicht (hierna: CAft) bij rijkswet vastgelegd. Na de totstandkoming van een daartoe strekkend, tussen Nederland en Aruba overeengekomen protocol - heeft Aruba in 2015 zelf het financieel toezicht vanuit het Koninkrijk geregeld in de Landsverordening Aruba Tijdelijk financieel toezicht (hierna: de landsverordening). Nederland en Aruba zijn in 2020 overeengekomen dit financiële toezicht te regelen door middel van een onderlinge regeling in de vorm van een rijkswet op grond van artikel 38, tweede lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (consensusrijkswet).

Aanleiding hiervoor kan worden gevonden in de COVID-19 pandemie (hierna: Coronacrisis), die zeer ingrijpende gevolgen heeft voor alle landen binnen het Koninkrijk. Aruba wordt daardoor zodanig in (de continuïteit van) zijn functioneren bedreigd, dat het zonder steun, waaronder in de vorm van extra liquide middelen, niet in staat is om te voldoen aan de lopende financiële verplichtingen en aanvullende financiële verplichtingen als gevolg van de Coronacrisis. Nederland verleent reeds steun aan Aruba en is bereid om deze steun voor langere tijd te verlenen, waarmee Nederland een langdurige financiële relatie met het land Aruba aangaat. Financieel toezicht op de begroting van het land Aruba vanuit het Koninkrijk is van groot belang en blijft de komende tijd noodzakelijk. In verband met deze langjarige financiële relatie achten Nederland en Aruba het wenselijk het financieel toezicht voor Aruba te regelen door middel van een consensusrijkswet.

Erkend zij dat de redenen voor financieel toezicht ten aanzien van Aruba verschillen van die ten aanzien van de landen Curaçao en Sint Maarten, niet in de laatste plaats vanwege de schuldsanering die onderdeel was van de staatkundige herstructurering van de voormalige Nederlandse Antillen. Dit rechtvaardigt een eigen normenkader, in een eigen rijkswet: de Rijkswet Aruba financieel toezicht (hierna: de RAft). Het voorstel voor deze rijkswet is dan ook geschoeid op de leest van de eerdergenoemde landsverordening en de daarbij behorende protocollen (zie hieronder). Waar nodig en dienstbaar zijn hieraan elementen toegevoegd die op grond van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (hierna: de Rft) reeds golden voor het toezicht inzake de financiën van deze landen. De belangrijkste daarvan worden hieronder nader toegelicht

De op artikel 38, tweede lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden gebaseerde rijkswetgeving kan, anders dan de rijkswetgeving ter zake van aangelegenheden van het Koninkrijk, alleen tot stand komen en worden gewijzigd indien de betrokken landen daarmee instemmen.

2. Hoofdlijnen van het voorstel

Met dit wetsvoorstel wordt het financieel toezicht vanuit het Koninkrijk op Aruba, zoals nu geldt op grond van de landsverordening en twee protocollen (hieronder toegelicht), bij rijkswet geregeld en daarmee gecontinueerd.

Op 2 mei 2015 zijn de regeringen van Aruba en Nederland een protocol overeengekomen (hierna: het Protocol 2015). Hierin wordt het kader geschapen voor de realisering van duurzame openbare financiën door middel van toezicht op de financiële haalbaarheid van de begrotingen van het Land Aruba. Hierin zijn onder andere afspraken gemaakt over technische bijstand, het opvolgen van de aanbevelingen van het Cft over de begroting 2015, de inwerkingtreding van de landsverordening, het feitelijk functioneren van het CAft op basis van de landsverordening. Dit heeft geresulteerd in de vaststelling van de landsverordening is op 2 september 2015 in werking getreden. In artikel 14 van deze landsverordening zijn de belangrijkste normen voor de begrotingen vastgelegd. Hierin is onder andere bepaald dat voor de collectieve sector het tekort voor het begrotingsjaar 2015 maximaal 3,7%, in 2016 maximaal 2,0% en in 2017 0,5% van het BBP, mag bedragen en dat er in

2018 een overschot is van minimaal 0,5%. Op 22 november 2018 hebben de regeringen van Aruba en Nederland het Protocol Aruba Nederland 2019-2021 "Inkadering van het pad richting solide, transparante en houdbare overheidsfinanciën van Aruba" (hierna: het Protocol 2019-2021) afgesloten. Daarin zijn onder andere normen voor de begrotingsjaren 2019 tot en met 2021 en verder afgesproken. Tevens zijn daarin begrotingsregels voor het land Aruba overeengekomen en zijn er afspraken gemaakt die bijdragen aan het doel te komen tot duurzame overheidsfinanciën. Voorts is in het Protocol 2019-2021 bepaald dat de landsverordening wordt aangepast, in ieder geval in die zin dat de in het Protocol 2019-2021 bepaalde normen worden opgenomen in artikel 14 van de Landsverordening, hetgeen tot op heden niet heeft plaatsgevonden. Het streven naar duurzame overheidsfinanciën en gezondmaking van de overheidsfinanciën is een vaststaand uitgangspunt voor de begroting van het land Aruba in dit wetsvoorstel van rijkswet. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de in het Protocol 2019 – 2021 opgenomen normen ook gelden na 2021, aangezien in het Protocol 2019-2021 is bepaald "en verder". Het financieel toezicht is daarbij voor (in ieder geval) drie jaar overeengekomen.

De afspraken uit het Protocol 2019-2021 over de normen voor 2019 tot en met 2021 en verder, de begrotingsregels, financieel beheer en public private partnerships zijn in dit wetsvoorstel overgenomen, voor zover deze afspraken duidelijk en concreet genoeg zijn om als wettelijke bepalingen te kunnen worden opgenomen. Dit betekent dat voor Aruba de norm voor het financieringssaldo van de collectieve sector voor het jaar 2021 en verder, zoals afgesproken in het Protocol 2019-2021, blijft gelden. Vanwege de gevolgen van het Corona-virus wordt in afwijking van het Protocol 2019-2021 geen norm van 70% voor de schuldquote gehanteerd voor 2027. Verder moeten bij de beoordeling van de begroting van Aruba de begrotingsregels worden betrokken, zoals afgesproken in het Protocol 2019-2021. Afspraken zoals overeengekomen in het Protocol 2019-2021 met inspanningsverplichtingen, zoals het streven naar duurzame overheidsfinanciën, en de verplichting voor Aruba om uiterlijk 31 januari 2019 het financieel stelsel technisch uit te werken zijn niet overgenomen. Als aanvullende en nieuwe norm ten opzichte van het Protocol 2019-2021 is opgenomen dat Aruba toewerkt naar de situatie waarin in de begroting een onderscheid wordt gemaakt tussen de gewone dienst en de kapitaaldienst. Deze norm kent twee doelen. Allereerst creëert het inzicht in de aard van de financieringsbehoefte. Ten tweede creëert het de mogelijkheid om te bepalen dat er voor de gewone dienst niet geleend mag worden, zoals ook wordt voorgesteld. Dit draagt bij aan de houdbaarheid van de overheidsfinanciën van het land Aruba.

De Nederlandse regering begrijpt dat in het begrotingsjaar 2021 een minimaal financieringsoverschot van 1% van het BBP vanwege de gevolgen van het Corona-virus voor de Aruba lastig haalbaar is. Voor zover Onze Minister van Financiën van het land Aruba een verzoek zal doen op grond van artikel 25 van deze rijkswet aan de raad van ministers van het Koninkrijk om te mogen afwijken van de normen in artikel 15 voor begrotingsjaar 2021, zal de Nederlandse regering een dergelijk verzoek steunen. Een dergelijke afspraak zal worden vastgelegd in het (de overeenkomst inzake) het landspakket op grond van de Rijkswet Caribisch Orgaan voor hervorming en herstel Aruba.

Voor Aruba gaat, als gevolg van dit voorstel van rijkswet, gelden dat de Nederlandse Staat een lopende inschrijving heeft op geldleningen ten laste van het land Aruba die worden aangewend om de kapitaaluitgaven te dekken. Dat is onder de landsverordening niet het geval. Aruba leent ook hiervoor momenteel grotendeels op de binnenlandse markt en gaat geldleningen aan buiten het Koninkrijk. De lopende inschrijving is niet bedoeld voor de herfinanciering van leningen die het land Aruba voorafgaand aan de inwerkingtreding van de RAft is aangegaan om uitgaven aan de gewone dienst of kapitaaluitgaven mee te dekken.

In het wetsvoorstel wordt de instelling van het CAft bij rijkswet vastgelegd. Ook het aantal leden en hoe de benoeming van de leden plaatsvindt is in dit wetsvoorstel opgenomen. De overige bepalingen in de RAft over het CAft komen materieel overeen met de bepalingen in de landsverordening.

In het Protocol 2015 zijn ook aanvullende afspraken opgenomen, die in elk gelden naast de landsverordening. Deze aanvullende afspraken zijn herbevestigd in het Protocol 2019-2021. In de aanvullende afspraken in het Protocol 2015 zijn afspraken gemaakt over de rol van de Minister van

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van Nederland bij het financieel toezicht. Die afspraken hebben onder andere betrekking op de rol van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bij het CAft (het doen van voordrachten aan de Koning tot benoeming van leden in dit college, de ter beschikking stelling van het personeel voor het secretariaat door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de kosten van het college, etc.), de vaststelling van de collectieve sector, de rol bij het geven van aanwijzingen door de raad van ministers van het Koninkrijk en de verplichting om aan het land Aruba een zienswijze te vragen. De aanvullende afspraken in het Protocol 2015 worden opgenomen in dit voorstel van rijkswet. Deze afspraken met de regering van Aruba, waarin een rol is weggelegd voor de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, worden met dit wetsvoorstel voor Aruba wettelijk verankerd.

3. Verhouding tot nationale regelgeving

Het financieel toezicht voor Aruba is nu geregeld in de landsverordening. Na de inwerkingtreding van het onderhavige voorstel is dit toezicht geregeld bij rijkswet. Aangezien de rijkswet van hoger orde is dan de landsverordening en daarmee voorgaat op de landsverordening, bestaat als zodanig niet langer behoefte aan de landsverordening en kan die door het land Aruba worden ingetrokken. In de daartoe strekkende landsverordening dient overigens wel een overgangsrechtelijke voorziening te worden opgenomen die ertoe strekt dat de in de huidige landsverordening opgenomen verplichtingen voor het land Aruba en de daarmee verband houdende bevoegdheden van het CAft met betrekking tot de periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van het onderhavige voorstel van rijkswet van kracht blijven. Het is aan Aruba om de landsverordening al dan niet uitdrukkelijk in te trekken.

4. Gevolgen

Op grond van de landsverordening bestaat er voor Aruba al financieel toezicht vanuit het Koninkrijk. Aan dat uitgangspunt verandert er voor Aruba, Nederland en het Koninkrijk niets.

Op grond van de landsverordening bestaat reeds een CAft dat, op grond van hetgeen overeengekomen is in het Protocol 2015, wordt bekostigd door Nederland. De werkzaamheden die het CAft op grond van de landsverordening verricht, kunnen met dit wetsvoorstel op dezelfde wijze worden voortgezet. De regering van het Koninkrijk oefent op basis van de landsverordening het financieel toezicht uit. Ook dit wijzigt niet met het onderhavige wetsvoorstel. Ook de aanwijzingsbevoegdheid van de regering van het Koninkrijk blijft materieel dezelfde.

De opbouw van dit voorstel volgt zoveel mogelijk die van de landsverordening. Ook is ervoor gekozen aan te sluiten bij de landsverordening waar het gaat om de verdeling van bevoegdheden tussen de te onderscheiden onderdelen van de Arubaanse regering en daarmee niet de systematiek van de Rft te volgen, waarin consequent wordt gesproken van de 'besturen' van de landen.

Ten opzichte van de landsverordening zijn de artikelen over rechtsbescherming, evaluatie en beëindiging overgenomen uit de Rft. Ook wordt in dit wetsvoorstel de mogelijkheid voor Aruba gecreëerd om te lenen bij Nederland door middel van een lopende inschrijving door de Nederlandse Staat, alleen waar het leningen ter dekking van de kapitaaluitgaven betreft. Dat kan financiële gevolgen hebben voor de begroting van Nederland.

5. Evaluatie

In dit voorstel van rijkswet is een evaluatiebepaling opgenomen. Binnen drie jaar na inwerkingtreding van de rijkswet zendt Onze Minister aan de vertegenwoordigende lichamen Aruba en Nederland een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze rijkswet in de praktijk. De raad van ministers van het Koninkrijk bekijkt elke drie jaar of en, zo ja, met ingang van welk tijdstip Aruba een of meer verplichtingen op grond van deze wet blijvend niet meer hoeft na te komen. Een dergelijk besluit wordt niet genomen dan nadatHiertoe stelt Onze Minister, in

~~overeenstemming met de raad van ministers van het Koninkrijk, aan de raad van ministers van het Koninkrijk een advies is uitgebracht door~~ een evaluatiecommissie in.

6. Aanvullende wijzigingen RAft

De instelling van de RAft loopt vooruit op een inventarisatie die is gemaakt van gewenste wijzigingen in de Rft. Dat ziet onder andere op het introduceren van financieel beheer als norm (inclusief de naleving van de verplichting van de oplevering van de jaarrekeningen), informatieverstrekking aan het CAft en de bevoegdheid van het College financieel toezicht om de landen te adviseren over te maken beleidsmatige keuzes. Voor de Rijkswet Aruba financieel toezicht betekent dit, dat dergelijke keuzes zullen worden geïntroduceerd in een volgende versie van deze Rijkswet. Voor zover hierover gedurende de behandeling van dit voorstel van rijkswet ten aanzien van Aruba reeds duidelijkheid kan worden verkregen, zal dit middels nota van wijziging worden ingevoegd.

II ARTIKELSGEWIJS

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

De definities zoals in de landsverordening waren opgenomen, zijn tot uitgangspunt genomen. Definities die te maken hebben met de normen zijn toegevoegd, om duidelijk te maken wat daaronder wordt verstaan. Aan de RAft is een bepaling over de vaststelling van de collectieve sector opgenomen. Hiernaar wordt in de definitiebepaling naar verwezen. De definitie in de landsverordening van het Protocol is verwijderd. De enige verwijzing naar het Protocol in de landsverordening heeft betrekking op de benoeming, schorsing en ontslag van de leden van het CAft. Die afspraken zijn geïncorporeerd in deze rijkswet.

Hoofdstuk 2. Het College Aruba financieel toezicht

Artikel 2

De regeling van de landsverordening is als uitgangspunt genomen. Op een aantal punten, zoals bij het eerste lid, onder c, en het tweede lid is aangesloten bij de bewoordingen van de Rft. Het derde en vierde lid zijn een combinatie van de bepalingen in de landsverordening en de Rft, waarbij waar nodig wat verbeteringen zijn aangebracht.

Artikel 3

De regeling van de landsverordening is als uitgangspunt genomen. Voor het tweede lid, onder a, b en c, het derde lid en achtste lid is aangesloten bij de bewoordingen van de Rft. Hierdoor wordt beter aangesloten bij formuleringen die hiervoor in (rijks)wetgeving gebruikelijk zijn. Voorts was dit nodig ter vervanging van het protocol waarnaar in artikel 2, negende lid, van de landsverordening wordt verwezen. Een materiële wijziging is niet beoogd. Het tiende lid is – ten opzichte van de regeling in de Rft – in overeenstemming gebracht met de normalisering van de rechtspositie van rijksambtenaren.

Artikel 4

De regeling van de landsverordening is als uitgangspunt genomen. In het vierde lid is uitdrukkelijk verwezen naar de Staatscourant.

Artikel 5

De regeling van de landsverordening is als uitgangspunt genomen. In het tweede lid is uitdrukkelijk verwezen naar de Staatscourant.

Artikel 6

De regeling van de landsverordening is als uitgangspunt genomen. Het derde en zesde lid zijn overgenomen uit de Rft. De toevoeging "en het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten, zoals vastgelegd in de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten" in het zesde lid komt overeen met de bestaande situatie.

Artikel 7

De regeling van de landsverordening is als uitgangspunt genomen.

Artikel 8

De regeling van de LAft is als uitgangspunt genomen. In het voorgestelde tweede lid zijn artikel 8, tweede lid, onder a en b, LAft kortheidshalve samengevoegd. In het derde lid wordt gesproken van geheimhoudingsplichten in meervoud, nu deze kunnen voortvloeien uit verschillende juridische bronnen.

Artikel 9

De regeling in de Rft is als uitgangspunt genomen.

Artikel 10

De regeling in de Rft is als uitgangspunt genomen. In de landsverordening was deze materie niet geregeld. Niettemin is een materiële wijziging niet beoogd, aangezien dit reeds volgde uit afspraken tussen Nederland en Aruba in het Protocol 2015.

Hoofdstuk 3. De procedure voor de advisering over ontwerp-begrotingen en de beoordeling van begrotingen door het College

Artikel 11

De regeling in de landsverordening is als uitgangspunt genomen.

Artikel 12

Bij de regeling van deze materie is de landsverordening als uitgangspunt genomen.

Artikel 13

Vanwege wetstechnische redenen is de regeling van deze materie in de Rft als uitgangspunt genomen. Een materiële wijziging ten opzichte van de regeling in de landsverordening en de situatie voor inwerkingtreding van deze rijkswet is niet beoogd, aangezien het zesde lid al volgt uit een aanvullende afspraak uit het Protocol 2015, zoals herbevestigd in het Protocol 2019-2021.

Artikel 14

Vanwege wetstechnische redenen is de regeling van deze materie in de Rft als uitgangspunt genomen. Verder is de Rft tot uitgangspunt genomen omdat hierin al het nodige was opgenomen dat op grond van aanvullende afspraken tussen Nederland en Aruba in het Protocol 2015 over voordrachten tot het geven van een aanwijzing reeds gold voor de inwerkingtreding van deze rijkswet. Een materiële wijziging ten opzichte van de regeling in de landsverordening en de afspraken in het Protocol 2015 is derhalve niet beoogd.

Hoofdstuk 4. De normen voor de beoordeling van begrotingen en voorgenomen geldleningen

Artikel 15

Dit artikel wijkt af van de regeling van deze materie in zowel de LAft als de Rft. Voor een toelichting hierop [wordt allereerst zij](#)-verwezen naar paragraaf 2 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

De norm dat er in toenemende mate wordt toegewerkt naar het onderscheid tussen de gewone dienst en de kapitaaldienst houdt in dat er jaarlijks substantiële stappen gezet worden in het verwezenlijken hiervan. Behoud van de status quo valt hier niet onder. Er zijn substantiële verbeteringen nodig om te kunnen spreken van een 'toenemende mate'. Een onderscheid tussen de gewone dienst en de kapitaaldienst draagt allereerst bij aan het inzicht dat nodig is om te kunnen bepalen waarvoor er geleend wordt. Zonder onderscheid in de begroting tussen de gewone dienst en de kapitaaldienst, zou er immers slechts een algemene financieringsbehoefte bestaan waarvoor leningen worden aangezocht. Door toe te werken naar de situatie waarin dit onderscheid wordt gemaakt, zal ook in toenemende mate duidelijkheid ontstaan over de aard van de financieringsbehoefte waarvoor een lening wordt aangezocht. Het aanbrengen van dit onderscheid is daarmee ook belangrijk in de toepassing van artikel 16, zevende lid. In algemene zin is het onwenselijk om te lenen voor consumptieve uitgaven, omdat er tegenover deze uitgaven geen duurzame kapitaalgoederen staan van waaruit deze leningen kunnen worden afgelost. Zolang er in de begroting nog wordt toegewerkt maar een onderscheid tussen de gewone dienst en de kapitaaldienst geldt evenwel dat deze norm ook alleen kan worden toegepast voor zover dit redelijkerwijs mogelijk is. Door hier consequent naartoe te blijven werken wordt de houdbaarheid van de overheidsfinanciën vergroot. Opgemerkt zij dat op deze norm krachtens artikel 25 een uitzondering gemaakt kan worden, voor zover het situaties betreft als in dat artikel staat beschreven en voor zover hieraan toepassing wordt gegeven.

De nieuwe norm in het eerste lid, onder a, vereist dat de uitgaven op deze diensten worden gedekt door de daarvoor opgenomen middelen. Omdat in het eerste lid, onder b, is bepaald dat het land Aruba een overschot moet realiseren, dienen meer middelen te worden opgenomen op de gewone dienst of de kapitaaldienst dan ter dekking van de daarin opgenomen uitgaven. Daarom is bepaald dat de uitgaven op deze diensten minimaal moeten worden gedekt door daarvoor opgenomen middelen.

Wanneer zich een lager overschot voordoet dan het minimale overschot van 1,0% BBP, en derhalve ook een tekort, zullen de meevallers op grond van onderdeel d ten goede moeten komen aan de schuldreductie.

Door de lopende inschrijving als bedoeld in artikel 16, zevende lid, kan Aruba tegen gunstigere rentetarieven geldleningen betrekken. In lijn met afspraken uit het [Uitvoeringsprotocol ex besluit artikel IV-B van het samenwerkingsprotocol Aruba-Nederland \(Witte Donderdag Akkoord\) van 28 maart 2013](#) zal Aruba de door deze rentevoordelen vrijgekomen gelden gebruiken voor het doen afnemen van de schulden- en rentlast en voor de nominale verlaging van de staatsschuld.

Artikel 16

Dit artikel wijkt op bepaalde punten af van de regeling van deze materie in de landsverordening en is geënt op de regeling in de Rft, omdat voor Aruba ook gaat gelden dat de Nederlandse Staat een lopende inschrijving heeft op leningen ten laste van het land Aruba. ~~Ten aanzien van de in het zevende lid geregelde lopende inschrijving in de Rft geldt dat deze moet worden gelezen in onderlinge samenhang met de begrotingsnormen uit artikel 15 van de Rft. Daaruit vloeit voort dat de lopende inschrijving alleen kan zien op de leningen ten behoeve van de kapitaaldienst. Onder de vigeur van de Rft vloeit dit voor Curaçao en Sint Maarten voort uit de bewoordingen van artikel 15, eerste lid, onder b gelezen in samenhang onder a. Voor Aruba geldt dit a fortiori.~~ De lopende inschrijving geldt alleen voor leningen die worden aangetrokken en aangewend voor de dekking van de kapitaaluitgaven (artikel 16, zevende lid, onder a). In artikel 16, zevende lid, onder b, is duidelijk gemaakt dat de lopende inschrijving niet is bedoeld voor de herfinanciering van leningen die het land Aruba voorafgaand aan de inwerkingtreding van de RAft is aangegaan om uitgaven aan de gewone dienst of kapitaaluitgaven mee te dekken.

Hoofdstuk 5. De uitvoering van begrotingen en de verantwoording daarover

Artikel 17

Dit artikel wijkt af van de regeling van deze materie in de landsverordening en is geënt op de regeling in de Rft.

Artikel 18

Dit artikel is geënt op de landsverordening, met een uitzondering. De afspraken over de financiële verantwoording in het Protocol 2019-2021, waaronder dat Aruba zal werken naar een goedkeurende accountantsverklaring, zijn hierin opgenomen. Voor het begrotingsjaar 2020 geldt, conform de afspraak in het Protocol 2019-2021, een overgangsbepaling in verband met de accountantsverklaring. Ook is in het Protocol 2019-2021 de afspraak gemaakt dat de financiële verantwoording bestemd is voor Aruba, Nederland en het CAft. In het vierde lid is daarom toegevoegd dat een afschrift van de jaarrekening moet worden gestuurd aan Onze Minister.

Belangrijk uitgangspunt van het begrotingsbeleid is het realiseren van een financieringsoverschot van minimaal 1,0% van het BBP vanaf 2021 en verder. Voor elk lager overschot dan 1,0% BBP, en derhalve ook een tekort, zullen compenserende maatregelen op grond van het zevende lid moeten worden genomen om de gevolgen ervan voor de ontwikkeling van de nominale schuld van de collectieve sector te repareren.

Artikel 19

Deze bepaling is overgenomen uit de landsverordening. De relevante aanvullende afspraken uit het Protocol uit 2015 zijn hierbij verwerkt. Dat zijn de afspraken dat alle adviezen die aan de RMR worden aangeboden geschieden door tussenkomst van Onze Minister en de voordracht voor een Koninklijk Besluit tot het geven van een aanwijzing op voordracht van Onze Minister gebeurt.

Artikel 20

Voor de regeling van deze materie is de Rft als uitgangspunt genomen.

Artikel 21

Voor de regeling van deze materie is de Rft als uitgangspunt genomen. Dat is gebeurd omdat in de betreffende bepaling uit de Rft reeds de aanvullende afspraken uit het Protocol 2015 waren verdisconteerd, met betrekking tot de voordracht voor een Koninklijk Besluit en het versturen van stukken door tussenkomst van Onze Minister (zie ook artikelsgewijze toelichting bij artikel 19).

Artikel 22

De regeling van deze materie is de landsverordening als uitgangspunt genomen. In het tweede lid is ter verduidelijking verwezen naar de inwerkingtreding van het koninklijk besluit, als bedoeld in artikel 21, achtste lid. Een materiële wijziging ten opzichte van de regeling in de landsverordening is niet beoogd.

Artikel 23

De in dit artikel geregelde materie kwam in de landsverordening zelf niet voor. Zij was echter wel onderdeel van het protocol 2015. Een materiële wijziging ten opzichte van de situatie voor inwerkingtreding van deze rijkswet is derhalve niet beoogd. Om dit onderwerp te regelen is de regeling in de Rft gevolgd.

Artikel 24

Voor de regeling van deze materie is de landsverordening als uitgangspunt genomen. In het eerste lid is ter verduidelijking overeenkomstig de Rft verwezen naar de definities van het System of National Accounts. Verder is verduidelijkt dat het Nederlandse Centraal Bureau voor de Statistiek een adviserende rol heeft. Een materiële wijziging ten opzichte van de situatie voor inwerkingtreding van deze rijkswet is derhalve niet beoogd.

Hoofdstuk 6 Bijzondere omstandigheden

Artikel 25

De regeling van deze materie in de landsverordening is als uitgangspunt genomen.

Hoofdstuk 7 Beroep

Artikel 26

Omwille van de voor de Raad van State wenselijke eenvormigheid van procedures onder de vigueur van zowel de Rft als de RAft is de regeling van het beroep in de Rft is als uitgangspunt genomen. De gelegenheid is te baat genomen een kennelijke verschrijving in het derde lid van artikel 26 Rft niet ongewijzigd over te nemen.

Artikel 27

Omwille van de voor de Raad van State wenselijke eenvormigheid van procedures onder de vigueur van zowel de Rft als de RAft is de regeling van het beroep in de Rft is als uitgangspunt genomen. De gelegenheid is te baat genomen een kennelijke verschrijving in het derde lid van artikel 27 Rft niet ongewijzigd over te nemen.

Hoofdstuk 8 Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 28

De in dit artikel geregelde materie kwam in de landsverordening zelf niet voor. Dat zou wetstechnisch ook tot complicaties hebben geleid. Deze materie was echter wel onderdeel van afspraken tussen Nederland en Aruba, te weten het Protocol 2015. Een materiële wijziging ten opzichte van hetgeen gold voor inwerkingtreding van deze rijkswet is derhalve niet beoogd.

Artikel 29

De in dit artikel geregelde materie kwam niet voor in de landsverordening. Deze materie was echter wel onderdeel van afspraken tussen Nederland en Aruba in het Protocol 2019-2021, te weten artikelen VI en VII.

Artikel 30

Zo spoedig mogelijk na inwerkingtreding van deze rijkswet zendt Onze Minister van Financiën van het land Aruba een afschrift van de begroting voor het lopende jaar aan het College. Het College beoordeelt die op dezelfde wijze als onder de landsverordening.

Artikel 31

In de eerste twee leden van dit artikel wordt geregeld ten laste van welke begroting de kosten zullen komen die samenhangen met het verstrekken van leningen door de Nederlandse Staat als bedoeld in het artikel 16.

Artikel 33

~~De regeling uit de Rft is als uitgangspunt genomen. Zie verder onderdeel 5 van de algemene deel van de toelichting~~Dit artikel bevat voorschriften omtrent de evaluatie van de rijkswet. Aangezien de vervalbepaling van deze rijkswet, artikel 36, afwijkt van de Rft, wijkt ook deze evaluatiebepaling af van laatstgenoemde regeling. Artikel 33 bepaalt dat uiterlijk drie jaar na inwerkingtreding van deze rijkswet een evaluatie van de regeling naar de parlementen van Aruba en Nederland wordt gestuurd. Hiertoe stelt Onze Minister, in overeenstemming met de raad van ministers van het Koninkrijk, een evaluatiecommissie in. Voorts bevat dit artikel voorschriften over de wijze van samenstelling van de commissie (lid 2) en over de elementen waarover een evaluatieverslag moet oordelen (lid 5).

Artikel 34

Dit is een overgangsbepaling in verband met de benoeming van de leden van het CAft.

Artikel 36

Deze wet vervalt op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Dat tijdstip is het moment dat Aruba voldoet aan alle onder a tot en met d gestelde criteria.

Een lineaire daling betekent dat indien de schuldquote in 2024 95 % BBP zou bedragen, in 2029 deze gedaald moet zijn tot maximaal 80% BBP (5 jaar een daling met 3,0 %-punt BBP). Met een voortzetting van dit schuldafnamepad resteert in 2039 een staatschuld van 50% BBP.

Indien Aruba in deze situatie ook vanaf 2026 voldoet aan het onder onderdeel c bepaalde, aan artikel 15 RAft en vanaf 2028 een goed functionerende en met gezag optredende onafhankelijke financieel toezichthouder zou hebben, zou de RAft in 2029 kunnen worden beëindigd. Dit betekent ook een einde aan het lenen via NLD t.b.v. kapitaaldienst (lopende inschrijving).

~~Als gevolg van artikel 33 zal deze wet op enig moment niet meer worden toegepast. Om zeker te stellen dat de wet dan is vervallen zal die dan bij koninklijk besluit vervallen worden verklaard. In de praktijk kan dat hetzelfde koninklijke besluit zijn als dat op grond waarvan het nog op grond van deze wet bestaande toezicht niet meer van toepassing zal zijn.~~

Rijkswet van [XXX], houdende regels voor het financieel toezicht op het land Aruba (Rijkswet Aruba financieel toezicht)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat de regeringen van Aruba en Nederland zijn overeengekomen:

- dat op de voet van samenwerking tussen gelijkwaardige partners financieel toezicht wordt ingesteld op het land Aruba dat er op gericht is dat Aruba structureel voldoet aan de in deze wet opgenomen begrotingsnormen die tevens zijn verankerd in de eigen wetgeving zodat het toezicht op termijn overbodig wordt,
- dat zij deze samenwerking onderling willen regelen in een rijkswet op grond van artikel 38, tweede lid, van het Statuut voor het Koninkrijk,
- dat de regeringen van Aruba en Nederland instemmen met de inhoud van deze rijkswet;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, de bepalingen van het Statuut voor het Koninkrijk in acht genomen zijnde, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

In deze wet wordt verstaan onder:

- *begroting*: begroting, bedoeld in de Staatsregeling van Aruba;
- *ontwerp-begroting*: een ontwerp voor een landsverordening tot vaststelling van een begroting;
- *collectieve sector*: het land Aruba tezamen met de rechtspersonen die met toepassing van artikel 23 als zodanig zijn aangewezen;
- *College*: College Aruba financieel toezicht, bedoeld in artikel 2, eerste lid;
- *financieringssaldo*: -het bedrag dat het land Aruba (op kasbasis) in een jaar tekort komt of over heeft.
- *kapitaaluitgaven*: uitgaven die ingevolge de geldende definitie van het System of National Accounts van de Verenigde Naties op de kapitaaldienst van de overheidsrekening worden geboekt;
- *schuldquote*: de totale schuld van de collectieve sector van Aruba uitgedrukt als percentage van het **b**Bruto **b**Binnenlands **p**Product van Aruba
- *Onze Minister*: Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
- *minister van het land Aruba*: Onze Minister van het Land Aruba die het aangaat.
- *Staten*: de Staten van het land Aruba

Hoofdstuk 2. Het College Aruba financieel toezicht

Artikel 2

1. Er is een College Aruba financieel toezicht dat onverminderd het elders in deze wet vermelde als taak heeft:

- a. het toezicht op de toepassing door het land Aruba van de normen, bedoeld in artikel 15, bij de uitvoering en de verantwoording van de begroting en bij het betalingsverkeer;
- b. het toetsen of het land Aruba voldoet aan de bij deze wet vastgelegde voorwaarden voor het aangaan van rentedragende leningen en rentedragende kredieten;

c. het rapporteren aan en adviseren van Onze Minister van Financiën van het land Aruba, de ministerraad van dat land, de Staten en, door tussenkomst van Onze Minister, de raad van ministers van het Koninkrijk;

d. het toezicht op de voortgang van de implementatie van de verbetering van het financieel beheer.

2. Onze Minister kan, na instemming van de raad van ministers van het Koninkrijk, die handelt in overeenstemming met de ministerraad van het land Aruba, beleidsregels vaststellen en algemene en bijzondere aanwijzingen geven ten aanzien van de uitoefening van de in deze wet aan het College toegekende taken en bevoegdheden.

3. Het College verstrekt desgevraagd inlichtingen over zijn werkzaamheden aan Onze Minister, aan Onze Minister van Financiën van het land Nederland, aan de ministerraad van het land Aruba door tussenkomst van Onze Minister van Financiën van dat land en aan de Staten.

4. Het College zendt eens per halfjaar een schriftelijk verslag over zijn werkzaamheden aan de raad van ministers van het Koninkrijk en de beide Kamers der Staten-Generaal, door tussenkomst van Onze Minister, aan de ministerraad van het land Aruba, door tussenkomst van Onze Minister van Financiën van dat land, en aan de Staten.

Artikel 3

1. Het College bestaat uit drie leden, waaronder een voorzitter.

2. De voorzitter en de andere leden worden op grond van deskundigheid benoemd. Over de benoeming beslist de raad van ministers van het Koninkrijk volgens de volgende procedure:

a. de voorzitter op aanbeveling van Onze Minister-President, in zijn hoedanigheid van voorzitter van de raad van ministers van het Koninkrijk;

b. een lid in overeenstemming met het gevoelen van de ministerraad van Aruba op aanbeveling van Onze Minister-President van dat land.

c. een lid in overeenstemming met het gevoelen van de Nederlandse ministerraad op aanbeveling van Onze Minister-President van dat land.

3. De leden worden benoemd bij koninklijk besluit op voordracht van Onze Minister.

4. De leden van het College oefenen hun functie uit zonder last of ruggespraak.

5. De leden worden benoemd voor een periode van drie jaar. Zij kunnen daarna worden herbenoemd.

6. Een lid wordt op eigen verzoek ontslagen.

7. Een lid kan worden geschorst of ontslagen wegens ongeschiktheid voor de vervulde functie, dan wel wegens andere zwaarwegende in zijn persoon gelegen redenen, dan wel wegens het aanvaarden van een ambt, betrekking of functie als bedoeld in artikel 4, eerste en tweede lid.

8. De raad van ministers van het Koninkrijk beslist over schorsing en ontslag. Schorsing en ontslag geschieden bij koninklijk besluit op voordracht van Onze Minister. Over ontslag wordt de aanbevelende minister-president of de voorzitter van de raad van ministers van het Koninkrijk vooraf geconsulteerd.

9. Voorafgaande aan een ontslag of een schorsing als bedoeld in het zevende lid wordt het College gehoord, tenzij de omstandigheden met betrekking tot het ontslag of de schorsing dat horen belemmeren.

10. Onze Minister stelt in overeenstemming met Onze Minister van Financiën van Aruba de vaste vergoeding van de leden van het College vast. Hierbij wordt de toepasselijke salarisschaal zoals overeengekomen in de laatstelijk afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst voor rijksambtenaren en de toepasselijke deeltijdfactor aangegeven. De leden hebben voorts

overeenkomstig hetgeen daarover is overeengekomen in de laatstelijk afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst voor rijksambtenaren recht op vergoeding van reis- en verblijfskosten. Daarnaast hebben de leden op declaratiebasis recht op vergoeding van kosten van internationale telefoongesprekken die zij maken in het kader van de werkzaamheden voor het College.

Artikel 4

1. Een lid van het College kan niet tevens zijn:

- a. Gouverneur;
- b. minister van Aruba of minister of staatssecretaris van een ander land van het Koninkrijk;
- c. commissaris van de Koning of gedeputeerde in Nederland;
- d. lid van de Staten of van de Staten-Generaal;
- e. burgemeester of wethouder dan wel gezaghebber of eilandgedeputeerde in een ander land van het Koninkrijk;
- f. lid van de Raad van Advies van Aruba of van een daarmee vergelijkbaar college van een ander land van het Koninkrijk;
- g. lid, staatsraad of staatsraad in buitengewone dienst van de Raad van State van het Koninkrijk;
- h. lid van de Algemene Rekenkamer van Aruba of van een daarmee vergelijkbaar college van een ander land van het Koninkrijk;
- i. lid van de Sociaal-Economische Raad van Aruba of van een daarmee vergelijkbaar orgaan van een ander land van het Koninkrijk;
- j. ombudsman of substituut-ombudsman van Aruba of van een ander land van het Koninkrijk;
- k. ambtenaar bij, of als zelfstandige werkzaam voor een bestuursorgaan van Aruba of een ander land van het Koninkrijk of een daaronder ressorterende instelling of dienst of een werknemer bij een vennootschap, een stichting of een andere privaatrechtelijke rechtspersoon die door een bestuursorgaan in het leven is geroepen.

2. Een lid vervult voor het overige geen andere betrekking of nevenfunctie die ongewenst is met het oog op een goede vervulling van zijn functie of de handhaving van zijn onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin.

3. Een lid meldt het voornemen tot het aanvaarden van een andere betrekking of nevenfunctie aan het College. Het College informeert Onze Minister en Onze Minister van Financiën van het land Aruba.

4. Het College maakt de nevenfuncties van een lid openbaar. Openbaarmaking geschiedt bij zijn benoeming en voorts door jaarlijkse publicatie van een opgave van deze nevenfuncties in de Staatscourant en in de Landscourant Aruba.

Artikel 5

1. Het College stelt ter uitvoering van zijn taken een bestuursreglement vast, waarin in ieder geval regels over de besluitvorming, werkwijze, procedures en de publicatie van adviezen zijn opgenomen. In het reglement worden voorts regels opgenomen over de verdeling van de werkzaamheden bij de voorbereiding van de besluiten en adviezen van het College.

2. Het bestuursreglement wordt bekendgemaakt in de Staatscourant en in de Landscourant Aruba.

3. De voorzitter en de secretaris van het College zien toe op een doelmatige en voorspoedige uitvoering van de taken van het College.

4. Een lid kan zich doen vertegenwoordigen door een ander lid, mits daartoe schriftelijk volmacht is verleend aan dat andere lid. De voorzitter beoordeelt de deugdelijkheid van de volmacht. Een lid kan slechts voor één ander lid als gevolmachtigde optreden.

5. Het College streeft bij het nemen van besluiten naar consensus. Indien bij het nemen van besluiten door het College de stemmen staken, heeft de voorzitter de doorslaggevende stem.

Artikel 6

1. Het College heeft een secretaris.

2. Aan de secretaris kunnen medewerkers worden toegevoegd.

3. De secretaris en de medewerkers worden op voordracht van het College vanwege Onze Minister aan het College ter beschikking gesteld.

4. De secretaris en de medewerkers staan onder gezag van het College en leggen uitsluitend aan het College verantwoording af.

5. De secretaris en de medewerkers zijn geen lid van het College.

6. De secretaris en de medewerkers van het College ondersteunen tevens het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba, zoals vastgelegd in de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, en het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten, zoals vastgelegd in de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.

Artikel 7

1. Voor zover van toepassing, zijn leden van het College, de secretaris en medewerkers van het College, alsmede hun echtgenoten of geregistreerde partners en minderjarige kinderen voor zover zij met hen een gemeenschappelijke huishouding voeren, van rechtswege toegelaten tot Aruba.

2. Aan de desbetreffende leden, de secretaris en medewerkers van het College, alsmede aan hun echtgenoten of geregistreerde partners worden geen nadere voorwaarden gesteld voor de uitoefening van een beroep of het verrichten van arbeid in Aruba.

Artikel 8

1. Het College is bevoegd een ieder alle inlichtingen te vragen die het College voor de uitoefening van zijn taken nodig acht.

2. De Ministers van het land Aruba en de rechtspersonen die tot de collectieve sector behoren verstrekken aan het College onverwijld en zonder voorbehoud alle gegevens en inlichtingen die het College voor de uitoefening van zijn taken nodig acht. Zij verlenen aan het College dan wel aan de door hem aangewezen vertegenwoordigers, te allen tijde toegang tot dan wel inzage in alle goederen administraties, documenten en andere informatiedragers.

3. Het College neemt de met betrekking tot natuurlijke personen en rechtspersonen geldende geheimhoudingsplichten in acht.

Artikel 9

1. Indien naar het oordeel van de raad van ministers van het Koninkrijk het College bij de uitoefening van zijn taak ernstig in gebreke blijft, kan Onze Minister, in overeenstemming met de ministerraad van het land Aruba, de noodzakelijke voorzieningen treffen.

2. Deze voorzieningen worden, spoedeisende gevallen uitgezonderd, niet eerder getroffen dan nadat het College in de gelegenheid is gesteld om binnen een door de raad van ministers van het Koninkrijk te stellen termijn alsnog zijn taak naar behoren uit te voeren.

Artikel 10

De bezoldiging van de leden, de secretaris en de medewerkers van het College, alsmede de bekostiging van de overige apparaatsuitgaven komen ten laste van de begroting van Onze Minister.

Hoofdstuk 3. De procedure voor de advisering over ontwerp-begrotingen en de beoordeling van begrotingen door het College

Artikel 11

1. Op verzoek van onze Minister van Financiën van het land Aruba adviseert het College binnen veertien dagen na ontvangst van dat verzoek over een ontwerp-begroting of een ontwerp-landsverordening tot wijziging van een begroting. Het College kan Onze minister van Financiën van het land Aruba en de ministerraad van dat land ook ongevraagd adviseren over een ontwerp-begroting of een ontwerp-landsverordening tot wijziging van een begroting.

2. Indien advies is uitgebracht op een ontwerp-begroting of een ontwerp-landsverordening tot wijziging van een begroting, gaat de aan de Staten aangeboden ontwerp-begroting onderscheidenlijk ontwerp-landsverordening tot wijziging van een begroting vergezeld van dat advies, waarbij in de bijbehorende memorie van toelichting wordt aangegeven, in hoeverre en op welke wijze rekening is gehouden met het advies.

3. Onverminderd het eerste lid, kan het College gevraagd en ongevraagd:

- a. Onze Minister van Financiën van het land Aruba adviseren gedurende de voorbereiding van een ontwerp-begroting of een ontwerp-landsverordening tot wijziging van een begroting;
- b. de ministerraad van het land Aruba adviseren gedurende de behandeling door deze ministerraad van een ontwerp-begroting of een ontwerp-landsverordening tot wijziging van een begroting.

Artikel 12

1. Onverwijld nadat een ontwerp-begroting of een ontwerp-landsverordening tot wijziging van een begroting is vastgesteld, zendt Onze Minister van Financiën van het land Aruba die begroting of landsverordening tot wijziging van een begroting aan het College.

2. Indien het College van oordeel is dat een begroting onderscheidenlijk landsverordening tot wijziging van een begroting als bedoeld in het eerste lid geheel of gedeeltelijk niet in overeenstemming is met de normen, bedoeld in artikel 15, brengt het College een advies uit aan Onze Minister van Financiën van het land Aruba binnen veertien dagen na ontvangst van die begroting onderscheidenlijk landsverordening tot wijziging van een begroting.

3. Het advies, bedoeld in het tweede lid, bevat de gemotiveerde bevindingen met betrekking tot de uitgevoerde beoordeling aan de hand van de normen, bedoeld in artikel 15, en voorts zo nodig aanbevelingen met betrekking tot de wijze waarop de begroting onderscheidenlijk landsverordening tot wijziging van een begroting in overeenstemming met de normen, bedoeld in artikel 15, kan worden gebracht.

4. Indien een advies als bedoeld in het tweede lid aanbevelingen bevat als bedoeld in het derde lid, deelt Onze Minister van Financiën van het land Aruba in overeenstemming met de ministerraad van dat land binnen veertien dagen na ontvangst van dat rapport aan het College mee, in

hoeverre en op welke wijze rekening zal worden gehouden met die aanbevelingen en, indien aan de orde, onder vermelding van de termijnen die daarbij in acht zullen worden genomen.

5. Indien naar het oordeel van het College Onze Minister van Financiën van het land Aruba met de in het vierde lid bedoelde mededeling niet of niet voldoende de normen, bedoeld in artikel 15, in acht neemt, dan wel indien Onze Minister van Financiën van het land Aruba nalaat die mededeling aan het College te doen, geeft het College binnen veertien dagen na ontvangst van de mededeling, respectievelijk na het uitblijven ervan, daarover bericht aan de ministerraad van het land Aruba door tussenkomst van Onze Minister van Financiën van dat land en aan de Staten.

Artikel 13

1. Indien na ten minste zeven dagen na verzending van het bericht, bedoeld in artikel 12, vijfde lid, naar het oordeel van het College sprake blijft van een begroting, respectievelijk een landsverordening tot wijziging van de begroting die geheel of ten dele niet voldoet aan de normen, genoemd in artikel 15, bericht het College na afloop van die periode dienaangaande de raad van ministers van het Koninkrijk door tussenkomst van Onze Minister.

2. Een bericht als bedoeld in het eerste lid kan vergezeld gaan van een gemotiveerd advies tot het geven van een aanwijzing als bedoeld in het vijfde lid.

3. Het College zendt gelijk met het advies, bedoeld in het tweede lid, een afschrift daarvan aan Onze Minister van Financiën van het land Aruba, waarna deze, in overeenstemming met het gevoelen van de ministerraad van dat land, zo nodig beslist of de uitvoering van de begroting of een deel daarvan wordt opgeschort. Het College bericht de Staten dat het advies is verzonden.

4. Gedurende de periode dat de begroting of een deel van de begroting is opgeschort met toepassing van het derde lid, geldt de begroting of het deel van de begroting van het jaar voorafgaande aan het desbetreffende begrotingsjaar. Onze Minister van Financiën van het land Aruba legt deze voorafgaande begroting of het desbetreffende deel daarvan onmiddellijk ter beoordeling voor aan het College. Artikel 12, tweede tot en met vijfde lid, alsmede het eerste tot en met derde, vijfde en zesde lid van dit artikel zijn voor zover mogelijk van overeenkomstige toepassing op deze voorafgaande begroting of het deel daarvan.

5. Op een advies als bedoeld in het tweede lid kan de raad van ministers van het Koninkrijk concluderen tot het geven van een aanwijzing aan de ministerraad van het land Aruba om de begroting zodanig aan te passen dat deze voldoet aan de normen, genoemd in artikel 15. Alvorens een aanwijzing wordt gegeven, stelt Onze Minister de ministerraad van het land Aruba in de gelegenheid om zijn visie te geven.

6. Een aanwijzing als bedoeld in het vijfde lid geschiedt bij koninklijk besluit op de voordracht van Onze Minister, in overeenstemming met de conclusie van de raad van ministers van het Koninkrijk.

Artikel 14

1. Als het College op 15 december nog geen vastgestelde begroting van het daaropvolgende begrotingsjaar heeft ontvangen en er naar zijn oordeel ook geen uitzicht bestaat dat binnen een redelijke termijn alsnog een ontwerpbegroting, respectievelijk een vastgestelde begroting zal worden toegezonden, bericht het College dienaangaande de raad van ministers van het Koninkrijk door tussenkomst van Onze Minister.

2. Een bericht van het College als bedoeld in het eerste lid kan vergezeld gaan van een gemotiveerd advies tot het geven van een aanwijzing als bedoeld in het vierde lid.

3. Het College zendt gelijk met het advies, bedoeld in het tweede lid, een afschrift daarvan aan Onze Minister van Financiën van het land Aruba en bericht de Staten dat het advies is verzonden.

4. Op een advies als bedoeld in het tweede lid kan de raad van ministers van het Koninkrijk concluderen tot het geven van een aanwijzing aan de ministerraad van het land Aruba alsnog een ontwerpbegroting, respectievelijk een vastgestelde begroting ter beoordeling toe te zenden aan

het College. Alvorens een voorstel voor een aanwijzing bij de raad van ministers van het Koninkrijk wordt ingediend stelt Onze Minister de ministerraad van het land Aruba in de gelegenheid zijn visie te geven.

5. De aanwijzing geschiedt bij koninklijk besluit op de voordracht van Onze Minister, in overeenstemming met de conclusie van de raad van ministers van het Koninkrijk.

6. Indien bij de aanvang van een begrotingsjaar er geen op dat jaar betrekking hebbende begroting is vastgesteld, strekt de begroting van het aan het betrokken begrotingsjaar voorafgaande jaar tot grondslag van het beheer.

Hoofdstuk 4. De normen voor de beoordeling van begrotingen en voorgenomen geldleningen

Artikel 15

1. Voor de beoordeling van de begroting en de uitvoeringsgegevens van de ministeries en van de overige onderdelen van de collectieve sector van het land Aruba hanteert het College de volgende normen:

a. in de begroting en de meerjarige begroting wordt toegewerkt naar de situatie dat:

1° opgenomen uitgaven op de gewone dienst minimaal worden gedekt door de ter dekking van die uitgaven opgenomen middelen;

2° opgenomen kapitaaluitgaven minimaal worden gedekt door de ter dekking van die uitgaven opgenomen middelen, rekening houdend met de verwachte ontvangsten uit geldleningen;

b. het financieringssaldo van de collectieve sector bedraagt vanaf het jaar 2021 structureel een overschot van minimaal 1% van het bruto binnenlands product;

~~c.b. de schuldquote laat een verlaging zien naar:~~

~~1° maximaal 70% van het bruto binnenlands product in 2027;~~

~~2° maximaal 50% van het bruto binnenlands product in 2039.~~

2. Bij de beoordeling, bedoeld in het eerste lid, betreft het College de volgende normen:

a. in de begroting en de meerjarige begroting zijn alle verwachte uitgaven en verwachte ontvangsten opgenomen, waaronder mede de risico's vanwege financieringsconstructies buiten de begroting om;

b. de in de begroting opgenomen ontvangsten en uitgaven zijn toereikend toegelicht;

c. de begroting is zodanig ingericht dat zij voldoet aan de criteria van ordelijkheid en controleerbaarheid;

d. de uitgaven en ontvangsten vinden plaats in het jaar waarin de verplichtingen daartoe zijn aangegaan, tenzij dit vanuit bedrijfseconomisch perspectief evident onverstandig is;

e. de verwachte uitgaven en de verwachte ontvangsten zijn van elkaar gescheiden.

3. Bij de beoordeling, bedoeld in het eerste lid, betreft het College mede de volgende normen:

a. in de begroting wordt een jaarlijkse nominale daling van het bedrag aan de personeelslasten van het land Aruba, inclusief alle personeelslasten van begrotingsfondsen uitvoeringsorganisaties, gerealiseerd, waarbij als ijkpunt het bedrag aan personeelslasten per 1 januari 2019 van AFL 479 miljoen inclusief werkgeversbijdrage geldt;

b. de nominale daling in de personeelslasten in de jaren 2019 tot en met 2021 wordt gerealiseerd met behulp van de inzet van beleidsinstrumenten. ~~-overeenkomstig het Beleidsplan-Verlaging~~

Personeelslasten, zoals opgenomen in het addendum op het Financieel-Economisch Memorandum 2018-2021 uit februari 2018 van Aruba;

- c. in de begroting aanvullende maatregelen voor de middellange en lange termijn zijn genomen om de structurele personeelslasten verder nominaal te laten dalen;
- d. in het geval van een lager overschot dan het minimale financieringsoverschot, bedoeld in het eerste lid onder ba, de meevallers volledig (100%) ten gunste komen van de schuldreductie;
- e. in het geval van een overschot boven het minimale financieringsoverschot, bedoeld in het eerste lid, onder ba, de meevallers door middel van een verdeelsleutel van 50-50% worden dan wel zijn verdeeld over de schuldreductie en investeringen via de kapitaaldienst ter stimulering van de economie;
- f. binnen het uitgavenkader bij de verwachte uitgaven in de begroting zijn compensatiemaatregelen opgenomen om structurele tegenvallers structureel te compenseren en incidentele tegenvallers incidenteel te compenseren.

g. gelden die vrijkomen door de rentevoordelen die ontstaan vanwege de lopende inschrijving, bedoeld in artikel 16, zevende lid, bij de Nederlandse Staat door de openbare inschrijving worden volledig ingezet voor het doen afnemen van de schulden- en rentlast en voor de nominale verlaging van de staatsschuld.

4. Bij de begroting van het land Aruba wordt een uiteenzetting verstrekt van de financiële toestand van de collectieve sector van dat land.

Artikel 16

1. In de begroting, bedoeld in artikel 15, worden de voornemens tot het aantrekken van geldleningen opgenomen.
2. Van de aangetrokken leningen wordt melding gemaakt in de uitvoeringsrapportages, bedoeld in artikel 18.
3. Onze Minister van Financiën van het land Aruba informeert het College, als bij de uitvoering van de begroting de omvang van een lening het begrote leningbedrag dreigt te overschrijden.
4. Op basis van de voornemens tot het aantrekken van geldleningen, bedoeld in het eerste lid, de meldingen, bedoeld in het tweede lid, en de verstrekte informatie, bedoeld in het derde lid, beoordeelt het College of de begroting voldoet aan de normen, genoemd in artikel 15.
5. Het College beoordeelt tevens of wordt voldaan aan de afspraken over de verbeteringen van het financieel beheer, voor zover deze betrekking hebben op het aantrekken van leningen.
6. Indien geldleningen ten laste van het land Aruba worden aangetrokken in het kader van een open biedingprocedure bij de Centrale Bank van Aruba, gebeurt dat aantrekken in overeenstemming met een advies daarover van die Centrale Bank.
7. De Nederlandse Staat heeft een lopende inschrijving op de leningen bedoeld in het zesde lid, telkens voor het gevraagde leningbedrag, tegen het actuele rendement op staatsleningen van de desbetreffende looptijd, doch- uitsluitend voor zover:
 - a. deze leningen worden aangewend om kapitaaluitgaven mee te dekken, en
 - b. deze leningen niet op enigerlei wijze, direct of indirect, strekken tot het herfinancieren van leningen die het land Aruba voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet is aangegaan.
8. Bij een open biedingsproces als bedoeld in het zesde lid, hebben bij gelijke leningvoorwaarden lokale inschrijvingen voorrang.
9. Indien geldleningen ter dekking van de kapitaaluitgaven ten laste van het land Aruba onderhands worden aangetrokken, worden telkens naast Nederland ook een of meerdere derde partijen in de gelegenheid gesteld om gelijktijdig een aanbod te doen en wordt er vervolgens aangetrokken daar waar de leningvoorwaarden het meest gunstig zijn. Voor de Nederlandse Staat

geldt in dit verband het aanbod, bedoeld in het zevende lid. Het achtste lid is van overeenkomstige toepassing.

10. Onze Minister van Financiën van het land Aruba bericht, na overleg met de ministerraad van dat land, het College over een voornemen tot het onderhands aantrekken van een geldlening, onder bijvoeging van de voorwaarden van de aangeboden geldleningen. Het College adviseert op basis van een onderlinge vergelijking van de leningvoorwaarden binnen veertien dagen na ontvangst van dat bericht. Indien Onze Minister van Financiën van het land Aruba, na overleg met de ministerraad van dat land, afwijkt van het advies van het College, geschiedt dat met een gemotiveerd besluit. Onze Minister van Financiën van het land Aruba informeert het College over het genomen besluit.

11. Het College kan de raad van ministers van het Koninkrijk, door tussenkomst van Onze Minister, berichten als blijkt dat Onze Minister van Financiën van het land Aruba afwijkt van het advies, bedoeld in het tiende lid. Bij dat bericht kan het College adviseren tot het nemen van een aanwijzing als bedoeld in het twaalfde lid. Het College zendt gelijk met het advies een afschrift daarvan aan de ministerraad van het land Aruba en bericht de Staten dat het advies is verzonden.

12. Op een advies als bedoeld in het elfde lid kan de raad van ministers van het Koninkrijk concluderen tot het geven van een aanwijzing met betrekking tot het onderhands aangaan van leningen. Alvorens een voorstel voor een aanwijzing bij de raad van ministers van het Koninkrijk wordt ingediend stelt Onze Minister de ministerraad van het land Aruba in de gelegenheid zijn visie te geven.

13. Het geven van de aanwijzing geschiedt bij koninklijk besluit op de voordracht van Onze Minister, in overeenstemming met de conclusie van de raad van ministers van het Koninkrijk.

Hoofdstuk 5. De uitvoering van begrotingen en de verantwoording daarover

Artikel 17

1. Indien de ministerraad van het land Aruba of een minister van dat land nalaat een voorziening ter uitvoering van een beleidsvoornemen te treffen of deze op een zodanig tijdstip vaststelt, implementeert of uitvoert dat de haalbaarheid van de uitgaven- en ontvangstenramingen in gevaar komt, adviseert het College hierover overeenkomstig artikel 12, derde lid.

2. Het College adviseert eveneens overeenkomstig artikel 12, derde lid, indien de Staten niet met een voorgestelde voorziening instemmen of daarmee op een zodanig tijdstip instemmen dat de haalbaarheid van de uitgaven- en ontvangstenramingen in gevaar komt.

3. Op een advies als bedoeld in het eerste en tweede lid, is artikel 13 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 18

1. Onze Minister van Financiën van het land Aruba zendt uiterlijk zes weken na afloop van ieder kwartaal een uitvoeringsrapportage aan het College en aan de Staten, waarin in ieder geval wordt opgenomen informatie over de uitputting van de begroting en de daarmee samenhangende resterende verplichtingenruimte, over eventuele nieuwe beleidsvoornemens met financiële consequenties en over mee- en tegenvallers in de uitvoering van de begroting.

2. Het College en Onze Minister van Financiën van het land Aruba stellen ten behoeve van de uitvoeringsrapportage gezamenlijk een model vast.

3. Indien uit de uitvoeringsrapportage over het vierde kwartaal blijkt dat er een lager overschot dan het in artikel 15, eerste lid onder **ba**, bepaalde minimum dreigt of reeds is gerealiseerd, geeft Onze Minister van Financiën het land Aruba in die rapportage aan welke maatregelen worden voorgenomen ter compensatie van dat lagere overschot.

4. Uiterlijk op 31 augustus van ieder jaar verstrekt Onze Minister van Financiën van het land Aruba een afschrift van de vastgestelde jaarrekening over het voorafgaande jaar aan het College en aan Onze Minister.

5. De jaarrekening van het land Aruba gaat vergezeld van een accountantsverklaring met het oog op het verkrijgen van een goedkeurende accountantsverklaring.

6. Indien de jaarrekening op het tijdstip, genoemd in het vierde lid, nog niet is vastgesteld, verstrekt Onze Minister van Financiën van het land Aruba de in voorbereiding zijnde jaarrekening naar de stand van dat tijdstip. Hij verstrekt de bevindingen van de Algemene Rekenkamer en van Centrale accountantsdienst van Aruba op het ontwerp van de jaarrekening onmiddellijk na de ontvangst van die bevindingen aan het College.

7. Indien uit de vastgestelde jaarrekening blijkt dat sprake is van een lager overschot dan het in artikel 15, eerste lid onder **ba**, bepaalde minimum, geeft Onze Minister van Financiën van het land Aruba tegelijk met de jaarrekening van Aruba aan welke maatregelen worden genomen ter compensatie van de gevolgen voor de schulddispositie van dat lagere overschot.

8. Het College beoordeelt de voorgenomen maatregelen, bedoeld in het derde en het zevende lid, aan de hand van de normen, genoemd in artikel 15, en zendt Onze Minister van Financiën van het land Aruba binnen veertien dagen na ontvangst van de betreffende uitvoeringsrapportage een advies overeenkomstig artikel 12, derde lid.

9. Op een advies als bedoeld in het achtste lid, zijn de artikelen 12, vierde en vijfde lid, en 13 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 19

1. Indien het College op 31 augustus van enig jaar van het land Aruba nog geen vastgestelde jaarrekening over het voorgaande jaar heeft ontvangen en er naar zijn oordeel ook geen uitzicht bestaat dat binnen een redelijke termijn alsnog een ontwerp-jaarrekening, respectievelijk een vastgestelde jaarrekening zal worden toegezonden, bericht het College dienaangaande de regering van het Koninkrijk, door tussenkomst van Onze Minister.

2. Een bericht van het College als bedoeld in het eerste lid kan vergezeld gaan van een gemotiveerd advies tot het geven van een aanwijzing aan Onze Minister van Financiën van het land Aruba alsnog een ontwerp-jaarrekening, respectievelijk een vastgestelde jaarrekening ter beoordeling toe te zenden aan het College.

3. Het College zendt gelijk met het advies, bedoeld in het tweede lid, een afschrift daarvan aan de ministerraad van het land Aruba en bericht de Staten dat het advies is verzonden.

4. Op een advies als bedoeld in het tweede lid kan de raad van ministers van het Koninkrijk besluiten tot het geven van een aanwijzing aan Onze Minister van Financiën van het land Aruba alsnog een ontwerp-jaarrekening, respectievelijk een vastgestelde jaarrekening ter beoordeling toe te zenden aan het College. Artikel 13, vijfde lid, tweede volzin, is van overeenkomstige toepassing.

5. Het geven van de aanwijzing geschiedt bij koninklijk besluit op de voordracht van Onze Minister, in overeenstemming met de conclusie van de raad van ministers van het Koninkrijk.

Artikel 20

1. Onze Minister van Financiën van het land Aruba rapporteert uiterlijk zes weken na afloop van ieder kwartaal aan het College over de uitvoering van de implementatieplannen ter verbetering van het financieel beheer en over de stand van dat beheer. Het College en Onze Minister van Financiën van het land Aruba stellen ten behoeve van die rapportage gezamenlijk een model vast, dat aangeeft over welke onderwerpen gerapporteerd wordt.

2. Het College kan Onze Minister van Financiën van het Land Aruba ter zake van de uitvoering van de implementatieplannen aanbevelingen geven.

3. Het College kan Onze Minister van Financiën van het land Aruba aanbevelingen geven op het terrein van het financieel beheer, rekening houdend met de bevindingen van de Centrale accountantsdienst van het land Aruba en het rapport van de Algemene Rekenkamer van dat land.

Artikel 21

1. Een minister van het land Aruba gaat uitsluitend financiële verplichtingen aan voor zover deze zijn opgenomen in een begroting die niet ingevolge artikel 13 is opgeschort.

2. Een minister van het land Aruba legt een voornemen tot het aangaan van een financiële verplichting, voor zover het de limieten voor financieel zelfbeheer, zoals die gelden bij de inwerkingtreding van deze wet, te boven gaat, voor advies voor aan een door Onze Minister van Financiën van dat land aan te wijzen functionaris of, bij diens afwezigheid, aan diens eerste of tweede plaatsvervanger. Een positief advies wordt verleend indien de financiële verplichting voortvloeit uit de uitvoering van de begroting. De in de eerste volzin bedoelde limieten kunnen na overleg met het College gewijzigd worden.

3. Indien een minister van het land Aruba financiële verplichtingen aangaat zonder of in afwijking van een positief advies als bedoeld in het tweede lid, kan Onze Minister van Financiën van dat land voorafgaand toezicht instellen op het aangaan van financiële verplichtingen in de zin dat ten laste van de desbetreffende begroting of bepaalde artikelen van die begroting alleen financiële verplichtingen mogen worden aangegaan nadat hij daarmee heeft ingestemd. Gelijk met het instellen van voorafgaand toezicht bericht die minister daarvan aan de Staten met een afschrift aan het College.

4. In de uitvoeringsrapportages, bedoeld in artikel 18, eerste lid, wordt tevens gerapporteerd over de gevallen waarin een minister van het land Aruba financiële verplichtingen is aangegaan zonder of in afwijking van een positief advies, als bedoeld in het tweede lid, en over de gevallen waarin toepassing is gegeven aan het derde lid.

5. Indien een minister van het land Aruba financiële verplichtingen aangaat zonder of in afwijking van een positief advies als bedoeld in het tweede lid, en het voorafgaand toezicht door Onze Minister van Financiën van dat land uitblijft of niet toereikend is, kan het College Onze Minister van Financiën van het land Aruba adviseren om een beslissing onderscheidenlijk een nadere beslissing te nemen als bedoeld in het derde lid. Het College bericht de Staten dat het advies is verzonden.

6. Indien na het in het vijfde lid bedoelde advies blijkt dat het toezicht door Onze Minister van Financiën van het land Aruba nog steeds uitblijft dan wel niet toereikend is, kan het College dat berichten aan de raad van ministers van het Koninkrijk door tussenkomst van Onze Minister. Bij dat bericht kan het College adviseren tot het geven van een aanwijzing als bedoeld in het zevende lid. Gelijk met dat advies zendt het College een afschrift daarvan aan de ministerraad van het land Aruba en bericht het College de Staten dat het advies is verzonden.

7. Op een advies als bedoeld in het zesde lid, kan de raad van ministers van het Koninkrijk concluderen dat ten laste van de desbetreffende begroting of bepaalde artikelen van die begroting geen financiële verplichtingen mogen worden aangegaan voordat het College daarmee heeft ingestemd. Alvorens een voorstel voor een aanwijzing bij de raad van ministers van het Koninkrijk wordt ingediend stelt Onze Minister de ministerraad van het land Aruba in de gelegenheid zijn visie te geven.

8. De aanwijzing geschiedt bij koninklijk besluit op de voordracht van Onze Minister, in overeenstemming met de conclusie van de raad van ministers van het Koninkrijk.

9. De instemming, bedoeld in het derde lid, en die, bedoeld in het zevende lid, worden verleend als de desbetreffende financiële verplichting voldoet aan het eerste lid.

10. In geval van het aangaan van financiële verplichtingen en het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen waartoe door de Staten is besloten, is dit artikel van overeenkomstige toepassing

Artikel 22

1. Onze Minister van Financiën van het land Aruba houdt een register bij van de namen en functies van de personen die gemachtigd zijn tot het verrichten namens het land Aruba van privaatrechtelijke rechtshandelingen die voortvloeien uit een besluit tot het aangaan van financiële verplichtingen. Daarbij geeft hij tevens aan voor welke rechtshandelingen en tot welke bedragen die personen gemachtigd zijn. Hij maakt dit register bekend na elke wijziging, maar in ieder geval elke zes maanden. Bekendmaking geschiedt op de website van het land Aruba.
2. Indien toepassing is gegeven aan artikel 21, zevende lid, wordt, na inwerkingtreding van een koninklijk besluit als bedoeld in artikel 21, achtste lid, in het register bij de desbetreffende personen aangetekend dat voor het aangaan van verplichtingen de voorafgaande instemming van het College is vereist.
3. Privaatrechtelijke rechtshandelingen betreffende het aangaan van financiële verplichtingen als bedoeld in het eerste lid, zijn nietig, indien zij zijn aangegaan door personen die daartoe blijkens het register, bedoeld in het eerste en tweede lid, niet of onvoldoende gemachtigd zijn.
4. In afwijking van het derde lid is een rechtshandeling als bedoeld in dat lid wel rechtsgeldig als de bevoegdheid tot het aangaan van de verplichting blijkt uit een ten behoeve van die rechtshandeling verstrekte schriftelijke machtiging van Onze Minister van Financiën van het land Aruba. Deze machtiging wordt slechts in incidentele gevallen verstrekt.
5. Onze Minister van Financiën van het land Aruba verstrekt kopieën van de in het vierde lid bedoelde machtigingen aan het College.
6. Het College kan Onze Minister van Financiën van het land Aruba aanbevelingen geven ter zake van de wijze waarop het beheer wordt gevoerd van het register, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 23

1. Onze Minister en de ministerraad van het land Aruba wijzen tweejaarlijks gezamenlijk, na advies van het Centraal Bureau Statistiek van het land Aruba in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek van Nederland, voor 1 april aan welke rechtspersonen met ingang van het volgende begrotingsjaar behoren tot de desbetreffende collectieve sector.
2. Voor de aanwijzing is het System of National Accounts van de Verenigde Naties leidend.
3. De ministerraad van het land Aruba stelt de betrokken rechtspersonen schriftelijk in kennis van de aanwijzing.
4. De ministerraad van het land Aruba rapporteert jaarlijks voor 1 april aan het College over de voorlopige jaarcijfers over het voorgaande kalenderjaar van de desbetreffende collectieve sector.

Artikel 24

1. Het Centraal Bureau Statistiek van het land Aruba rapporteert aan Onze Minister van Financiën van het land Aruba uiterlijk op 1 september over de uitgaven-, ontvangsten-, financieringssaldi- en schuld cijfers van het voorafgaande jaar van de betrokken collectieve sector. Daarbij zijn de definities van het System of National Accounts leidend. Het Centraal Bureau voor de Statistiek van Nederland adviseert het Centraal Bureau Statistiek van het land Aruba.
2. Onze Minister van Financiën van het land Aruba zendt de rapportage, bedoeld in het eerste lid, binnen twee weken naar het College. Indien uit die rapportage blijkt dat een lager overschot resulteert dan het in artikel 15, eerste lid, onder b, bedoelde overschot, bericht Onze minister van Financiën van het land Aruba het College gelijktijdig met toezending van de rapportage over het beleid dat zal worden gevoerd ter compensatie van de gevolgen voor de schuldpositie van dat lagere overschot.

3. Indien na kennisneming van de rapportage, bedoeld in het eerste lid, naar het oordeel van het College Onze Minister van Financiën van het land Aruba niet of niet voldoende compensatie aandraagt, doet het College binnen veertien dagen na ontvangst van de rapportage aan Onze Minister van Financiën van het land Aruba aanbevelingen over de te nemen maatregelen ter compensatie van de gevolgen voor de schulddpositie van dat lagere overschot.

4. Indien na ten minste veertien dagen na het doen van de aanbevelingen, bedoeld in het derde lid, naar het oordeel van het College sprake blijft van een dreiging van onvoldoende compensatie bericht het College na afloop van die periode dienaangaande de raad van ministers van het Koninkrijk door tussenkomst van Onze Minister.

5. Op het bericht, bedoeld in het vierde lid, is artikel 134, tweede, vijfde en zesde lid, van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk 6 Bijzondere omstandigheden

Artikel 25

1. Indien dit nodig is in verband met het herstel van schade veroorzaakt door buitengewone gebeurtenissen, waaronder natuurrampen, kan Onze Minister van Financiën van het land Aruba in overeenstemming met de ministerraad van dat land, de Staten en vervolgens in overeenstemming met een beslissing daarover van de raad van ministers van het Koninkrijk, besluiten af te wijken van de normen, genoemd in artikel 15.

2. Indien in spoedeisende gevallen een beslissing van de raad van ministers van het Koninkrijk niet kan worden afgewacht, kan Onze Minister van Financiën van het land Aruba in overeenstemming met de ministerraad van dat land, de Staten en met de voorzitter van de raad van ministers van het Koninkrijk verplichtingen aangaan die niet voortvloeien uit de uitvoering van de begroting.

3. Indien geen contact mogelijk is met de voorzitter van de raad van ministers van het Koninkrijk kan Onze Minister van Financiën van het land Aruba in overeenstemming met de ministerraad van dat land en met de Staten de noodzakelijke maatregelen treffen die kunnen leiden tot een afwijking van de normen, bedoeld in artikel 15.

Hoofdstuk 7 Beroep

Artikel 26

1. Tegen een koninklijk besluit als bedoeld in deze wet, houdende een of meer aanwijzingen, of tegen een koninklijk besluit als bedoeld in artikel 33 staat voor Onze Minister van Financiën van het land Aruba, handelende in overeenstemming met de ministerraad van dat land, gedurende dertig dagen na verzending van het besluit beroep open bij Ons. De Raad van State van het Koninkrijk is belast met het voorbereiden van het ontwerpbesluit inzake de beslissing op het beroep. Ons besluit wordt in het Afkondigingsblad van Aruba bekend gemaakt en ter kennis van de ministerraad van het land Aruba en de Staten gebracht.

2. De Raad van State van het Koninkrijk kan bij de voorbereiding van het ontwerpbesluit, bedoeld in het eerste lid, belanghebbenden, getuigen, deskundigen en tolken oproepen om tijdens het onderzoek ter zitting te worden gehoord. De Raad stelt in ieder geval Onze Minister van Financiën van het land Aruba en, zo hij dat wenselijk acht, andere ministers van dat land in de gelegenheid te worden gehoord.

3. Artikel 45 van de Wet op de Raad van State is van overeenkomstige toepassing.

4. De artikelen 6:5, 6:6, 6:14, 6:15, 6:17, 6:21, 8:24, 8:25, 8:27 tot en met 8:29, 8:31, 8:32, 8:33 tot en met 8:36, eerste lid, 8:39, 8:50, 8:61 en 8:62 van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing. Ambtsberichten en andere door Onze Minister aangewezen stukken zijn niet openbaar.

5. Het ontwerpbesluit inzake de beslissing op het beroep, bedoeld in het eerste lid, is niet openbaar.

6. Artikel 27d van de Wet op de Raad van State is van overeenkomstige toepassing. Het onderzoek ter zitting is openbaar.

7. Het beroep schorst niet de werking van het besluit waartegen het is gericht.

8. De Raad van State van het Koninkrijk kan een procesreglement vaststellen voor de behandeling van het beroep, bedoeld in het eerste lid, en van het verzoek om een voorlopige voorziening, bedoeld in artikel 27.

9. Binnen twee maanden na ontvangst van het ontwerpbesluit kan Onze Minister, met vermelding van de gerezen bedenkingen, de Raad verzoeken zijn ontwerp in nadere overweging te nemen. In het kader van die nadere overweging stelt de Raad opnieuw Onze Minister van Financiën van het land Aruba en, zo hij dat wenselijk acht, andere ministers van dat land in de gelegenheid te worden gehoord.

10. Ons besluit wijkt niet af van het ontwerp of, indien daarvan sprake is, het nader ontwerp, voor zover het advies van de Raad uitsluitend is gebaseerd op rechtmatigheidsgronden, en voor het overige uitsluitend indien zeer zwaarwegende, op het in deze wet geregelde toezicht betrekking hebbende, gronden daartoe aanleiding geven. Indien Ons besluit afwijkt van het ontwerp of het nader ontwerp wordt het in het Staatsblad geplaatst met een rapport van Onze Minister. Dit rapport bevat in ieder geval de argumenten op grond waarvan wordt voorgesteld af te wijken van het ontwerp respectievelijk het nader ontwerp, alsmede het ontwerp zelf en indien daarvan sprake is, het nader ontwerp.

11. Ons besluit wijkt voorts niet af van het ontwerp dan na toepassing van het negende lid, eerste volzin. Indien niet binnen twee maanden een verzoek als bedoeld in de eerste volzin van het negende lid is gedaan, beslissen Wij overeenkomstig het ontwerp van de Raad van State van het Koninkrijk.

12. Besluiten van Onze Minister op grond van deze wet zijn niet vatbaar voor beroep op de administratieve rechter op grond van de landsverordeningen van het land Aruba die de administratieve rechtspraak regelen of de Algemene wet bestuursrecht. Dit geldt eveneens voor Ons besluit als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 27

1. Indien op grond van artikel 26, eerste lid, tegen een besluit beroep is ingesteld, kan een daartoe door de Vicepresident van de Raad van State aangewezen staatsraad op verzoek een voorlopige voorziening treffen indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist.

2. Een verzoek om voorlopige voorziening kan worden gedaan door Onze Minister van Financiën van het land Aruba, handelende in overeenstemming met de ministerraad van dat land.

3. Artikel 45 van de Wet op de Raad van State is van overeenkomstige toepassing,

4. De artikelen 6:5, 6:6, 6:14, 6:15, 6:17, 6:21, 8:68, 8:72, vijfde lid, en 8:83, eerste, derde en vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing.

5. De staatsraad, bedoeld in het eerste lid, doet zo spoedig mogelijk schriftelijk of mondeling uitspraak.

6. De uitspraak strekt tot:

- a. onbevoegdheid van de staatsraad, bedoeld in het eerste lid,
- b. niet-ontvankelijkverklaring van het verzoek,
- c. afwijzing van het verzoek, of
- d. gehele of gedeeltelijke toewijzing van het verzoek.

7. De staatsraad, bedoeld in het eerste lid, kan de voorlopige voorziening, op verzoek en ambtshalve, opheffen of wijzigen, nadat hij partijen heeft gehoord, althans behoorlijk heeft opgeroepen. De artikelen 6:4, derde lid, 6:5, 6:6, 6:14, 6:15, 6:17, 6:21 en 8:83 eerste, derde en vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing.

8. De voorlopige voorziening vervalt, zodra door Ons is beslist, voor zover daarvoor in Ons besluit geen ander tijdstip is aangegeven.

Hoofdstuk 8 Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 28

Het land Aruba heeft regelgeving die voldoet aan internationaal aanvaarde normen op het gebied van:

- a. procedures voor vervreemding en verkrijging van aandelen in rechtspersonen door het land Aruba;
- b. richtlijnen voor het dividendbeleid van rechtspersonen waarin het land Aruba deelneemt, en
- c. procedures en eisen rond de benoeming en het ontslag van bestuurders van rechtspersonen waarin het land Aruba deelneemt.

Artikel 29

1. Het land Aruba gaat tot en met 2021 geen nieuwe financiële public-private partnerships-verplichtingen aan conform het Financieel Economisch Memorandum 2018-2021 [uit februari 2018](#) van Aruba.

2. De verplichting, bedoeld in artikel 18, vijfde lid is voor het eerst van toepassing over het boekjaar 2021.

3. In afwijking van artikel 18, vijfde lid, geldt over het boekjaar 2020 dat een accountantsverklaring wordt verkregen bij de financiële verantwoording in overeenstemming met een financieel stelsel voor bijzondere doeleinden.

Artikel 30

1. Onmiddellijk na de inwerkingtreding van deze wet zendt Onze Minister van Financiën van het land Aruba aan het College een afschrift van de begroting voor het jaar van die inwerkingtreding.

2. Het College beoordeelt die begroting overeenkomstig de beoordeling bedoeld in artikel 12, tweede lid, en rapporteert uiterlijk vier weken na ontvangst van die begroting aan Onze Minister van Financiën van het land Aruba overeenkomstig artikel 12, tweede lid. Artikel 12, derde tot en met vijfde lid, en artikel 13 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 31

1. De uitgaven en ontvangsten samenhangende met het verstrekken van leningen als bedoeld in artikel 16 door de Staat der Nederlanden aan het land Aruba komen ten laste respectievelijk ten gunste van de begroting van Onze Minister.

2. De valutarisico's samenhangende met het verstrekken van leningen als bedoeld in artikel 16 door de Staat der Nederlanden aan het land Aruba komen ten laste respectievelijk ten gunste van de begroting van Onze Minister.

Artikel 32

Het beheer van de bescheiden betreffende de werkzaamheden van het College wordt in het bestuursreglement, bedoeld in artikel 5, eerste lid, geregeld. De bescheiden worden na beëindiging van de werkzaamheden van het College bewaard in het archief van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De bescheiden worden in afschrift ter beschikking gesteld van Aruba.

Artikel 33

1. De raad van ministers van het Koninkrijk beslist periodiek of en, zo ja, met ingang van welk tijdstip het land Aruba een of meer verplichtingen op grond van deze wet blijvend niet meer hoeft na te komen. Het eerste besluit, als bedoeld in de eerste volzin, wordt genomen gelijktijdig met het eerstvolgende besluit dat op grond van artikel 33, tweede lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint-Maarten wordt genomen ten aanzien van de landen Curaçao en Sint-Maarten.

2. Zolang ten aanzien van het land Aruba een of meer verplichtingen op grond van deze wet nog van toepassing zijn, wordt na een besluit als bedoeld in het eerste lid drie jaar later opnieuw een besluit genomen en vervolgens telkens binnen een periode van drie jaar na ieder besluit.

3. Een besluit als bedoeld in het eerste en tweede lid wordt genomen bij koninklijk besluit op voordracht van Onze Minister.

4. De raad van ministers van het Koninkrijk kan, al dan niet naar aanleiding van een advies daartoe van de evaluatiecommissie, bedoeld in het zevende lid, of op een gemotiveerd verzoek van het land Aruba, beslissen dat een besluit als bedoeld in het tweede lid, op een eerder tijdstip wordt genomen.

5. Indien de raad van ministers van het Koninkrijk een advies of verzoek als bedoeld in het vierde lid, niet opvolgt, motiveert hij dit besluit.

6. Een besluit als bedoeld in het eerste en tweede lid wordt niet genomen dan nadat aan de raad van ministers van het Koninkrijk een advies is uitgebracht door een evaluatiecommissie als bedoeld in het zevende lid. De raad van ministers van het Koninkrijk kan slechts gemotiveerd, op gronden ontleend aan de normen, genoemd in artikel 15, afwijken van het advies van de evaluatiecommissie.

7. 1. Onze Minister zendt binnen drie jaar na de inwerkingtreding van deze rijkswet aan de vertegenwoordigende lichamen Aruba en Nederland een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze rijkswet in de praktijk. Met het oog op dit verslag stelt Onze Minister Onze Minister stelt, in overeenstemming met de raad van ministers van het Koninkrijk, uiterlijk zes maanden voorafgaande aan een beslissing als bedoeld in het eerste en tweede lid voor het verstrijken van deze termijn, in voorkomend geval na toepassing van het vierde lid, voor het land Aruba een evaluatiecommissie in.

2. De evaluatiecommissie bestaat uit drie onafhankelijke leden die op grond van deskundigheid en volgens de volgende procedure worden benoemd:

a. de voorzitter in overeenstemming met Onze Minister van Financiën van het land Aruba;

- b. een lid in overeenstemming met Onze Minister van Financiën van het land Aruba;
- c. een lid, aan te wijzen door Onze Minister.

38. Een-De evaluatiecommissie kan zich ter uitvoering van haar werkzaamheden laten ondersteunen.

49. Een-De evaluatiecommissie brengt uiterlijk drie maanden nadat deze is ingesteld, door tussenkomst van Onze Minister, advies-verslag uit aan de raad van ministers van het Koninkrijk. Het advies-verslag bevat gemotiveerde oordelen en aanbevelingen.

Commented [RJWv1]: Niet wat krap? Niet beter zes maanden?

510. Het advies-verslag van de evaluatiecommissie bevat in ieder geval:

- a. een oordeel over de vraag of het land Aruba structureel voldoet aan de normen, genoemd in artikel 15, en of alsdan het te nemen besluit, bedoeld in het eerste onderscheidenlijk het tweede lid, kan inhouden dat de verplichtingen op grond van deze wet blijvend niet meer behoeven te worden nagekomen door het land Aruba;
- b. een oordeel of er sprake is van niet aan het land Aruba te wijten omstandigheden, waaronder die genoemd in artikel 25, die het voldoen aan de normen in de weg hebben gestaan;
- c. een oordeel of de toepassing van de normen, genoemd in artikel 15, zodanig is dat het gerechtvaardigd is dat een of meerdere verplichtingen op grond van deze wet blijvend niet meer behoeven te worden nagekomen en welke verplichtingen het in dat geval kan betreffen;
- d. een aanbeveling over het tijdstip van de volgende evaluatie;
- e. indien de evaluatiecommissie van oordeel is dat voortzetting van deze wet, geheel of gedeeltelijk, nodig is, aanbevelingen aan het land Aruba over maatregelen die bevorderen dat het aan de normen kan voldoen;
- f. zo nodig, met het oog op een optimale uitvoering van deze wet, aanbevelingen aan het land Aruba met betrekking tot het krachtens deze wet uit te oefenen toezicht.

611. Het land Aruba voldoet structureel aan de normen, genoemd in artikel 15, indien het ten minste de laatste drie achtereenvolgende jaren geheel heeft voldaan aan deze normen en deze normen in zijn regelgeving heeft verankerd. Bij het oordeel, bedoeld in de eerste volzin, betreft de evaluatiecommissie mede de door het College gedurende de evaluatieperiode uitgebrachte adviezen en rapportages en de eventuele, op grond van deze wet gegeven aanwijzingen.

712. Alvorens advies-verslag uit te brengen hoort de evaluatiecommissie Onze Minister van Financiën van het land Aruba. Hij reageert binnen een week. In het geval Onze Minister van Financiën van het land Aruba bezwaar maakt tegen een of meer onderdelen van het ontwerp-verslagadvies en in het advies-verslag aan deze bezwaren geen gevolg wordt gegeven, vermeldt de evaluatiecommissie deze bezwaren in het advies-verslag alsmede de reden waarom aan deze bezwaren geen gevolg is gegeven.

813. Artikel 8 is ten aanzien van de evaluatiecommissie van overeenkomstige toepassing.

Artikel 34

De personen die voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze Rijkswet zijn benoemd als lid van het College Aruba financieel toezicht blijven lid gedurende de resterende termijn van hun benoeming, met dien verstande dat een eventuele herbenoeming wordt beheerst door de bepalingen van deze Rijkswet.

Artikel 35

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel 36

Deze wet vervalt op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Dit tijdstip is het tijdstip met ingang waarvan alle verplichtingen op grond van deze wet ingevolge artikel 33 door het land Aruba blijvend niet meer behoeven te worden nagekomen.

Deze wet vervalt op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Dit tijdstip is het tijdstip met ingang waarvan het land Aruba:

- a. gedurende drie achtereenvolgende jaren voldoet aan de normen, genoemd in artikel 15, met uitzondering van de norm, genoemd in artikel 15, eerste lid, onder c, en een goedkeurende accountantsverklaring, in de vorm van een controleverklaring, van een externe, in overeenstemming met het College aangewezen, accountant van de jaarrekeningen over die jaren kan overleggen waaruit dit blijkt;
- b. met betrekking tot de norm in artikel 15, eerste lid, onder c, een schuldquote van de collectieve sector heeft die gedurende vijf achtereenvolgende jaren minimaal een lineaire daling heeft laten zien richting 50% per 2039, en een goedkeurende accountantsverklaring, in de vorm van een controleverklaring, van een externe, in overeenstemming met het College aangewezen, accountant kan overleggen waaruit dit blijkt;
- c. in de Staatsregeling van Aruba een bepaling is opgenomen dat bij landsverordening, waarbij de Staten een zodanige ontwerp-landsverordening niet kan goedkeuren of niet kan besluiten tot voordracht van een zodanige ontwerp-landsverordening dan met twee derden der uitgebrachte stemmen, de volgende normen worden opgenomen:
1° de in de begroting en de meerjarige begroting opgenomen uitgaven op de gewone dienst minimaal worden gedekt door de ter dekking van die uitgaven opgenomen middelen en de opgenomen kapitaaluitgaven minimaal worden gedekt door de ter dekking van die uitgaven opgenomen middelen, rekening houdend met de verwachte ontvangsten uit geldleningen;
2° de schuldquote mag vanaf 2039 maximaal 50% van het bruto binnenlands product bedragen;
3° het financieringssaldo van de collectieve sector bedraagt vanaf het jaar 2021 structureel een overschot van minimaal 1% van het bruto binnenlands product;
- d. binnen het Arubaanse staatsbestel een orgaan heeft ingesteld met taken en bevoegdheden die gelijkwaardig zijn aan de taken en bevoegdheden van het College, met uitzondering van de advisering aan de raad van ministers van het Koninkrijk, en de wetgeving waarbij deze instelling wordt verwezenlijkt, in werking is getreden.

Artikel 37

Deze wet wordt aangehaald als: Rijkswet Aruba financieel toezicht.

Lasten en bevelen dat deze Rijkswet in het Staatsblad, in het Publicatieblad van de Nederlandse Antillen en in het Afkondigingsblad van Aruba zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De Minister van Financiën

MEMORIE VAN TOELICHTING

I ALGEMEEN

1. Inleiding

§ 1.1 Algemene strekking en doel

Dit voorstel van rijkswet strekt tot instelling van het als zelfstandig bestuursorgaan vormgegeven *Caribisch orgaan voor hervorming en herstel* (hierna ook wel aangeduid als: het orgaan), waaronder de vaststelling van zijn structuur, inrichting, taken en bevoegdheden. Bovendien worden regels gesteld over de verhouding van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel tot het Rijk, het land Aruba en het College Aruba financieel toezicht (hierna ook wel aangeduid als: CAft). Het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel heeft tot doel om Aruba ondersteuning te bieden bij het doorvoeren van hervormingen van bestuurlijke aard, het realiseren van duurzame en houdbare overheidsfinanciën en het versterken van de weerbaarheid van de economie. Het orgaan neemt geen wetgevende en bestuurlijke bevoegdheden van het bestuur en de Staten van Aruba over, maar kan wel consequenties verbinden aan het niet of niet voldoende naleven door Aruba van de verplichtingen die op grond van dit voorstel op het land rusten. Gelet op de staatkundige autonomie van Aruba binnen het Koninkrijk, meer in het bijzonder de constitutionele positie van de Staten en de regering, is het zaak om deze verplichtingen zo nauwkeurig mogelijk te definiëren. Een belangrijke rol in dit verband is weggelegd voor het landspakket, een onderlinge regeling op basis van artikel 38, eerste lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (hierna ook wel aangeduid als: het Statuut). In dit landspakket worden door Nederland en Aruba op hoofdlijnen de onderwerpen, projecten en maatregelen uitgewerkt ten aanzien waarvan het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel zijn taken kan uitoefenen. Hoe transparanter en scherper deze hoofdlijnen in het landspakket worden omschreven, hoe beter de uitvoering van een project of maatregel door het orgaan in staatsrechtelijke zin is geborgd. Voorts geldt dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel bij de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden altijd het hierboven weergegeven doel van zijn instelling voor ogen dient te houden.

§ 1.2 Achtergrond en context

De infectieziekte COVID-19 – die in maart 2020 werd bestempeld als pandemie – trof in het eerste kwartaal van 2020 ook het Caribische deel van het Koninkrijk, waaronder Aruba. De als gevolg van deze pandemie ontstane Coronacrisis heeft zeer diepgaande gevolgen voor Aruba, welke gevolgen zich uitstrekken over vrijwel alle aspecten van de maatschappij. Niet alleen op medisch en sociaal maatschappelijk gebied, maar tevens op het economische en financiële vlak werd Aruba hard geraakt, waarbij de inkomsten van de overheid uit de belangrijkste economische activiteit, het toerisme, zo goed als volledig zijn weggevallen. Aruba wordt daardoor thans zodanig in (de continuïteit van) zijn functioneren bedreigd, dat het land zonder steun niet in staat is om de economie en daarmee de maatschappij draaiende te houden.

Het feit dat de Coronacrisis Aruba zo hard heeft kunnen raken en ontwrichten kan niet worden losgezien van de constatering dat Aruba in de afgelopen decennia onvoldoende een weerbare economie heeft weten te realiseren. Het feit dat de Coronacrisis Aruba zo hard heeft kunnen raken en ontwrichten kan niet worden losgezien van de constatering dat Aruba in het afgelopen decennium onvoldoende zorg heeft weten te dragen voor een weerbare economie. Tussen 2010 en 2019 groeide de economie van Aruba nauwelijks. Hiermee bleef Aruba achter bij de ontwikkeling van de wereldeconomie, van Latijns-Amerika en van de Caribische regio. Ondertussen nam de schuldquote fors toe. De achterblijvende economische prestaties hebben naast incidentele en externe oorzaken een structureel karakter. Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) constateert reeds jaren dat de starre arbeidsmarkt en het ongunstige ondernemersklimaat een belemmering vormen voor economische groei en dat de hoge rentelasten op de staatsxschuld en de kosten van de publieke sector, en met name de personeelskosten, een te zware financiële last vormen.

Ook is sprake van onvoldoende aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, hoge en oplopende zorgkosten en risico's in de financiële sector. Daarbij dient bovendien in het achterhoofd te worden gehouden dat Aruba vanuit de relatie binnen het Koninkrijk een uitgangspositie heeft die het land thans in staat stelt om leningen op de internationale financiële markten te financieren onder gunstigere voorwaarden. Mocht deze uitgangspositie wijzigen of wegvallen, dan zou dat van directe – negatieve – invloed zijn op de economische positie. Hierbij is een wijzing van de status van leningen naar non-investment grade niet ondenkbaar. Dit zou tevens aanzienlijke toenemende rentelasten als gevolg hebben.

~~Ook is sprake van onvoldoende aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, hoge en oplopende zorgkosten, en toenemende risico's in de financiële sector. Daarbij dient bovendien in het achterhoofd te worden gehouden dat Aruba vanuit de relatie binnen het Koninkrijk een uitgangspositie heeft die het land thans in staat stelt om leningen te financieren onder gunstigere voorwaarden. Mocht deze uitgangspositie wijzigen of wegvallen, dan zou dat van directe – negatieve – invloed zijn op de economische positie. De status van leningen zou niet alleen een andere worden (junk bond), tevens zouden aanzienlijke additionele rentelasten in beeld komen.~~

De Coronacrisis slaat een fors gat in de reeds kwetsbare verzwakte economie; prognoses houden rekening met 15 tot 30 procent krimp van de economie en een schuldquote die stijgt tot ver boven het niveau dat voor "small island states" wenselijk en houdbaar wordt geacht. Zonder hervormingen zal de economie in het beste geval na de Coronacrisis terugkeren op het lage groeipad van de afgelopen decennia. Realistischer is echter de verwachting dat er sprake zal zijn van een lager groeipad, vanwege de opgelopen schuldenlast, hogere werkloosheid en afgenomen internationale vraag naar toerisme. Economische, financiële, sociale en institutionele hervormingen zijn dan ook nodig om de economie en de samenleving weerbaar en veerkrachtig te maken. De arbeidsmarkt moet hervormd worden om de grote en groeiende groep werkzoekenden kansen te bieden. In Aruba is de werkloosheid gedaald van 10 procent naar 7,3 procent in 2019. De jeugdwerkloosheid is relatief laag met 16 %¹, maar als gevolg van de Coronacrisis zal de werkloosheid verder oplopen. De mate waarin zal onder meer afhangen van de duur van de crisis en van de effectiviteit van de maatregelen die worden genomen gericht op behoud van werkgelegenheid en op versterking van de economische veerkracht.

Een flexibele arbeidsmarkt draagt bij aan meer werkgelegenheid. Een aantrekkelijk ondernemersklimaat trekt investeerders aan, draagt bij aan werkgelegenheidsontwikkeling en versterkt de internationale concurrentiepositie van Aruba. Een goed functionerende kapitaalmarkt zorgt ervoor dat kapitaal makkelijker de weg vindt naar rendabele investeringen. Al langer is bekend dat structurele hervormingen op deze gebieden noodzakelijk zijn, maar de uitvoering daarvan is tot op heden achtergebleven. De sociaaleconomische en financiële situatie waarin Aruba door de Coronacrisis terecht is gekomen laat echter geen ruimte meer voor verder uitstel van deze structurele hervormingen. In april en mei 2020 heeft Nederland met zogenaamde 'zachte' leningen (leningen tegen 0% rente en met een looptijd van twee jaar zonder aflossingen) tijdelijk uitkomst geboden aan Aruba. Daarmee is geregeld dat Aruba de eerste maanden van de Coronacrisis over voldoende liquiditeiten beschikt om noodzakelijke overheidstaken uit te kunnen voeren en steun te kunnen geven aan dat deel van de bevolking dat het zwaarst getroffen wordt en waar de nood het hoogst is. Tegelijkertijd heeft Nederland daarnaast in een humanitair spoor via het Rode kruis en lokale organisaties ondersteuning verleend aan de aller kwetsbaarste huishoudens.

Het verstrekken van deze leningen heeft Aruba in staat gesteld om de noodzakelijke overheidstaken te kunnen blijven uitvoeren. Hierbij moet gedacht worden aan het garanderen van de openbare orde en veiligheid maar tevens aan het in stand houden van vitale processen als elektriciteit- en watervoorziening, internet- en datadiensten etc. Met de inzet van het humanitaire spoor wordt voor de zwaarst getroffen en zo goed als mogelijk voorzien in de eerste

¹ Kleine eilanden, grote uitdagingen; Het Caribisch deel van het Koninkrijk in regionaal perspectief: prestaties, kansen en oplossingen – Economisch Bureau Amsterdam, mei 2020.

levensbehoeften. Feitelijk betekent dit dat met deze verstrekte leningen een staatsbankroet van Aruba op zeer korte termijn is voorkomen.

Aan aanvullende liquiditeitssteun worden vanaf juli 2020 tevens voorwaarden gesteld die onder andere zijn gericht op structurele hervormingen, om de weerbaarheid van Aruba duurzaam te versterken. De ervaringen sinds de staatkundige wijzigingen binnen het Koninkrijk in 2010 tonen aan dat Aruba over onvoldoende draagkracht en capaciteit beschikt om de benodigde hervormingen eigenstandig door te voeren. Naast het feit dat de reeds bestaande problematiek door de Coronacrisis omvangrijker en zichtbaarder is geworden dan zij al was, is als gevolg ervan de problematiek met name ook zeer nijpend en urgent geworden. Dit maakt de noodzaak tot een onmiddellijke en structureel andere aanpak van deze wezenlijke problematiek groot en tevens rechtvaardigt zij die.

Het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel vormt een essentieel onderdeel van deze onmiddellijke en structureel andere aanpak. Diens instelling heeft dan ook als oogmerk te kunnen sturen op de besteding van de liquiditeitssteun en de uitvoering van de daaraan, direct dan wel indirect, gestelde voorwaarden. Nederland zal de komende jaren veel belastinggeld ter beschikking stellen en wil derhalve kunnen sturen op resultaat en een houdbare toekomst van Aruba. Om zeker te stellen dat met dit geld de beoogde doelen behaald worden, wordt aan het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel een aantal taken en bevoegdheden toegekend die zich onder andere zullen richten op investeren, saneren en reorganiseren. Het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel zal daarmee voor de korte en lange termijn bevorderen dat Aruba hervormingen zal doorvoeren, duurzame overheidsfinanciën zal realiseren en dat door middel van investeringen in de private en semi-publieke sector, zowel op aanvraag van onder andere burgers en bedrijven als op initiatief van het orgaan zelf, de weerbaarheid van de economie wordt versterkt. Aldus kan het welzijn van de bevolking van Aruba duurzaam worden verbeterd. Zoals hierboven al aan de orde is gekomen, dienen deze doelstelling en taakuitoefening zich op een staatsrechtelijk aanvaardbare wijze te verhouden tot de staatkundige positie van Aruba en diens landsorganen binnen het Koninkrijk. Om die reden is geen sprake van het overnemen van wetgevende en bestuurlijke bevoegdheden door het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel en kan dit orgaan alleen hervormingen, projecten en maatregelen entameren, waarmee Aruba op hoofdlijnen vooraf zelf eerst heeft ingestemd.

2. Het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel

§ 2.1 Zelfstandig bestuursorgaan

Het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel wordt institutioneel vormgegeven als een zelfstandig bestuursorgaan met eigen rechtspersoonlijkheid. De keuze voor een zelfstandig bestuursorgaan is ingegeven door de behoefte aan onafhankelijke oordeelsvorming op grond van specifieke deskundigheid. Dit is één van de criteria die met betrekking tot de mogelijkheid van instelling van een zelfstandig bestuursorgaan wordt genoemd in artikel 3, eerste lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen (hierna ook wel aangeduid als: Kaderwet zbo's). De behoefte aan onafhankelijke oordeelsvorming op grond van specifieke deskundigheid vloeit voort uit de taken die het orgaan gaat verrichten. Voor de uitoefening van deze taken is expertise vereist op specifieke terreinen als economische ontwikkeling en financieel beheer. Met het oog op de doelmatigheid van deze uitoefening wordt het wenselijk geacht om in institutionele zin afstand in te bouwen tussen het Nederlandse bestuur en het orgaan. Naar verwachting draagt een zelfstandige positie bovendien bij aan het creëren van draagvlak voor het orgaan en zijn werkzaamheden onder de inwoners, overheidsorganen en (overheids)bedrijven in Aruba.

De positie van zelfstandig bestuursorgaan brengt mee dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel in hiërarchisch opzicht niet ondergeschikt is aan de verantwoordelijke bewindspersoon, de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna ook wel aangeduid als: de minister), of de Nederlandse regering. Het orgaan oefent de hem in de rijkswet toegekende bevoegdheden in beginsel eigenstandig uit. Het beschikt bij de uitoefening van deze bevoegdheden over de nodige discretionaire ruimte. Zolang het orgaan bij deze uitoefening binnen de kaders blijft die in deze rijkswet en in een landspakket worden gesteld, kan het bijvoorbeeld zelf besluiten om een bepaald economisch project op te starten of om een als voorwaarde overeengekomen hervorming op een bepaalde wijze vorm te geven. Tot slot kan nog worden gewezen op de waarborgen voor onafhankelijkheid die, door de overeenkomstige toepassing van de Kaderwet zbo's, voor het orgaan gelden. Zo kunnen leden van het orgaan alleen worden ontslagen wegens in de Kaderwet zbo's neergelegde redenen (artikel 12, tweede lid, Kaderwet zbo's), staat de ambtelijke dienst van het orgaan onder zijn gezag en wordt over de werkzaamheden uitsluitend aan het orgaan verantwoording afgelegd (artikel 16 Kaderwet zbo's).

Tegelijkertijd is het niet wenselijk dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel in volledige onafhankelijkheid van het Nederlandse bestuur kan opereren. Er is behoefte aan de uitoefening van democratische controle door de Staten-Generaal op het gevoerde bestuur. Deze mogelijkheid tot controle is des te meer belangrijk nu niet alleen de organisatie van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel volledig wordt bekostigd met Nederlands belastinggeld, maar ook financiële en andere middelen die het orgaan bij de uitoefening van zijn taken zal verstrekken, in ieder geval in eerste instantie, geheel worden opgebracht door de Nederlandse burger. Het Nederlandse parlement moet daarom de bij het stelsel van de rijkswet betrokken bewindspersonen ter verantwoording kunnen roepen. Ook om praktische redenen is er behoefte aan verbinding tussen het Nederlandse bestuur, in het bijzonder het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en het orgaan. De laatste gaat opereren in een bijzondere en politiek gevoelige context. En met zijn werkzaamheden komt het orgaan terecht op terreinen waar tussen Nederlandse departementen en het bestuur van Aruba in de loop der jaren al tal van samenwerkingsrelaties en trajecten zijn gestart. Enige vorm van sturing, coördinatie en zeggenschap is dus essentieel.

In de rijkswet zijn op verschillende plekken bevoegdheden en procedurele waarborgen aangebracht, die hiermee gepaard gaande politieke verantwoordelijkheid van substantie voorzien en markeren. Om te beginnen kan worden gewezen op de verschillende sturingsmogelijkheden die over de band van de Kaderwet zbo's in de rijkswet zijn geïncorporeerd. Dat geldt bijvoorbeeld voor de bevoegdheid van de minister om de leden van het orgaan te benoemen (artikel 12, eerste lid, Kaderwet zbo's) en voor de mogelijkheid om toezicht uit te oefenen op het orgaan (artikel 22 en

23 Kaderwet zbo's). De hier genoemde artikelen zijn ook binnen het kader van dit wetsvoorstel onverkort van toepassing. Voorts is in de rijkswet voor de minister de bevoegdheid gecreëerd om in bijzondere gevallen aanwijzingen te geven aan het orgaan (artikel 22 en artikel 27) of om bij ministeriële regeling regels te stellen (artikel 28). In een enkel geval is bepaald dat besluitvorming door het orgaan in overeenstemming met een Nederlands orgaan dient te geschieden (de artikelen 30, eerste lid, en 38, derde lid).

Het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel bezit eigen rechtspersoonlijkheid. Als zodanig kan zij op eigen titel deelnemen aan het private rechtsverkeer van Aruba en over eigen vermogen beschikken. Hiervoor is gekozen vanwege de bijzondere context waarin het orgaan zal opereren in combinatie met de aard van zijn werkzaamheden. Weliswaar is het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel als Nederlandse rechtspersoon statutair gevestigd in Den Haag, zijn werkzaamheden zal het primair ontplooiën in Aruba. Het statutaire vestigingsadres staat los van de mogelijkheid dat het orgaan een Arubaanse nevenvestiging heeft. Met de toegekende eigen rechtspersoonlijkheid kan het orgaan in Aruba goederen aanschaffen en contracten afsluiten, wat arbeidscontracten betreft bijvoorbeeld ook met inwoners van Aruba zelf. Een aanstelling in algemene rijksdienst ligt dan niet voor de hand. Ook de aard van de werkzaamheden van het orgaan verklaart waarom is gekozen voor eigen rechtspersoonlijkheid. Het orgaan zal zich onder meer gaan bezighouden met de aansturing en uitvoering van economische projecten met private partijen. Hiertoe is het instrumenteel dat zij bijvoorbeeld kan deelnemen aan aandelenkapitaal en vermogen kan verstrekken.

§ 2.2 Regeling bij rijkswet

De instelling van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel wordt geregeld bij een rijkswet op grond van artikel 38, tweede lid, van het Statuut. Aan de keuze voor een rijkswet met deze rechtsbasis, ook wel consensusrijkswet genoemd, liggen verschillende overwegingen ten grondslag. Het consensuskarakter van de regeling kan worden verklaard doordat de taken en bevoegdheden van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel terreinen bestrijken die tot de aangelegenheden van Aruba behoren, zoals economie, arbeidsmarkt, zorg en rechtsstaat. Artikel 38 van het Statuut verschaft Aruba de mogelijkheid om met betrekking tot zulke aangelegenheden samen te werken door middel van de totstandkoming van een onderlinge regeling. In beginsel kan dat via een op het eerste lid van artikel 38 van het Statuut gebaseerde vormvrije onderlinge regeling of via een op het tweede lid van het Statuut gebaseerde rijkswet of algemene maatregel van rijksbestuur.

In casu is de vorm van een rijkswet aangewezen. Deze vorm vloeit allereerst voort uit de aard van de taken en bevoegdheden van het orgaan. Het openbaar gezag waarmee het orgaan is bekleed strekt zich niet alleen uit tot het bestuur van Aruba, maar kan ook worden aangewend om de rechtspositie van burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen vast te stellen, bijvoorbeeld via subsidieverlening. Het is daarom nodig om de gekozen volksvertegenwoordigingen van Aruba, de Staten, bij het besluitvormingsproces te betrekken, iets dat bij een vormvrije onderlinge regeling of algemene maatregel van rijksbestuur niet of niet automatisch gebeurt. Overigens is deze betrokkenheid van de Staten ook gewenst in het licht van de taken en bevoegdheden van het orgaan waarbij de rechtspositie van burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen niet rechtstreeks in het geding is. Zo krijgt het orgaan de bevoegdheid om in voorkomende gevallen verscherpt financieel toezicht in te stellen. Dit heeft implicaties voor het budgetrecht van de Staten.

Een tweede reden voor het formeelwettelijke karakter van de regeling is gelegen in het feit dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel wordt vormgegeven als zelfstandig bestuursorgaan. Blijkens artikel 1, onder a, van de Kaderwet zbo's en aanwijzing 5.9 van de Aanwijzingen voor de regelgeving behoort een zelfstandig bestuursorgaan bij of krachtens de wet te worden ingesteld. Instelling bij een vormvrije onderlinge regeling of algemene maatregel van rijksbestuur op grond van artikel 38 Statuut is derhalve geen optie.

§ 2.3 Inrichting en taken van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel

Het (werk)terrein van het orgaan is ingekaderd door artikel 3 waarin is bepaald dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel ten behoeve van het welzijn van de bevolking van Aruba tot doel heeft om te bevorderen dat hervormingen van bestuurlijke aard worden doorgevoerd, duurzaam houdbare overheidsfinanciën worden gerealiseerd en de weerbaarheid van de economie wordt versterkt, met inbegrip van de rechtsstatelijke inbedding die daarvoor nodig is. Vervolgens is dit verder ingekleurd in artikel 4 waar het orgaan een aantal specifieke taken toebedeeld krijgt. Dit wordt verder toegelicht in paragraaf 3.4.

Het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel bestaat uit drie leden, onder wie een voorzitter. De leden worden benoemd voor een periode van drie jaar en kunnen eenmaal voor eenzelfde periode worden herbenoemd. De benoeming en het ontslag van de leden vinden plaats door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Met betrekking tot de benoeming van een lid geldt dat de minister eerst met het bestuur van Aruba overleg dient te voeren over de eisen die aan een functie worden gesteld en dat overigens van de minister wordt verwacht dat deze genoemd bestuur raadpleegt over een voorgenomen benoeming, met het oog op het creëren van draagvlak hiervoor. Van de leden wordt verwacht dat zij beschikken over een brede deskundigheid op grond van hun maatschappelijke kennis en ervaring die nodig is voor de uitoefening van de taken van het orgaan. Het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel wordt ondersteund door een ambtelijke dienst, die onder leiding staat van een algemeen secretaris. Zij zijn geen lid van het orgaan. Met het oog op de uitvoering van zijn taken kan het orgaan samenwerken met instellingen en organen van instellingen van de Europese Unie en andere volkenrechtelijke organisaties en met instellingen en organen van instellingen van Nederland en andere landen binnen het Koninkrijk met een ontwikkelings-, financierings-, toezichts- of algemene bestuurstaak.

§ 2.4 Financiële gevolgen

Het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel zal de komende zes jaar over de nodige financiële middelen moeten kunnen beschikken. Dit tevens gezien het feit dat Aruba bij de ontwikkeling en uitvoering van de hervormingsprogramma's naar verwachting wordt geconfronteerd met een gebrek aan middelen (financieel en materieel), capaciteit en voldoende (gekwalficeerd) personeel. De werkzaamheden van het orgaan zullen dan ook aanzienlijke financiële gevolgen hebben voor het Rijk.

De voor het orgaan benodigde financiële middelen zien onder andere op:

1. De benodigde (eenmalige) investeringen ten behoeve van de opzet en inrichting van het orgaan (inclusief de uitbreiding van het personeelsbestand van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en alle overige departementen die (tijdelijk) ondersteuning zullen moeten bieden aan het orgaan in het kader van de ontwikkeling en realisatie van het hervormingsprogramma) (periode 2020 – bedrag PM);
2. De jaarlijkse kosten die met de operationele inrichting van het orgaan gemoeid zijn (ter financiering van de lopende dienst) zoals personeelskosten, huisvestings- en ICT- kosten (inclusief de inzet van departementen) (periode 2021 t/m 2027 – bedrag PM);
3. De liquiditeitssteun die ziet op begrotingsondersteuning en feitelijk twee stromen in zich heeft, namelijk de verplichte uitgaven van de lopende rekening als ook (nieuwe) uitgaven als gevolg van de Coronacrisis, zoals financiering van loonsubsidieregelingen voor het bedrijfsleven (periode 2020 t/m 2027 - bedrag PM);
4. De financiering van activiteiten, projecten, investeringen ter realisatie van het hervormingsprogramma en de daarin gestelde doelen (periode 2021 t/m 2027 – bedrag PM);
5. Kapitaal ten behoeve van investeringen die voortvloeien uit dit voorstel van rijkswet (periode 2020 t/m 2027 - bedrag PM).

3. Werkwijze

§ 3.1 Landspakket

Zoals in § 1.2 reeds gesteld, worden aan de liquiditeitssteun vanaf juli 2020 verdere voorwaarden gesteld. Deze voorwaarden zijn op hoofdlijnen uitgewerkt in een landspakket, waarin enerzijds structurele hervormingen centraal staan en anderzijds concrete maatregelen zijn opgenomen die de benodigde hervormingen ondersteunen. Op de uitvoering en ontwikkeling hiervan zal het orgaan enerzijds toezicht houden en anderzijds zal zij op alle benodigde manieren hieraan ondersteuning bieden. Daarnaast heeft het orgaan de mogelijkheid om in het kader van deze onderwerpen als ook in de wet bepaalde onderwerpen zelfstandig (nieuwe) economische projecten te initiëren, te bevorderen en uit te voeren. Het landspakket vormt een essentieel onderdeel bij de uitvoering van een groot aantal taken van het orgaan die vallen onder de onder artikel 4 lid 1, a en b opgenomen taken, maar liggen niet aan de basis van alle taken die het orgaan kan uitvoeren. Gezien het belang van het landspakket wordt deze hieronder eerst behandeld, waarna een verdere toelichting per taak volgt.

De in het landspakket opgenomen beoogde structurele hervormingen en concrete maatregelen hebben samen tot doel de economie weerbaar en veerkrachtig te maken, de overheidsfinanciën weer gezond te maken, de sociale zekerheid, de zorg en het onderwijs te verbeteren en de rechtsstaat te versterken. Dit landspakket wordt als onderlinge regeling tussen Nederland en Aruba gesloten op grond van artikel 38, eerste lid, van het Statuut.

Het landspakket vormt een samenhangend programma. Hoewel prioritering in de uitvoering gewenst c.q. noodzakelijk is en er verschillen zitten in omvang van effecten van maatregelen, is een integrale aanpak noodzakelijk om het hoofd te kunnen bieden aan de verstrekken gevolgen van de Coronacrisis en de reeds langer bestaande problematiek die daardoor meer zichtbaar is geworden. Integrale uitvoering van het programma is ook van belang teneinde gebalanceerde sociaaleconomische effecten te realiseren. Hervorming van de arbeidsmarkt bijvoorbeeld dient in samenhang te worden gezien en uitgevoerd met hervorming van de sociale zekerheid, verbeteringen in het onderwijs, het aanpakken van de armoede-problematiek en het aanpakken van de informele economie.

Voor veel van de in het landspakket genoemde hervormingen geldt dat helder is waarom ze noodzakelijk zijn en wat de beoogde doelstellingen zijn, maar daarbij kan nog wel aanvullende verkenning dan wel uitwerking nodig zijn om de problematiek, oplossingsrichtingen, samenhang en gewenste aanpak goed scherp te krijgen. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zal als coördinerend departement deze onderzoeken en samen met Aruba en relevante andere departementen in Nederland, vooruitlopend op de instelling van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel starten met het in kaart brengen hiervan. Na instelling hiervan van zal het orgaan deze werkzaamheden, wederom samen met Aruba en de relevante departementen in Nederland, verder oppakken. Dit geschiedt primair door het opstellen van plannen van aanpak. Via beleidsregels en andere in het wetsvoorstel opgenomen instrumenten kunnen het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en andere betrokken departementen erop sturen dat zulke plannen van aanpak de kaders respecteren die in het landspakket zijn neergelegd. Aldus kunnen de betrokken actoren samen tot een soort uitvoeringsagenda komen, die invulling geeft aan het in het landspakket aangegeven tijdspad en de beoogde periode van 5-7 jaar waarbinnen de programma's gerealiseerd dienen te zijn. Aan de hand van deze uitvoeringsagenda kan tevens worden gezien of het nodig is om in een later stadium, bijvoorbeeld rond de verstrekking van een volgende tranche liquiditeitssteun, in het landspakket aanvullende afspraken te maken. Voor dergelijke afspraken zal steeds de instemming van Aruba vereist zijn.

§ 3.2 Hervormen en investeren

Onderdeel van het integrale hervormingsprogramma is een investeringsagenda. Uitvoering van de investeringsagenda is complementair aan en dient ter ondersteuning, realisatie en versterking van de in het landspakket opgenomen maatregelen. De investeringsagenda bevat niet louter investeringen in de strikt financieel-economische zin des woords, maar omvat een breed palet aan investeringen, projecten en financiële inspanningen die nodig zijn voor de realisatie van de integrale hervormingsprogramma's en de daarin gestelde doelen. Zo richt de investeringsagenda zich ook op financiering van projecten ter versterking van de sociale cohesie (investeringen in sociaal kapitaal) en de rechtsstaat.

Deze investeringen dienen uitdrukkelijk voor de borging van publieke belangen, niet ter vervanging van private investeringen. Investeringsprojecten zijn nodig als vliegwiel voor de beoogde hervormingen, waarbij de kosten voor de baten uitgaan. Deze kosten zullen zich op termijn terugbetalen in een versneld herstel van de financieel-economische positie. Daarbij kan uitvoering van de investeringsagenda een (tijdelijke) impuls aan de economie van Aruba geven, wat de negatieve economische schok van de Coronacrisis (gedeeltelijk) verzacht. De Coronacrisis zorgt immers voor een drastische verdere verslechtering van de overheidsfinanciën waardoor Aruba zelf nauwelijks financiële ruimte heeft voor het doen van de benodigde investeringen.

§ 3.3.1 Overheid en financiën

A. Financieel beheer

Door verschillende instanties en in het bijzonder het CAft is de afgelopen jaren gewezen op de noodzaak van een deugdelijk (evenwichtig) begrotingsbeleid en verbeteringen in het begrotings- en financieel beheer, hetgeen helaas niet of onvoldoende tot verbeteringen heeft geleid. Hierdoor is Aruba onvoldoende bestand tegen financiële tegenslagen. Daarnaast is er tot op heden geen sprake van een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekeningen waardoor er is een grote onzekerheid over de betrouwbaarheid van de overheidsboekhouding- en rechtmatigheid van de uitgaven. Ook is er een aanzienlijk achterstand ten aanzien van de vaststelling van jaarrekeningen van voorgaande jaren. Dit heeft ook zijn weerslag op het financieel-economisch beleid als geheel. Aruba heeft het afgelopen decennium de schuldquote fors zien stijgen, tot (ver) boven het niveau dat voor small island states als wenselijk of houdbaar wordt geacht.

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot het financieel beheer hebben tot doel het verdergaand beheersen en op orde krijgen van het financieel beheer vanuit de noodzaak om als overheid 'in control' te zijn en het parlement haar controlerende taak te kunnen laten uitvoeren.

B. Kosten en effectiviteit publieke sector

De kosten van de publieke sector van Aruba zijn hoog, ook in Caribisch perspectief. Dit wordt in belangrijke mate bepaald door de hoge loonkosten (public wage bill). Het IMF constateert dat de public wage bill hoog is in verhouding tot de Caribische regio. De maatregelen gericht op verlaging van salarissen en versoering van arbeidsvoorwaarden in de publieke sector hebben tot doel de public wage bill in lijn te brengen met het Caribisch gemiddelde, rekening houdend met land specifieke factoren. Daarnaast lijkt er sprake te zijn van een allocatie-probleem aangezien Aruba relatief veel ambtenaren in dienst heeft terwijl veel uitvoerende overheidsorganisaties met structurele capaciteitstekorten kampen. Tegelijkertijd is de kwaliteit van de publieke dienstverlening vaak onvoldoende en is de uitvoeringskracht beperkt. Voorbeelden hiervan zijn te vinden bij de belastingdienst (lage compliance), en vergunningverlenende diensten (red tape) en terrein-verlenende diensten (onjuiste pricing).

7

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot kosten en effectiviteit van de publieke sector hebben tot doel:

- de doelmatigheid van de publieke sector te verhogen door een verlaging van de public wage bill tot (in lijn met het Caribisch gemiddelde) en het terugdringen van de kosten van de publieke sector in algemene zin;
- het verhogen van de kwaliteit en de effectiviteit (inclusief uitvoeringskracht) van de publieke sector.

C. Belastingen

Aruba heeft te kampen met te lage naleving van belastingverplichtingen en –wetgeving, uitvoeringsproblemen bij de belastingdienst en met een ongelijke verdeling van inkomens ~~((onvoldoende herverdeling)).~~. Voor de ontwikkeling van Aruba is de realisatie van een robuust belastingstelsel noodzakelijk, met passende economische prikkels, waarin de verstorende werking van belastingen beperkt is, en dat goed uitvoerbaar is.

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot de belastingen hebben tot doel:

- het herinrichten van een robuust belastingstelsel met een brede grondslag, dat bijdraagt aan een eerlijke(re) verdeling van het inkomen, stimulering van de economie en uitvoerbaarheid en controleerbaarheid door de Belastingdienst;
- het realiseren van adequaat ingerichte belastingdienst.

D. Financiële sector

Een stabiele financiële sector die zijn rol ter ondersteuning van de reële economie op een goede manier kan vervullen is noodzakelijk. De financiële sector draagt zorg voor de levering van essentiële voorzieningen zoals sparen, betalen, verzekeren en kredietverlening. Een niet goed functionerende financiële sector daarentegen vormt een groot risico voor economie, overheidsfinanciën en belastingbetaler.

~~Een doorlichting van de financiële sector van Aruba kan duidelijk maken of zij de rol ter ondersteuning van de reële economie in voldoende mate vervult of kan vervullen. Het is onduidelijk hoe de financiële sector van Aruba er voor staat en of zij de rol ter ondersteuning van de reële economie goed kan vervullen. Er is namelijk slechts beperkt zicht op de financiële sector, de regelgeving en het functioneren van de Centrale Bank van Aruba (CBA).~~

De eventuele hervormingen en maatregelen met betrekking tot de financiële sector hebben tot doel:

- ~~het verder versterken financiële sector die zijn rol ter ondersteuning van de reële economie op een goede manier kan vervullen;~~
- ~~het waar nodig versterken van regulering van de financiële sector, waarbij adequaat toezicht wordt gehouden op de naleving;~~
- ~~het realiseren van een stabiele financiële sector die zijn rol ter ondersteuning van de reële economie op een goede manier kan vervullen;~~
- ~~het realiseren van een passende wijze van regulering van de financiële sector, waarbij adequaat toezicht wordt gehouden op de naleving;~~

§ 3.3.2 Economische hervormingen (E)

Het IMF, onderzoeksrapporten van verschillende instituten, het CAft, en maatschappelijke organisaties op Aruba wijzen reeds lang en indringend op de noodzaak tot economische hervormingen. De starre arbeidsmarkt, en het ongunstige ondernemersklimaat en beperkte mededinging vormen structurele belemmeringen voor economische groei. Als gevolg hiervan is sprake van hoge (jeugd)werkloosheid, dalende inkomens en koopkracht, sociale achteruitgang en toenemende armoede. De sociale zekerheidsstelsels bevatten noch iet-de prikkels die nodig zijn om arbeidsdeelname te stimuleren, noch de zekerheden om sociale problemen te beheersen. De sociale zekerheidsstelsels worden daarnaast (op lange-termijn) onbetaalbaar. Deze belemmeringen dienen weggenomen te worden, zodat het economisch potentieel beter benut kan worden en een adequaat sociaal vangnet kan worden opgebouwd en in stand kan worden gehouden.

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot de economische hervormingen hebben tot doel:

- het realiseren van een weerbare, dynamische en veerkrachtige economie;
- het realiseren van een robuust en betaalbaar sociaal zekerheidsstelsel, dat de prikkels op de juiste plek legt.

§ 3.3.3 Zorg en onderwijs

F. Zorg

De COVID-19 crisis heeft de tekortkomingen en gebreken in het zorgstelsel van, die reeds langer bestaan, pijnlijk zichtbaar gemaakt. Om goed uit de COVID-19 crisis te komen is het essentieel dat de adviezen van het Outbreak Management Team (OMT) worden uitgevoerd om COVID-19 beheersbaar te houden en dat continuïteit van acute zorg – en daarmee goede ziekenhuiszorg- is gegarandeerd. Ook voor het weer aantrekken van de toeristensector is dit van groot belang. Een duurzaam, betaalbaar en toegankelijk zorgstelsel draagt zo bij aan het versterken van de economische weerbaarheid.

De ziekenhuizen in de landen (en Caribisch Nederland) moeten samenwerken om het aanbod, de kwaliteit en de doelmatigheid van de zorg te vergroten. Ten einde deze samenwerking (financieel) te bestendigen is vervolgens een structurele hervorming (besparingen en investeringen) van het zorgstelsel noodzakelijk.

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot de zorg hebben tot doel:

- het beheersen en beheersbaar houden van COVID-19;
- het borgen van de continuïteit van de acute zorg;
- het efficiënt inrichten van de zorg en het realiseren van een robuust en betaalbaar zorgstelsel.

G. Onderwijs

Goed onderwijs vormt de basis voor een goed leefklimaat met kansen voor iedereen (waardoor mensen op Aruba blijven, ernaartoe terugkeren of ernaartoe verhuizen) en draagt daarmee bij aan de sociaaleconomische ontwikkeling, groei en diversificatie. De zelfstandigheid en zelfredzaamheid van veel Arubaanse schoolverlaters blijft echter achter terwijl en jongeren vaak kiezen vaak voor hun een vervolgstudie voor in Nederland of andere landen. Relatief veel studenten vallen in het Nederlands vervolgonderwijs uiteindelijk uit zonder diploma. Er is geen constante kwaliteit van schoolleiding en onderwijsgeven en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt laat te wensen over, waardoor het arbeidspotentieel niet ten volle wordt benut. Er lijkt sprake van verouderde onderwijsmethoden, beperkte beschikbaarheid van moderne leermiddelen en weinig budgetruimte voor hervormingen en training.

Van belang is dat de overheid van Aruba, alsook de overige stakeholders, een gedeeld beeld hebben van de problematiek en de daarop gerichte aanpak. Onderdeel van die aanpak moet zijn: investering in professionalisering van schoolbesturen, schoolleiding, leraren en in leermiddelen (en mogelijk ook onderwijshuisvesting) en een inhaalslag van onderliggende wetgeving.

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot onderwijs hebben tot doel:

- het realiseren van een basiskwaliteit van onderwijs;
- het realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
- het realiseren van goede doorstroom tussen stelsels van onderwijs (al dan niet in Europees Nederland).

§ 3.3.4 Versterken rechtsstaat (H)

Een rechtsstaat normeert gedrag, legitimeert overheidsoptreden en waarborgt (grond)rechten en vrijheden. Een functionerende rechtsstaat is randvoorwaardelijk voor economische ontwikkeling. Met betrouwbaar, lerend en onpartijdig bestuur wordt maatschappelijk vertrouwen gestimuleerd en dat leidt tot minder transactiekosten, meer investeringen, meer innovatie en minder ondoelmatige onttrekking van middelen aan de economie.

Aruba heeft te kampen met, in relatie tot de –voor hun omvang van het Land, relatief veel grensoverschrijdende criminaliteit, zoals drugsmokkel, mensenhandel- en mensensmokkel, wapenhandel en witwassen. Daarnaast vormt de verwevenheid tussen de boven- en onderwereld een serieuze bedreiging voor het goed functioneren van de democratische rechtsstaat, met alle gevolgen van dien voor de samenleving, het investeringsklimaat en het aanzien van het Koninkrijk in de wereld.

Hoewel Aruba zelf zelf-verantwoordelijk zijn is voor de rechtsstaat en de rechtshandavingsdiensten, is Aruba (nog) onvoldoende toegerust om deze internationale en lokale uitdagingen zelfstandig het hoofd te bieden. Organisaties in de keten zijn veelal geplaagd door gebrek aan middelen, capaciteit en voldoende (gekwalificeerd) personeel. De hervormingen en maatregelen met betrekking tot de rechtsstaat hebben tot doel: een bijdrage te leveren aan de versterking van de rechtsstaat, door in ieder geval in te zetten op het versterken van het grenstoezicht, de aanpak van financieel-economische criminaliteit en het verbeteren van het detentiewezen.

§ 3.4 Taken en bevoegdheden

Het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel heeft een viertal taken (artikel 4). Aan deze taken worden in hoofdstuk 4 van het voorstel van rijkswet verschillende bevoegdheden gekoppeld. In artikel 4 worden de volgende taken van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel opgesomd:

- a. De ondersteuning van en het toezicht op de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven van Aruba met betrekking tot de in deze wet en in het landspakket bepaalde onderwerpen;
- b. Het initiëren, bevorderen en uitvoeren van economische projecten met betrekking tot de in deze wet en in het landspakket bepaalde onderwerpen;
- c. Het op aanvraag in Aruba verstrekken van subsidies aan burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen, met inbegrip van overheidsbedrijven, dan wel het deelnemen in het aandelenkapitaal in privaatrechtelijke rechtspersonen, met inbegrip van overheidsbedrijven;
- d. Verscherpt financieel toezicht, indien aangewezen, op Aruba.

Hieronder worden de aan het orgaan toekomende bevoegdheden besproken voor zover zij zien op de ondersteuningskant van de taken. De toezichthoudende bevoegdheden komen nader aan de orde in paragraaf 3.7.

§ 3.4.1 Projecten en maatregelen van overheidsorganen en overheidsbedrijven

De taak zoals deze is beschreven onder a moet gelezen worden in de breedste zin van het woord. Deze taak ziet op het ondersteunen van en het toezicht houden op de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven van Aruba en daarmee op de nakoming van de opgelegde voorwaarden die gesteld worden in het kader van het toekennen van verdere, al dan niet, getrancheerde liquiditeitssteun. Het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel is op grond hiervan belast met het ondersteunen van de lokale overheid – waaronder alle overheidsorganen en overheidsbedrijven vallen – bij de naleving van de voorwaarden en het toezicht houden daarop.

Om deze taak op adequate wijze uit te kunnen voeren is aan het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel een aantal bevoegdheden toegekend. Het orgaan is ter ondersteuning van projecten en maatregelen bevoegd om direct of indirect financiële middelen te verstrekken, deskundigheid en uitvoeringscapaciteit ter beschikking te stellen en de overheid en overheidsbedrijven door te lichten (artikel 20). Dit brengt met zich dat ondersteuning in verschillende vormen kan plaatsvinden. In de eerste plaats valt hieronder het direct of indirect verstrekken van financiële middelen aan Aruba. Met directe verstrekking wordt bedoeld op de verstrekking van liquide middelen. Indirecte verstrekking ziet bijvoorbeeld op het beschikbaar stellen van goederen, apparatuur, etc.

Het begrip ondersteuning omvat daarnaast ook het inzetten van expertise. Als het orgaan zelf over de benodigde expertise beschikt, dan kan dit zelf de gevraagde ondersteuning leveren, maar het is ook mogelijk dat het orgaan de benodigde expertise inhuurt. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan wetgevingscapaciteit. Als Aruba ondersteuning nodig heeft bij het opstellen van wetgeving dan kan het orgaan, indien dit over wetgevingsjuristen beschikt, deze capaciteit ter beschikking stellen. Indien het orgaan niet over wetgevingsjuristen beschikt, kan dit, afhankelijk van de benodigde expertise, de Nederlandse minister verzoeken deskundigen aan te wijzen (artikel 18). Deze deskundigen komen, voor zover zij de Caribisch orgaan voor hervorming en herstel bijstaan bij het verrichten van zijn taken, onder zijn verantwoordelijkheid te vallen. Verder is denkbaar dat het orgaan de benodigde expertise extern inhuurt.

Ook kan het orgaan met het oog op de uitvoering van zijn taken samenwerken met instellingen en organen van instellingen van de Europese Unie en andere volkenrechtelijke organisaties en met instellingen en organen van instellingen van Nederland en andere landen binnen het Koninkrijk met een ontwikkelings-, financierings-, toezichts- of algemene bestuurstaak. Hierbij dient ook gedacht te worden aan mogelijkheden van samenwerking met (delen van) de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN), Invest NL en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). In voorkomend geval stelt de Caribisch orgaan voor hervorming en herstel met de desbetreffende instelling of organisatie een samenwerkingsprotocol op.

Tot slot omvat de taak als hierboven omschreven onder a de bevoegdheid om de overheid en overheidsbedrijven door te lichten. Dit betekent dat op objectieve wijze de sterke en zwakke punten van de overheid en overheidsbedrijven, evenals risico's voor de begroting inzichtelijk worden gemaakt zodat deze vervolgens als uitgangspunt kunnen gaan dienen voor eventueel door te voeren verbeteringen. Hiervoor is gekozen omdat de ervaring tot nu toe leert dat de 'governance' van de overheid en overheidsbedrijven vaak niet sterk genoeg is of onvoldoende op orde is om uitvoering te geven aan de verantwoordelijkheden van de overheid of overheidsbedrijven of om uitvoering te geven aan noodzakelijke hervormingsplannen. Zo is het bijvoorbeeld van belang dat de overheid of overheidsbedrijf in staat is tot het uitwerken en invoeren van daadkrachtig, degelijk beleid en het tijdig en het effectief kunnen onderkennen van aan de overheid, overheidsbedrijven en haar omgeving gelieerde risico's. Indien de 'governance' van een overheidsorganisatie niet op orde is, is dat onder meer relevant voor het financieel beheer van het land. Goede 'governance' zorgt immers voor betrouwbare inkomsten- en uitgavenramingen en een duurzaam dividendbeleid, wat maakt dat het risico dat de begroting van het land niet wordt gerealiseerd ingedamd kan worden. Voor dit onderwerp is de afgelopen jaren veelvuldig aandacht gevraagd door het CAft. Dit heeft echter onvoldoende effect gesorteerd. Dat is reden om nu in te zetten op versterking van de governance en hiertoe de noodzakelijke doorlichtingen te verrichten.

§ 3.4.2 Projecten van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel

Naast het ondersteunen van en het toezicht houden op de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven, kan het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel, met betrekking tot de in de wet en in het landspakket bepaalde onderwerpen, zelf (nieuwe) projecten initiëren, bevorderen en uitvoeren. Hiertoe kan het Caribisch

orgaan voor hervorming en herstel rechtstreeks de lokale markt betreden. Dit gebeurt normaal gesproken pas na overleg met het bestuur van Aruba. Zulk overleg kan nodig zijn om na te gaan of een bepaald project beantwoordt aan [het doel van dit voorstel en aan](#) de hoofdlijnen die [hierover een project](#) in het landspakket zijn afgesproken, maar ook omdat een project bestuurlijke maatregelen, zoals de verstrekking van een vergunning, kan vergen. [In een dergelijk geval](#) is het ter zake bevoegde overheidsorgaan gehouden zijn medewerking aan de uitvoering van het project te verlenen (artikel 19).

[Het is aan Nederland en Aruba om gezamenlijk in het landspakket te beslissen hoe gedetailleerd of juist flexibel de hoofdlijnen zijn met inachtneming waarvan het orgaan projecten in de zin van artikel 4, eerste lid, onder b, kan initiëren, bevorderen en uitvoeren. Zoals in paragraaf 1.1 reeds naar voren werd gebracht, verdient het om staatsrechtelijke redenen aanbeveling om deze hoofdlijnen met een voldoende mate van scherpheid te formuleren.](#) Projecten in de zin van artikel, eerste lid, onder b, kunnen enerzijds zien op de projecten en maatregelen zoals die zijn opgenomen in het landspakket, en daarnaast kunnen deze projecten ook zien op het realiseren van in deze wet opgenomen onderwerpen. Dit alles [steeds](#) in relatie tot het doel van de wet: bevorderen dat hervormingen van bestuurlijke aard worden doorgevoerd, duurzaam houdbare overheidsfinanciën worden gerealiseerd en de weerbaarheid van de economie wordt versterkt, met inbegrip van de rechtsstatelijke inbedding die daarvoor nodig is. [Nu dit een zeer omvattend doel is, dient de op in voorkomende gevallen kan het echter ook wenselijk zijn -omgrond van deze taak aan het orgaan met het oog op de uitoefening van zijn taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b, in het landspakket veel toekomstige bevoegdheid derhalve ook in ruime zin te worden opgevatruimte te geven.](#) Zo kan bijvoorbeeld het orgaan samen met het maatschappelijk middenveld een plan opstellen ten behoeve van het klimaatvraagstuk. In die gezamenlijkheid en tezamen met (lokale) bedrijven wordt dan gezien wat nodig is ten behoeve van dergelijke vraagstukken. Ook valt te denken aan een rol voor het orgaan in het kader van bewustwording van burgers, de overheid en het maatschappelijk middenveld - denk daarbij bijvoorbeeld aan bewustwording inzake afvalproblematiek. [Aangezien klimaatbeleid en afvalproblematiek allebei ook evidente overheidstaken zijn en private projecten op enigerlei wijze op een bepaald moment vaak ook publiek handelen vereisen, zal het orgaan zich er wel steeds van willen vergewissen of zijn initiatieven corresponderen met de gedachtevorming op bestuurlijk en politiek niveau in Aruba.](#)

In de gevallen waarbij sprake is van het oprichten van dan wel deelnemen in een rechtspersoon of het verstrekken van eigen vermogen, leningen met wezenlijke kenmerken van eigen vermogen of garanties ten aanzien van de omvang van het eigen vermogen, is voorafgaande instemming van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van de Minister van Financiën een vereiste. Hier is voor gekozen vanuit de gedachte dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel voor een afgebakende, tijdelijke periode zal bestaan, en dergelijke deelnemingen na opheffing van het orgaan onder de betreffende departementen zullen vallen.

§ 3.4.3 Subsidies en deelnemingen

Economisch herstel kan niet alleen van bovenaf, van overheidswege, worden aangejaagd, maar is ook afhankelijk van initiatieven die voortkomen uit de samenleving en markt. De derde taak van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel ziet daarom op het op aanvraag verstrekken van subsidies aan burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen in Aruba, met inbegrip van overheidsbedrijven, dan wel het deelnemen in het aandelenkapitaal van bedrijven. Dit is ook in lijn met het doel van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel, die zijn werkzaamheden nadrukkelijk ten behoeve van het welzijn van de bevolking van Aruba verricht.

Behalve aan burgers kunnen subsidies worden verleend aan privaatrechtelijke rechtspersonen. Hierbij valt te denken aan bedrijven maar ook bijvoorbeeld aan Ngo's, (lokale) stichtingen en verenigingen. Verder is in artikel 4, eerste lid, onder c, bepaald dat de bepaling nadrukkelijk ook ziet op overheidsbedrijven.

In het voorstel is niet nader bepaald waarop de bedoelde subsidies en deelnemingen in het aandelenkapitaal kunnen zien, maar het uitgangspunt is wel dat deze subsidies en deelnemingen gezien worden in het licht van het doel van het orgaan, zoals vastgesteld in artikel 3. In het voorstel is opgenomen dat de minister nadere regels kan stellen met betrekking tot de verstrekking van subsidies en het deelnemen in aandelenkapitaal. De in dat kader in artikel 28 opgenomen lijst met onderwerpen is niet limitatief maar dient een kader te schetsen waarbinnen subsidieverstrekking of deelneming in het aandelenkapitaal kan plaatsvinden. Hiernaast kan het orgaan met het oog op de uitvoering van deze taak ook zelf beleidsregels stellen, althans voor zover het betreffende onderwerp niet bij regeling van de minister is geregeld. Verder is op de verstrekking van subsidies door het orgaan titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing verklaard. Hierdoor wordt een bestuursrechtelijk kader geboden voor de beoogde subsidieverstrekking zodat duidelijkheid bestaat over de rechten en verplichtingen en over de procedurele aanpak. Een belangrijk startpunt hierbij is het subsidiebegrip uit artikel 4:21, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht. Hierin is uitgelegd dat onder het begrip subsidie wordt verstaan de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.

Als de aanvrager duidelijk maakt dat de voorgenomen activiteiten passen binnen het kader van de regeling of beleidsregels, wordt de subsidie verleend voor het uitvoeren van die activiteiten binnen een bepaalde periode. Na afloop van die periode dient de subsidieontvanger aan te tonen dat de activiteiten zijn verricht en dat hiervoor de geraamde kosten zijn gemaakt. Vervolgens wordt de subsidie vastgesteld. Aan een subsidie kunnen verplichtingen worden verbonden. Voor zover de betaling van de subsidie via voorschotten gebeurt, kunnen die onder omstandigheden later worden teruggevorderd, onder meer indien naderhand blijkt dat de beoogde activiteiten niet conform het bepaalde in de beschikking zijn uitgevoerd. Ondanks dat in het vorenstaande wordt uitgegaan van de tweetrap van subsidieverstrekking en subsidievaststelling behoort het ook zeker tot de mogelijkheid, bij regeling dan wel beleidsregel te bepalen, dat beide besluiten in één worden verlenen. Deze mogelijkheid zal zich vooral voordoen als het gaat om aanvragen door burgers die zien om lage subsidiebedragen.

Zoals reeds hiervoor vermeld heeft het orgaan ook de mogelijkheid om deel te nemen in het aandelenkapitaal van bedrijven. Middels deelname in het aandelenkapitaal van ondernemingen en overheidsbedrijven, krijgt het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel de mogelijkheid om tot op zekere hoogte meer direct invloed te hebben op de betreffende onderneming of overheidsbedrijf.

§ 3.4.4 Verscherpt financieel toezicht

De vierde taak van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel behelst de instelling van verscherpt financieel toezicht op uitgaven van Aruba, die door ministers en andere overheidsorganen worden gedaan. Deze taak heeft een ander karakter dan de voorgaande drie taken, in die zin dat zij pas in beeld komt als Aruba de op hem rustende verplichtingen in het kader van in het bijzonder de taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, niet of onvoldoende naleeft. Zij wordt daarom hieronder in paragraaf 3.8 besproken.

§ 3.5 Zelfstandige beoordeling Caribisch orgaan voor hervorming en herstel

In paragraaf 2.1 is uiteengezet waarom het orgaan is vormgegeven als een zelfstandig bestuursorgaan. Daarbij is in ieder geval van belang dat het orgaan in grote mate zelfstandig kan beoordelen wat er nodig is om de uitoefening van zijn taken succesvol te laten zijn. Waar dit aangewezen is, vloeit hieruit ook een grote mate van zelfstandigheid voort in het maken van afspraken dan wel het stellen van voorwaarden, die nodig zijn voor een succesvolle taakuitoefening. [Wel zij hier nogmaals benadrukt dat de beoordelingsruimte van het orgaan om projecten en maatregelen in gang te zetten in principiële zin begrensd is door het doel van zijn](#)

instelling (artikel 3) en door de afspraken tussen Nederland en Aruba in het landspakket (artikel 5, eerste lid). Aldus moet zijn gewaarborgd dat het orgaan zich niet begeeft op autonome beleidsterreinen, wanneer een dergelijk optreden niet voorafgaand hieraan democratisch is gesanctioneerd. Zo zou het aan het orgaan niet toegestaan zijn om erbij de Arubaanse Minister van Toerisme, Volksgezondheid en Sport op aan te dringen om mee te werken aan het opzetten van een abortuskliniek, zonder dat in de zorgparagraaf van het landspakket uitdrukkelijk ruimte wordt geboden voor een dergelijk project. Uitgangspunt van het stelsel dat met dit rijkswetsvoorstel en het landspakket in het leven wordt geroepen, is dat op een fundamenteel niveau voorspelbaar moet zijn waartoe de landsorganen en overheidsbedrijven van Aruba verzocht kan worden hun bevoegdheden in te zetten. Aruba is een autonoom land binnen het Koninkrijk en beschikt over een eigen staatsregeling die nageleefd moet worden. De inzet van taken en bevoegdheden door het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel dient zich op een adequate wijze daartoe te verhouden.

Treedt het orgaan in incidentele gevallen toch buiten de hem gestelde juridische grenzen, dan is het in eerste instantie aan de minister om dit te herstellen. Hiertoe heeft de minister enkele instrumenten tot zijn beschikking (artikel 22 Kaderwet ZBO; artikel 22 en artikel 27 van dit voorstel). Voor de Arubaanse overheidsorganen die door een bevoegdheidsoverschrijding van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel getroffen worden, geldt dat van hen in beginsel niet verwacht kan worden dat zij in een dergelijke situatie aan een project of maatregel meewerken (artikel 19). Gelet op het goed functioneren van bovengenoemd wettelijk stelsel en de consequenties die aan een weigering om mee te werken kunnen worden verbonden (zie hieronder, paragraaf 3.7), verdient het echter aanbeveling dat de betrokken overheidsorganen in zo'n geval zich in een vroegtijdig stadium richten tot het orgaan en/of de minister en zoveel mogelijk afzien van eenzijdig optreden.

Afhankelijk van de taak die het uitoefent, kan het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel op verschillende wijzen invulling geven aan zijn zelfstandigheid. Voor de ontwikkeling en uitvoering van een project dan wel een maatregel, als bedoeld in artikel 4, eerste lid onder a, geldt dat het orgaan, in overleg met de betrokken overheidsorganen en overheidsbedrijven van Aruba, kan overgaan tot het opstellen van een plan van aanpak. Het is echter niet dwingend voorgeschreven dat voor elk project en elke maatregel een plan van aanpak wordt opgesteld. Het doel van het plan van aanpak is om zo transparant en gestructureerd mogelijk inzichtelijk te maken wat het doel van een project of maatregel is, wat het tijdspad is, hoe hoog de kosten zullen zijn, wie de betrokken partijen zijn, en dergelijke. Hiermee kan een bepaald(e) project of maatregel geconcretiseerd worden en meetbaar gemaakt worden. In artikel 21 is bepaald welke onderwerpen een plan van aanpak in ieder geval dient te bevatten.

Ten aanzien van de projecten als bedoeld in artikel 4, eerste lid onder b, van het voorstel is geen specifieke voorziening opgenomen voor het maken van plannen van aanpak. Dergelijke projecten bevinden zich in een meer privaatrechtelijk spectrum en missen daarom de bestuursrechtelijke omlijsting, waarin is voorzien met betrekking tot de taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a. Het is evenmin Dat betekent niet dat het maken van plannen van aanpak in deze context is uitgesloten. Sowieso geldt dat het orgaan in beginsel niet zal starten met of anderszins zal deelnemen in een project op deze grondslag, zonder eerst overleg te hebben gevoerd met het bestuur van Aruba (artikel 25). Dat dient op hoofdlijnen reeds te hebben ingestemd met zo'n project (artikel 4, eerste lid, onder b), maar zal, indien een project aan publieke belangen raakt, ook over de uitvoering hiervan willen meepraten. Mocht het orgaan bijvoorbeeld vanuit de markt worden benaderd om een zonnepark te faciliteren, dan brengt het zojuist beschreven stelsel dus mee dat allereerst op het niveau van het landspakket een duidelijk aanknopingspunt voor een dergelijk project voorhanden is (legaliteitsbeginsel) en in de tweede plaats dat het bestuur van Aruba op correcte wijze wordt geconsulteerd over de uitvoering hiervan (hoor en wederhoor).

~~dat het in hoge mate het orgaan vrijstaat aan het initiëren, bevorderen en uitvoeren van deze projecten voorwaarden te stellen of daarbij afspraken te maken, ongeacht of daarvoor de vorm van het plan van aanpak wordt gekozen.~~

Voor wat betreft de taak die wordt omschreven in artikel 4, eerste lid onder c, van het voorstel geldt eveneens dat het primair aan het orgaan is om te bepalen aan welke voorwaarden de subsidieverlening als bedoeld in dat artikelonderdeel moet voldoen, dan wel onder welke omstandigheden het bereid is deel te nemen in het aandelenkapitaal van bedrijven. Nu het stellen van deze voorwaarden reeds voortvloeit uit deze bestuursrechtelijke en privaatrechtelijke bevoegdheden, hoeft zij in de wettekst niet te worden geëxpliciteerd.

§ 3.6 Middelen

Zoals reeds in § 1.2 aan de orde is gekomen, zal het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel het oogmerk hebben om te kunnen sturen op de uitvoering van de voorwaarden die direct dan wel indirect gesteld worden aan de verlening van de liquiditeitssteun. Hiertoe zijn de in § 3.4 omschreven taken in het leven geroepen, welke met zich brengen dat met de oprichting van het orgaan en aantal nieuwe / aanvullende financiële stromen ontstaat. De financiële stromen worden op hoofdlijnen als volgt onderverdeeld:

- a) Alle financiële middelen die aan Aruba door middel van geldleningen worden verstrekt ten behoeve van de lopende dienst (liquiditeitssteun);
 - b) Alle financiële investeringen en/of garanties die via dan wel vanuit het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel verlopen;
 - c) Naast de hiervoor weergegeven financiële stromen die via het orgaan lopen blijven de al dan niet reeds bestaande financiële stromen vanuit Nederlandse departementale begrotingen en bestaan en worden deze indien nodig mogelijkerwijs aangevuld.
- a) Liquiditeitssteun

De liquiditeitssteun wordt op grond van besluitvorming in de Rijksministerraad op basis van een daartoe strekkend CAft advies aan Aruba toegekend. Deze liquiditeitssteun wordt via het orgaan verstrekt. Naar verwachting zal voor het einde van het jaar 2020 nog een substantieel bedrag aan begrotingssteun uitgeleend worden aan Aruba. Hoe de hoogte van dit bedrag zich voor de komende jaren zal ontwikkelen is op dit moment moeilijk in te schatten en is sterk afhankelijk van verdere ontwikkelingen, waaronder het verloop van de coronacrisis en de mate waarin de economie zich herstelt.

b) Investerings

Naast het verstrekken van liquiditeitssteun heeft het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel de bevoegdheid over te gaan tot het doen van investeringen die bijdragen aan de beoogde hervormingen. Het is op voorhand moeilijk in te schatten wat de aard en omvang van dergelijke investeringen zullen zijn. Bij het opstellen van de plannen van aanpak wordt hiervoor door - dan wel in opdracht van - het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel indien nodig nader onderzoek verricht. De huidige inschatting is echter wel dat de investeringen omvangrijk zullen zijn. Dit komt in zijn algemeenheid door het gebrek aan investeringen in de afgelopen jaren, de geografische ligging en de noodzaak tot grootschalige hervormingen. Daarnaast is een aantal specifiekere situaties hierop eveneens van invloed.

Aruba is afhankelijk van de luchthaven, zeehaven en het toerisme, de belangrijkste bron van inkomsten. Nu deze bron van inkomsten is weggefallen, is het zaak om te onderzoeken op welke andere terreinen mogelijkheden kunnen worden gecreëerd waarmee een toekomstbestendige, andersoortige economie ontstaat waarin Aruba minder afhankelijk is van het toerisme. De bewerkstelling hiervan is tevens oogmerk van de gewenste en benodigde investeringen. Tot slot zal Aruba op overige terreinen de onderlinge samenwerking moeten intensiveren met de andere landen van het Koninkrijk, zoals bijvoorbeeld op het gebied van (specialistische) zorg.

c) Departementale financieringsstroom

In deze situatie verloopt de financiële stroom niet via het orgaan, maar gaat deze rechtstreeks van een Nederlandse departementale begroting naar Aruba. Zo spelen in Aruba vraagstukken die zijn gelegen binnen de rechtshandhaving die (zeer) grote investeringen vergen die niet via het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel zullen lopen.

De omvang en reikwijdte van de verschillende vraagstukken zullen van invloed zijn op de werkwijze en budgettering van het orgaan. Denkbaar is dat de focus van het orgaan in de eerste periode voornamelijk gericht zal zijn op onderzoek om te komen tot de benodigde doorlichting van overheid en overheidsbedrijven, het opstellen van de hervormingsagenda's en het opstellen van plannen van aanpak, terwijl in een latere periode de focus veelal op de uitvoering daarvan en de naleving van de gemaakte afspraken zal liggen.

§ 3.7 Toezicht en consequenties van niet-naleving van verplichtingen

In het voorstel van rijkswet zijn op verschillende plekken verplichtingen voor Aruba en zijn organen opgenomen. Uit de aard der zaak volgt dat de meeste van deze verplichtingen zijn gerelateerd aan de taken, genoemd in artikel 4, onder a en d. Bij de uitoefening van deze taken bevindt het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel zich immers op het terrein van de overheid. Dat is anders bij de uitoefening van de taken, genoemd in artikel 4, onder b en c. In het kader van de uitoefening van die laatste twee taken richt het orgaan zich primair op private partijen, alhoewel zeker niet ondenkbaar is dat de overheid zich ook hier kan manifesteren, bijvoorbeeld in de vorm van een overheidsbedrijf.

Hieronder wordt toegelicht op welke wijze het orgaan en andere in het voorstel aangeduide organen toezicht kunnen houden op het scala aan verplichtingen dat voortvloeit uit deze wet en het landspakket, alsmede op verplichtingen die nog kunnen ontstaan op grond van acties ondernomen door – vooral – het orgaan uit hoofde van dit voorstel. Allereerst wordt ruim aandacht besteed aan de toezichtsbevoegdheden die in het voorstel zijn ingebouwd ten aanzien van verplichtingen Aruba en zijn organen. Vervolgens wordt kort ingegaan op het toezichtsinstrumentarium dat het orgaan ten dienste staat bij de uitoefening van zijn taken, genoemd in artikel 4, onder b en c. In algemene zin zij vooraf opgemerkt dat de betreffende bevoegdheden er niet op gericht zijn dat het orgaan of andere organen bestaande landsbevoegdheden tijdelijk overnemen. Veeleer zijn de bevoegdheden georiënteerd op de financiële en andere steun die Aruba de komende jaren ontvangt. Aldus vormen zij een afgeleide van één van de fundamentele uitgangspunten van dit voorstel: namelijk, dat Nederland Aruba meerjarig financieel bijstaat in ruil voor de toezegging dat zij een reeks van hervormingen en maatregelen zullen doorvoeren om de samenleving en economie sterker te maken.

§ 3.7.1 Toezicht op verplichtingen Aruba en zijn organen

Ten aanzien van verplichtingen voor Aruba en zijn organen bevat het voorstel in zes artikelen procedures en mechanismen met behulp waarvan toezicht kan worden gehouden op de naleving hiervan en consequenties kunnen worden verbonden aan het in gebreke blijven hierbij. Het

spreekt voor zich dat deze bevoegdheden op een zorgvuldige wijze dienen te worden toegepast, rekening houdend met de betrokken belangen. Zoals hierna zal blijken, ligt er met betrekking tot een aantal van deze bevoegdheden daarnaast een zekere mate van proportionaliteit besloten in de wijze waarop zij kunnen worden aangewend.

Het betreft achtereenvolgens:

- 1) de bevoegdheid van de ministerraad van Nederland om het ter beschikking stellen van financiële middelen aan het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel geheel of gedeeltelijk op te schorten of stop te zetten (artikel 17, vierde en vijfde lid);
- 2) de bevoegdheid van het orgaan om de steunverlening aan Aruba, verleend in het kader van artikel 20 van het voorstel, geheel of gedeeltelijk op te schorten als een overheidsorgaan van Aruba in gebreke blijft met betrekking tot de verplichtingen die op Aruba rusten in het kader van artikel 4, eerste lid, onder a (artikel 23, eerste lid);
- 3) de bevoegdheid van het orgaan om de Raad van Ministers van het Koninkrijk te adviseren een voorziening te treffen uit kracht van het Statuut (artikel 24);
- 4) de bevoegdheid van het orgaan en, indien een zwaarwegend belang dit vergt, van de Raad van ministers van het Koninkrijk om verscherpt financieel toezicht in te stellen op uitgaven van Aruba (artikel 33, eerste en tweede lid);
- 5) de bevoegdheid van het orgaan om de steunverlening aan Aruba, verleend in het kader van artikel 20 van het voorstel, geheel of gedeeltelijk op te schorten als een overheidsorgaan van Aruba in gebreke blijft met betrekking tot de verplichtingen die op Aruba rusten in het kader van artikel 4, eerste lid, onder d (artikel 38, eerste lid);
- 6) de bevoegdheid van het orgaan om het voornemen van het bestuur van Aruba tot het aantrekken van een geldlening te beoordelen, met als mogelijk gevolg dat deze geldlening niet kan worden aangetrokken via de lopende inschrijving van de Nederlandse Staat (artikel 41, eerste en tweede lid).

Zoals uit bovenstaande opsomming blijkt, zijn sommige bevoegdheden in de sfeer van toezicht gerelateerd aan een specifieke taak of opdracht (artikel 23, eerste lid; artikel 24; artikel 38, eerste lid; artikel 41, eerste en tweede lid). Andere toezichtsbevoegdheden hebben daarentegen een ruimere strekking en bestrijken de volle breedte van de verplichtingen van Aruba (artikel 33, eerste en tweede lid; artikel 17, vierde en vijfde lid). Als gezegd bepaalt het voorstel niet steeds expliciet dat de uitoefening van een bepaalde toezichtsbevoegdheid pas kan geschieden nadat een andere toezichtsbevoegdheid is uitgeoefend. In enkele gevallen volgt dat echter dwingend uit de opbouw van het voorstel (met betrekking tot artikel 23, eerste lid, en artikel 24, alsmede met betrekking tot artikel 33, eerste en tweede lid, en artikel 38, eerste lid). In andere gevallen ligt het vanwege de hierboven aangehaalde proportionaliteit in de rede dat een bepaalde toezichtsbevoegdheid eerder wordt uitgeoefend dan een andere (artikel 23, eerste lid, en artikel 33, eerste en tweede lid, enerzijds en artikel 17, vierde en vijfde lid, anderzijds).

De meeste van de hierboven genoemde bevoegdheden komen toe aan het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel. In sommige gevallen wordt het toezicht echter elders neergelegd of samen met een ander orgaan uitgeoefend. In het navolgende wordt eerst stilgestaan bij toezichtsbevoegdheden van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel en daarna wordt een cruciale bevoegdheid van de Nederlandse ministerraad uitgelicht.

Toezicht door het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel

Om te beginnen houdt het orgaan toezicht op de naleving door de Arubaanse overheidsorganen en overheidsbedrijven van de projecten en maatregelen die met Nederland in het landspakket zijn overeengekomen om uit te voeren de komende jaren. Dit toezicht is geregeld in artikel 23 van het voorstel en richt zich specifiek tot drie categorieën verplichtingen: a) de verplichting om een project of maatregel tijdig door te voeren; b) de verplichting om een project of maatregel uit te voeren op de wijze zoals in het landspakket overeengekomen of in een plan van aanpak nader

uitgewerkt; en c) de verplichting om op verzoek van het orgaan gegevens en inlichtingen te verstrekken en anderszins medewerking te verlenen. Komt een overheidsorgaan of overheidsbedrijf dat betrokken is bij de ontwikkeling van een project of maatregel een van deze verplichtingen niet na, dan is het orgaan bevoegd de steunverlening aan zoals omschreven in artikel 20 van het voorstel – bijvoorbeeld een financiële injectie ten bate van een hervorming van het onderwijs of de terbeschikkingstelling van deskundigheid op het gebied van de arbeidsmarkt – geheel of gedeeltelijk op te schorten. Nalatigheid aan de zijde van één overheidsorgaan of overheidsbedrijf kan derhalve, mits dat proportioneel is, voor het orgaan aanleiding zijn om de gehele steunverlening aan een land stil te leggen.

Let wel, de in artikel 23 neergelegde opschortingsbevoegdheid beslaat alleen het deel van de steun dat het orgaan kan inzetten ten behoeve van de uitoefening van zijn taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a. Zij bestrijkt niet de financiële middelen die zij kan inzetten in het kader van investeringen (artikel 4, eerste lid, onder b) en subsidieverlening (artikel 4, eerste lid, onder c). En ook heeft een eventuele opschorting op deze grondslag geen onmiddellijke gevolgen voor de liquiditeitssteun die Nederland via het orgaan aan Aruba verstrekt.

Het orgaan kan de bevoegdheid tot opschorting van de steunverlening pas toepassen als het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen. Door de inbedding van een zienswijzeprocedure is het voor een overheidsorgaan of overheidsbedrijf mogelijk om kenbaar te maken of deze het al dan niet eens is met het voorgenomen besluit. De zienswijze die door het overheidsorgaan wordt gegeven betreft het orgaan bij de definitieve besluitvorming. Hiermee wordt voldaan aan het vereiste van een zorgvuldige procedure bij het al dan niet besluiten tot opschorting van de steunverlening. Hierbij is niet bepaald hoe de zienswijze gegeven moet worden, hetgeen impliceert dat dit zowel mondeling als schriftelijk kan.

De bevoegdheid om steunverlening aan Aruba, zoals omschreven in artikel 20, geheel of gedeeltelijk op te schorten wordt ook aan het orgaan toegekend in artikel 38 van het voorstel. Datgene waarop het toezicht in artikel 38 is gericht, is echter anders dan in artikel 23 en heeft betrekking op het regiem van verscherpt financieel toezicht dat op grond van artikel 33 van het voorstel door het orgaan of de Rijksministerraad kan worden ingesteld. De instelling van dit regiem wordt als zelfstandige taak beschreven in artikel 4, eerste lid, onder d van het voorstel en wordt om die reden hieronder in paragraaf 3.8 apart besproken. Hier zij alvast opgemerkt dat de gronden voor het instellen van verscherpt financieel toezicht in artikel 33, eerste lid, ruimer zijn dan bij de overige toezichtsbevoegdheden, in de zin dat zij zich behalve tot het bij of krachtens dit voorstel van rijkswet bepaalde ook uitstrekken tot de voorschriften in de Landsverordening Aruba financieel toezicht en het Protocol Aruba Nederland 2019-2021 en vervolgens – als deze wet zoals voorzien in werking treedt – de Rijkswet Aruba financieel toezicht in werking .

Afgezien van de hierboven genoemde bevoegdheden, telt het voorstel nog twee bevoegdheden in de sfeer van toezicht ten aanzien van verplichtingen van Aruba en zijn organen. Dit betreft allereerst de bevoegdheid, genoemd in artikel 24, om de Rijksministerraad te adviseren een voorziening te treffen [op grond van een bevoegdheid die de Rijksministerraad](#) krachtens het Statuut [reeds toekomt](#). Deze [advies](#)bevoegdheid komt pas in beeld als een besluit tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van steunverlening, bedoeld in artikel 23, er niet toe heeft geleid dat het betrokken overheidsorgaan zich coöperatief opstelt. Evenals geldt voor de procedures waarop een advies uit hoofde van artikel 24 ziet, is het de bedoeling dat het orgaan zich terughoudend opstelt ten aanzien van deze adviesbevoegdheid. Een voorziening vanwege het Koninkrijk op grond van het Statuut grijpt immers in op de Arubaanse autonomie. Dat gezegd hebbende, kan een dergelijke voorziening wel een geschikt en proportioneel middel zijn om een schending van deze rijkswet ongedaan te maken. Als het Arubaanse bestuur bijvoorbeeld een besluit neemt dat in strijd is met een op basis van deze rijkswet overeengekomen afspraak tussen Aruba en Nederland, kan het orgaan hierin aanleiding zien om de Rijksministerraad te adviseren dit landsbesluit op grond van artikel 50 Statuut bij Koninklijk rijksbesluit te vernietigen. Deze adviesbevoegdheid van

het orgaan doorkruist overigens niet de bevoegdheid van de Gouverneur van Aruba om op grond van artikel 21 Reglement Gouverneur te toetsen of een hun voorgedragen landsbesluit of landsverordening al dan niet in strijd is met Koninkrijksrecht. Veeleer vormt zij hierop een aanvulling.

Voorts is er een toezichtsbevoegdheid waarover het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel komt te beschikken als de Rijkswet Aruba financieel toezicht in werking treedt. Deze toezichtsbevoegdheid heeft betrekking op het onderwerp geldleningen. Het zou onwenselijk zijn als het bestuur van Aruba geldleningen kan aantrekken die haaks staan op de in het kader van dit voorstel overeengekomen hervormingen en investeringen. Om die reden wordt in artikel 43 de weg geëffend voor een bevoegdheid om te beoordelen of een voornemen van Aruba tot het aantrekken van een geldlening ten behoeve van de kapitaaldienst past binnen het stelsel van de rijkswet en het landspakket. Deze bevoegdheid van het orgaan raakt aan de bevoegdheid van het van het College Aruba financieel toezicht onder de Rijkswet Aruba financieel toezicht om op grond van artikel 16 van dit voorstel te adviseren over bepaalde aspecten van een dergelijk voornemen. Het is belangrijk dat beide bevoegdheden niet met elkaar botsen. Daarom is bepaald dat het College Aruba financieel toezicht een advies als bedoeld in artikel 16 van de Rijkswet Aruba financieel toezicht terstond aan het orgaan zendt. In het geval dat het orgaan oordeelt dat het voornemen van het bestuur van Aruba tot het aantrekken van een geldlening niet strookt met het bepaalde in dit voorstel en het landspakket, is het rechtsgevolg hiervan dat de lopende inschrijving van de Nederlandse Staat, in afwijking van artikel 16 Rijkswet Aruba financieel toezicht, niet voor het aantrekken van deze lening openstaat. Het bestuur in kwestie kan dan geen gebruik maken van de gunstige leningsvoorwaarden die via deze inschrijving openstaan.

Toezicht door de Nederlandse ministerraad

Een cruciale bepaling met betrekking tot het toezicht op de naleving van de verplichtingen van Aruba is artikel 17 van het voorstel. Waar de artikelen 23 en 38 van het voorstel zien op de inzet van een specifiek onderdeel van de steun door het orgaan aan Aruba, heeft artikel 17 betrekking op het geheel aan financiële middelen dat Nederland, vanuit de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, ter beschikking stelt aan het orgaan, om vervolgens een weg te vinden naar Aruba in de vorm van steun bij hervormingen, investeringen, subsidies dan wel liquiditeitssteun. De verstrekking van deze financiële middelen is niet vrijblijvend. Zij geschiedt onder de algemene voorwaarde dat Aruba zich inspanst om zijn verschillende verplichtingen op grond van de rijkswet en het landspakket na te komen. Als Aruba deze inspanning niet levert en verplichtingen structureel niet worden nagekomen, moet Nederland over een noodrem beschikken om de verstrekking van financiële middelen op te schorten of zelfs stop te zetten.

Een dergelijk besluit mag niet lichtvaardig worden genomen. Arbitrair handelen van Nederlandse zijde moet zijn uitgesloten. Uitgangspunt, neergelegd in het vierde lid van artikel 17, is dan ook dat de ministerraad van Nederland hiertoe alleen mag beslissen op aangeven van het orgaan. Rapporteert de laatste, ofwel in een jaarverslag ofwel in een uitvoeringsrapportage, dat Aruba over een langere tijd ten aanzien van meerdere verplichtingen onvoldoende presteert, dan kan dit voor de ministerraad aanleiding zijn de verstrekking van financiële middelen (gerelateerd aan Aruba) aan het orgaan geheel of gedeeltelijk op te schorten of zelfs stop te zetten. In het vijfde lid van artikel 17 is op dit uitgangspunt een uitzondering geformuleerd. In afwijking van het vierde lid kan de Nederlandse ministerraad op grond van deze bepaling zonder een daartoe strekkend advies van het orgaan overgaan tot opschorting of stopzetting van financiële middelen, indien een zwaarwegend belang dit vergt. Dit zwaarwegende belang kan niet alleen worden gevormd door een puur Nederlands belang, maar zal tevens ingegeven moeten zijn door de omstandigheden binnen Aruba of binnen het Koninkrijk in bredere zin.

§ 3.7.2 Toezicht op verplichtingen burgers en bedrijven

Het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel kan behalve op verplichtingen van Aruba en zijn organen ook toezicht houden op de verplichtingen van burgers en bedrijven in het kader van de taken, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b en c. Dit toezicht heeft niet of slechts indirect een plek gekregen in het voorstel zelf. Wat de eerste van deze twee taken betreft, kan dit worden verklaard uit het feit dat het orgaan in dit verband primair in civielrechtelijke zin zal opereren. Voorschriften over de gevolgen van niet-naleving zullen dan ook hoofdzakelijk beslag krijgen in overeenkomsten die het orgaan sluit met partijen uit de markt.

Overigens is het mogelijk dat het orgaan in het kader van de uitvoering van een economisch project ook tegen publiekrechtelijke hobbels aanloopt. Voor de realisatie van een dergelijk project kan het bijvoorbeeld noodzakelijk zijn dat een bepaalde vergunning wordt afgegeven. Aangezien Aruba zich via het landspakket op hoofdlijnen ook aan economische projecten heeft gebonden, wordt in een dergelijke situatie echter van het ter zake bevoegde overheidsorgaan verwacht dat het meewerkt aan het afgeven van een vergunning. Mocht dit niet het geval zijn, dan kan het orgaan besluiten op grond van artikel 23 juncto artikel 19 van het voorstel de steunverlening zoals omschreven in artikel 20 op te schorten.

Het toezicht in het kader van de taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder c, is bestuursrechtelijk van aard. Artikel 28, eerste lid, van het voorstel geeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties de bevoegdheid om regels te stellen ten aanzien van verschillende aspecten van de subsidieverstreking, waaronder voorwaarden die hieraan verbonden kunnen worden. Het orgaan kan overigens ook met betrekking tot die aspecten beleidsregels opstellen voor zover die onderwerpen nog niet bij ministeriële regeling zijn uitgewerkt. Op de verstrekking van subsidies is titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing.

§ 3.8 Verscherpt financieel toezicht

Volgens artikel 4, eerste lid onder d van dit wetsvoorstel kan het orgaan besluiten tot het instellen van verscherpt financieel toezicht. Dit toezicht wordt nader geregeld in de artikelen 33 en volgende. Instelling van verscherpt financieel toezicht leidt tot een goedkeuringsregime ten aanzien van het geheel of een deel van de uitgaven die door het Arubaanse bestuur worden gedaan. Uitgaven ten aanzien waarvan verscherpt financieel toezicht is ingesteld, kunnen slechts worden gedaan indien hieraan goedkeuring is verleend. Worden deze toch gedaan dan kan dit leiden tot opschorting van de steunverlening aan Aruba (artikel 38).

Het besluit tot instellen van dit toezicht wordt niet lichtvaardig genomen en dient te allen tijde proportioneel van aard te zijn in het licht van de schending van de in artikel 33 genoemde normen die hiertoe aanleiding geeft. Het is bijvoorbeeld niet goed voorstelbaar dat het orgaan een dergelijk besluit neemt vanwege de enkele constatering dat een Arubaanse minister onvoldoende meewerkt op een bepaald hervormingsdossier of in het geval het Arubaanse bestuur incidenteel een begrotingsafspraken niet nakomt. Verscherpt financieel toezicht is een zwaar instrument en kan dan ook alleen worden ingesteld naar aanleiding van een serieuze schending van het in artikel 33 genoemde juridische kader. Tegelijkertijd is geen limitatieve opsomming te geven van de situaties waarin instelling van dit toezicht aangewezen is. Belangrijk is vooral dat instelling van dit toezicht noodzakelijk is om te voorkomen dat Aruba uitgaven doet waardoor het voldoen aan bij of krachtens deze wet op hen rustende verplichtingen structureel of ernstig wordt bemoeilijkt. Zo kan dit toezicht bijvoorbeeld worden ingezet als Aruba ondoelmatige of onrechtmatige uitgaven doet, waarbij in het bijzonder moet worden gedacht aan uitgaven die niet zijn begroot en aan uitgaven die niet verenigbaar zijn met plannen van aanpak, dan wel andere afspraken en voorwaarden die bij de uitoefening van de in deze rijkswet beoogde doelstellingen gemaakt cq. gesteld zijn. Ook het ontbreken van een goedkeurende controleverklaring bij jaarrekeningen of het te laat vaststellen van de financiële verantwoording kunnen hiervoor aanleiding zijn.

Normaal gesproken zal het instellen van verscherpt toezicht slechts aan de orde zijn als bij de situaties zoals hierboven beschreven sprake is van een patroon van stelselmatig handelen.

Tegelijkertijd kan niet worden uitgesloten dat ook een enkel geval van onrechtmatig of ondoelmatig financieel handelen kan leiden tot de instelling van verscherpt financieel toezicht. Dit zal het geval kunnen zijn wanneer een uitgave dermate groot is dat zij gepaard gaat met aanzienlijke financiële impact en/of dat uit feiten en omstandigheden in redelijkheid valt op te maken dat zij te kwader trouw gedaan is. Hoewel het besluit tot het instellen van verscherpt financieel toezicht alleen kan worden genomen op basis van reeds opgedane ervaringen met uitgaven van het Arubaanse bestuur, ziet de uitoefening van de daadwerkelijke goedkeuringsbevoegdheid alleen op toekomstige uitgaven. Dit kan zien op uitgaven in verband met één of meerdere projecten of maatregelen of op alle uitgaven en alles wat daar tussenin is gelegen.

Het instellen van verscherpt toezicht geldt als ultimum remedium. Om die reden zijn in de procedure tot besluitvorming hieromtrent verschillende waarborgen ingebouwd. Hierbij moet een onderscheid worden gemaakt tussen de situatie waarin het besluit tot instellen van verscherpt toezicht wordt genomen door het orgaan (artikel 33, eerste lid) en de situatie waarin het besluit tot instellen van verscherpt toezicht wordt genomen door de raad van ministers van het Koninkrijk (artikel 33, tweede lid). In het eerste geval kan het orgaan alleen besluiten tot het instellen van verscherpt toezicht nadat het College (Aruba) financieel toezicht is gehoord en het hiertoe de instemming heeft verkregen van de raad van ministers van het Koninkrijk. In het tweede geval zal de raad van ministers van het Koninkrijk alleen kunnen besluiten tot verscherpt financieel toezicht op voordracht van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, nadat het orgaan en het College (Aruba) financieel toezicht hierover zijn gehoord en alleen als een zwaarwegend belang dit vergt. Voordat verscherpt financieel toezicht wordt ingesteld, dient het bestuur van Aruba in de gelegenheid te worden gesteld om zijn zienswijze te geven op het voorgenomen besluit. Voor de instelling van toezicht door het orgaan, is deze mogelijkheid in het voorstel geregeld (artikel 33, derde lid). Voor de instelling van zulk toezicht door de Rijksministerraad is een dergelijke regeling niet nodig, nu het beginsel van hoor en wederhoor reeds is geïncorporeerd in de procedures van de Rijksministerraad. [Tot slot geldt dat het bestuur van Aruba tegen een besluit tot het instellen van verscherpt financieel toezicht, ongeacht van wie dit besluit afkomstig is, beroep kan aantekenen bij de Raad van State van het Koninkrijk in een kroonberoepsprocedure \(artikel 40\). Zie uitgebreider over deze procedure hoofdstuk 4 van deze toelichting.](#)

Indien ingesteld wordt het verscherpte financiële toezicht uitgevoerd door het College (Aruba) financieel toezicht. De reden hiervoor is vooral een praktische. Het College (Aruba) financieel toezicht oefent reeds financieel toezicht uit op de (begroting van) Aruba. Het voor preventief toezicht benodigde inzicht in de financiën van Aruba is bij het college reeds (deels) aanwezig. Sowieso kent het college reeds bevoegdheden in de sfeer van het preventieve toezicht. Dit begrotingstoezicht ziet erop dat Aruba van tevoren zijn (concept) begroting en begrotingswijzigingen bij het College Aruba financieel toezicht (vooraf en verplicht) ter beoordeling aanbieden, waarna het College Aruba financieel toezicht een advies uitbrengt inzake toe te passen wijzigingen. Tevens dient Aruba periodiek (per kwartaal) een uitvoeringsrapportage bij het College (Aruba) financieel toezicht in te dienen.

Het ingestelde verscherpte financiële toezicht kan worden beëindigd (artikel 39) als het College Aruba financieel toezicht van oordeel is dat de uitgaven weer langdurig doelmatig en rechtmatig zijn. Het college brengt hierover advies uit aan het orgaan, die hierop kan besluiten het verscherpte toezicht te beëindigen. Hiertoe zal op zijn minst voor de in artikel 39 bedoelde periode geen uitgave moeten worden voorgesteld die niet rechtmatig of doelmatig is. Of dit het geval is, is ter beoordeling van het College Aruba financieel toezicht, in overleg met het orgaan.

4. Rechtsbescherming

Op grond van de onderhavige wet verkrijgt het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel een aantal taken en bevoegdheden die rechtstreeks van invloed zijn op burgers en private ondernemingen, waarbij het mogelijk is dat er onderlinge geschillen ontstaan. Het ligt daarom in de rede hiervoor een vorm van rechtsbescherming in het leven te roepen. Er is voor gekozen om de mogelijkheid open te stellen om, tegen de beschikking tot subsidieverlening en een beschikking tot subsidievaststelling en binnen zes weken na de dag waarop de beschikking is gegeven, rechtstreeks beroep in te stellen bij het Gerecht van eerste aanleg van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao en Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Het Gerecht kan het beroep gegrond verklaren als het van oordeel is dat het besluit in strijd is met de wet dan wel bij afweging van alle daarbij betrokken belangen in redelijkheid niet gerechtvaardigd is. Tegen de uitspraak van het Gerecht van eerste aanleg staat vervolgens hoger beroep open bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao en Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Hierbij is er voor gekozen om aansluiting te zoeken bij de verschillende Arubaanse landsverordeningen administratieve rechtspraak (artikel 32, vierde lid).

In artikel 40 is het kroonberoep geregeld tegen besluiten tot het instellen van verscherpt financieel toezicht, op een deel of alle financiële uitgaven van een land (artikel 33, eerste en tweede lid). De bepaling is gemodelleerd op artikel 26 van de Rijkswet financieel toezicht. Het Kroonberoep dient binnen veertien dagen, na verzending van het besluit, te zijn ingediend. Vervolgens is de Raad van State van het Koninkrijk belast met het voorbereiden van het ontwerpbesluit inzake de beslissing op het beroep. Alvorens tot een ontwerpbesluit te komen stelt de Raad van State van het Koninkrijk in ieder geval het bestuur van Aruba in de gelegenheid te worden gehoord. Daarna brengt de Raad van State van het Koninkrijk het ontwerpbesluit uit en wordt het besluit op beroep genomen. De beslissing op het beroep wordt gepubliceerd.

Een ontwerpbesluit van de Raad van State van het Koninkrijk kan gebaseerd zijn op rechtmatigheidsgronden en doelmatigheidsgronden. Evenals het geval is in artikel 26 van de Rijkswet financieel toezicht, kan de Koninkrijksregering niet afwijken van een (gedeelte van het) ontwerpbesluit dat is gebaseerd op rechtmatigheidsgronden. Waar een ontwerpbesluit gebaseerd is op doelmatigheidsgronden, kan zij dat enkel indien daartoe zwaarwegende gronden voorhanden zijn, gerelateerd aan het stelsel van toezicht in de rijkswet. Anders dan het geval is in artikel 26 van de Rijkswet financieel toezicht, bevat dit voorstel niet de mogelijkheid voor de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om bedenkingen in te dienen tegen een ontwerpbesluit van de Raad. De vertraging en onzekerheid die daarvan het resultaat kunnen zijn, worden niet wenselijk geacht voor de goede werking van het regiem van verscherpt financieel toezicht.

Ter voorkoming dat de bestuursrechter in Aruba dan wel in Nederland zich bevoegd zal verklaren bij een beroep tegen de beslissing op het Kroonberoep is bepaald dat besluiten op grond van deze wet niet vatbaar zijn voor beroep op de administratieve rechter.

II ARTIKELSGEWIJS

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 (begripsbepalingen)

Artikel 1 bevat de definities van belangrijke begrippen die op meerdere plaatsen in de Rijkswet Caribisch orgaan voor hervorming en herstel Aruba worden gebruikt.

HOOFDSTUK 2 HET CARIBISCH ORGAAN VOOR HERVORMING EN HERSTEL

§ 2.1 Instelling en taken

Artikel 2 (Caribisch orgaan voor hervorming en herstel)

In dit artikel wordt het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel ingesteld en daaraan rechtspersoonlijkheid naar Nederlands recht toegekend. In artikel 1, tweede lid, van Boek 2 van het Nederlands Burgerlijk Wetboek is namelijk bepaald dat andere lichamen dan de Staat, de provincies, de waterschappen en de andere lichamen waaraan krachtens de Grondwet verordenende bevoegdheid is verleend, slechts rechtspersoonlijkheid bezitten als dat uit het bij of krachtens de wet bepaalde volgt. Door het toekennen van rechtspersoonlijkheid kan het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel als publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan op eigen titel – dat wil zeggen los van de Staat der Nederlanden – aan het civielrechtelijke rechtsverkeer deelnemen. Deelname aan het civielrechtelijke rechtsverkeer is noodzakelijk om onder meer economische activiteiten te kunnen initiëren als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b, van deze wet.

In het tweede lid is bepaald dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel gevestigd zal zijn in Den Haag. Naast deze hoofdvestiging ligt het in de lijn der verwachting dat een nevenvestiging wordt geopend in Aruba.

Tot slot is in het vierde en laatste lid van dit artikel de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen van toepassing verklaard op het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel. De Kaderwet zelfstandige bestuursorganen bevat bepalingen over de vormgeving van, de informatievoorziening vanuit en de sturing en het toezicht op zelfstandige bestuursorganen zoals het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel.

Zie voor een nadere toelichting op het nut en de noodzaak voor het oprichten van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel de paragrafen 1.1 en 1.2 van het algemene deel van deze memorie van toelichting. Voor een onderbouwing op de keuze om het orgaan in te richten als zelfstandig bestuursorgaan zij verwezen naar paragraaf 2.1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 3 (doel)

In dit artikel is omschreven welk doel het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel nastreeft, namelijk om in Aruba ondersteuning te bieden bij het doorvoeren van hervormingen van bestuurlijke aard, het realiseren van duurzame en houdbare overheidsfinanciën en het versterken

van de weerbaarheid van de economie. Voor een nadere toelichting hierop zij verwezen naar hoofdstuk 1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 4 (taken)

In het eerste lid van dit artikel zijn de taken omschreven waarmee het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel is belast. Het op verschillende manieren bieden en verstrekken van zowel financiële als niet financiële steun en het houden van toezicht is gericht op het bevorderen van het doorvoeren van hervormingen van bestuurlijke aard, het realiseren van duurzame en houdbare overheidsfinanciën en het versterken van de weerbaarheid van de Arubaanse economie. Het tweede lid bevat een niet limitatieve opsomming van de onderwerpen waar de taakuitoefening in ieder geval betrekking op moet hebben. Het betreft de onderdelen en sectoren die duurzaam versterkt moeten worden. Zie voor nadere uitleg paragraaf 3.4 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 5 (landspakketten)

In dit artikel is net als in artikel 4, eerste lid, benadrukt dat het zogenoemde landspakket onmisbaar is bij de uitoefening van de taken, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a en b. In het landspakket wordt op hoofdlijnen uitgewerkt:

- de onderwerpen die volgen uit de niet limitatief opgesomde lijst in artikel 4, tweede lid; en
- de projecten en maatregelen die volgen uit het bepaalde in artikel 4, eerste lid aanhef en onder a. en b.

Een landspakket wordt gesloten bij onderlinge regeling. Voorts is bepaald dat de projecten en maatregelen worden uitgevoerd met inachtneming van de in het landspakket omschreven hoofdlijnen.

In het tweede lid van dit artikel is geregeld dat bij of krachtens een landspakket ook kan worden bepaald dat de ontwikkeling en uitvoering van bepaalde projecten en maatregelen geschiedt zonder de ondersteuning en/of het toezicht door de Caribisch orgaan voor hervorming en herstel. Dit is bijvoorbeeld aan de orde als een ander orgaan van de overheid beter is uitgerust of reeds de juridische grondslag heeft om een project te ondersteunen en erop toe te zien. Hierbij valt te denken aan bestaande of nieuw op te zetten samenwerking op grond van justitiële consensusrijkswetgeving, onderlinge regelingen, protocollen en convenanten.

Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het Recherche Samenwerkingsteam (RST), een samenwerkingsverband tussen de vier landen binnen het Koninkrijk op basis van het Protocol inzake recherchesamenwerking en de Rijkswet Politie, gericht op het bestrijden van zware, grensoverschrijdende criminaliteit. In het kader van de rechtsstaat, één van de onderwerpen in het landspakket, is het belangrijk dat het RST actief is in alle landen van het Koninkrijk, en over de noodzakelijke bevoegdheden kan beschikken. De uitvoering van de maatregelen ten aanzien van het RST worden echter rechtstreeks vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gemonitord.

Zie voor een nadere toelichting op het landspakket paragraaf 3.1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 6 (samenwerking)

Eerste lid

In het eerste lid van dit artikel is geregeld dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel in het kader van de uitoefening van de in artikel 4 opgenomen taken samenwerkingsverbanden kan aangaan met diverse instellingen en organen van instellingen die reeds belast zijn met een

ontwikkelingstaak, financieringstaak, toezichtstaak of algemene bestuurstaak. Hierbij moet niet alleen worden gedacht aan instellingen en organen van instellingen afkomstig uit Nederland, Aruba, Curaçao of Sint Maarten maar ook aan instellingen en organen met instellingen van de Europese Unie en andere volkenrechtelijke organisaties. Wanneer het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel een samenwerking aangaat met een instelling of een orgaan van een instelling kan desgewenst een samenwerkingsprotocol worden opgesteld. In een dergelijk protocol kan bijvoorbeeld worden uitgewerkt op welke fronten wordt samengewerkt, hoe de samenwerking en de informatie-uitwisseling wordt georganiseerd en op welke manier en met welke frequentie onderling overleg wordt gevoerd.

Tweede lid

Om te voorkomen dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel en het College Aruba financieel toezicht dusdanig in elkaars vaarwater komen dat dit een effectieve en efficiënte taakuitoefening belemmert in plaats van versterkt is in het tweede lid van dit artikel bepaald dat het orgaan en het college een samenwerkingsprotocol vaststellen. Zij doen dit in overeenstemming met de minister.

§ 2.2 Inrichting en samenstelling

Artikel 7 (samenstelling, benoeming en besluitvorming)

Eerste en tweede lid

In dit artikel worden in aanvulling op de bepalingen uit hoofdstuk 2 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen enkele eisen gesteld aan de vormgeving van de Caribisch orgaan voor hervorming en herstel. Zo is in het eerste lid geregeld dat de hervormingsentiteit uit drie leden bestaat, onder wie de voorzitter. De voorzitter vertegenwoordigt het zelfstandige bestuursorgaan in en buiten rechte.

Derde en vierde lid

In het derde lid is geregeld dat de leden van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel worden benoemd op grond van de deskundigheid die nodig is voor de uitoefening van de taken van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel en op grond van maatschappelijke kennis en ervaring. Zij zullen derhalve in ieder geval voldoende deskundigheid moeten hebben van de bestuurlijke omgeving waarin het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel zich bevindt. Dit geldt naast de in artikel 13 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen gestelde eis dat een lid van een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan geen nevenfuncties mag vervullen die ongewenst zijn met het oog op de goede vervulling van zijn functie of de handhaving van zijn onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin. Hoewel het vervullen van andere functies door leden niet per definitie ongewenst is, moet worden vermeden dat een andere, tegelijkertijd beklede (neven)functie in de weg staat aan een goede functie vervulling bij het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel. Het hebben of aanvaarden van dergelijke functies moet daarom ook aan de minister worden gemeld, zodat voldaan kan worden aan de openbaarheid van nevenfuncties. In het vierde lid van dit artikel is bepaald dat de leden van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel in beginsel worden benoemd voor een periode van drie jaar. Na afloop van deze periode kunnen de leden eenmaal worden herbenoemd voor de duur van opnieuw drie jaar.

Op grond van artikel 12 van de Kaderwet zelfstandig bestuursorganen is de minister degene die de leden benoemt. Wat betreft de eisen die aan een te benoemen lid worden gesteld, [stelt dit voorstel de aanvullende voorwaardevoert dat](#) de minister overleg [voert](#) met het bestuur van Aruba. Aldus kan worden gewaarborgd dat de profielschets voor een vacature bij het orgaan zoveel mogelijk aansluit bij wat nodig is voor het succesvol functioneren van het orgaan in Aruba. [Hoewel niet](#)

uitdrukkelijk geregeld in het voorstel, is het voor het goed kunnen functioneren van het orgaan in Aruba voorts van belang dat de minister met het Arubaanse bestuur in contact treedt over een voorgenomen benoeming. Aangezien de leden van het orgaan op tal van terreinen nauw zullen moeten samenwerken met dit bestuur en andere Arubaanse functionarissen en ambtenaren, is het wenselijk dat een dergelijke benoeming op draagvlak kan rekenen.

Mocht blijken dat een lid van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel bij nader inzien ongeschikt of onbekwaam is voor de functie die deze vervult of sprake zijn van andere zwaarwegende in de persoon van de betrokkene gelegen redenen, dan is het ook aan de minister om deze persoon te schorsen of te ontslaan.

Vijfde lid

Het vijfde lid regelt dat de leden van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel bij meerderheid van stemmen beslissen. Als de stemuitslag onbeslist is, geeft de stem van de voorzitter doorslag. Omdat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel bestaat uit een oneven aantal leden, kunnen de stemmen alleen staken als niet alle leden bij de stemming aanwezig zijn.

Artikel 8 (incompatibiliteiten)

Gelet op de taken van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel is het van groot belang dat de leden geen nevenfuncties of andere betrekkingen vervullen die hun onafhankelijkheid zouden kunnen aantasten of in de weg zouden kunnen staan aan een goede vervulling van hun functie. In aanvulling op hetgeen dat in artikel 13 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen al is geregeld over het vervullen van nevenfuncties en het verbod van artikel 9 van die wet dat eraan in de weg staat dat een aan de minister ondergeschikte ambtenaar lid is een zelfstandig bestuursorgaan, zijn in dit artikel een aantal functies opgesomd die in ieder geval niet gevuld mogen worden door een de leden van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel.

Artikel 9 (bestuursreglement)

Eerste lid

In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel een bestuursreglement vaststelt. In het bestuursreglement kunnen nadere regels worden gesteld over de wijze van besluitvorming, de taakverdeling tussen de leden, enzovoort. Het door de hervormingsentiteit vastgestelde bestuursreglement moet op grond van artikel 11 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen worden goedgekeurd door de minister. De reden hiervoor is dat de minister de algemene verantwoordelijkheid draagt voor de taakuitoefening door het zelfstandige bestuursorgaan. Het bestuursreglement bevat regels over het dagelijks functioneren van het bestuursorgaan en kan daarmee dus de taakuitoefening beïnvloeden. Op grond van artikel 11, tweede lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen zal de minister alleen goedkeuring onthouden als sprake is van strijd met het recht of als het bestuursreglement naar het oordeel van de minister een goede taakuitoefening door het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel kan belemmeren.

Tweede lid

Het bestuursreglement wordt, zodra deze is goedgekeurd door de minister, bekendgemaakt in de publicatiebladen van Aruba en Nederland. In Nederland betreft het de Staatscourant en in Aruba betreft het de Landscourant van Aruba.

Artikel 10 (beleidsregels)

In artikel 21, eerste lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen is aan de minister de bevoegdheid toegekend om beleidsregels vast te stellen over de taakuitoefening door een zelfstandig bestuursorgaan. Als de minister gebruik maakt van de bevoegdheid om beleidsregels vast te stellen dan worden deze op grond van artikel 21, tweede lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen bekendgemaakt in de Staatscourant. Omdat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel zal gaan opereren in Aruba is bredere bekendmaking noodzakelijk. In dit artikel is de bredere bekendmaking van beleidsregels geregeld.

§ 2.3 Ambtelijke dienst

Artikel 12 (incompatibiliteiten)

Hoewel de secretaris en de medewerkers van de ambtelijke dienst op grond van het eerste lid van dit artikel geen lid mogen zijn van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel en de ambtelijke dienst formeel gezien geen onderdeel uitmaakt van het zelfstandige bestuursorgaan, dragen de inspanningen van de secretaris en de medewerkers van de ambtelijke dienst in niet onbetekenende mate bij aan het dagelijks functioneren van de hervormingsentiteit. Gelet hierop is het van belang dat ook de onafhankelijkheid van de secretaris en de medewerkers wordt geborgd. Vandaar dat in het tweede lid van dit artikel is geregeld dat de secretaris en de medewerkers van de ambtelijke dienst geen nevenfuncties mogen vervullen die ongewenst zijn met het oog op de goede vervulling van hun functies of de handhaving van hun onafhankelijkheid of het vertrouwen daarin. In het derde lid is bepaald dat de secretaris en de medewerkers het voornemen om een nevenfunctie te aanvaarden moeten melden aan het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel.

§ 2.4 Toelating

Artikel 13 (toelating)

Voor de vervulling van hun functies is het noodzakelijk dat de leden van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel en de algemeen secretaris en medewerkers van de ambtelijke dienst die het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel ondersteunt vrijelijk toegang hebben tot het Arubaans grondgebied dat zij daar mogen werken. Deze regeling geldt ook voor eventuele echtgenoten, geregistreerde partners en minderjarige kinderen van de leden van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel, de algemeen secretaris van de ambtelijke dienst en de medewerkers van de ambtelijke dienst.

§ 2.5 Financiering Caribisch orgaan voor hervorming en herstel

Artikel 14 (bezoldiging en overige apparaatsuitgaven)

In dit artikel is bepaald dat de bezoldiging van de leden van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel en de algemeen secretaris en medewerkers van de ambtelijke dienst ten laste komen van de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Daarnaast komen ook alle personeelsuitgaven en materieeluitgaven van zowel de primaire als de ondersteunende processen ten laste van deze begroting.

§ 2.6 Jaarverslag Caribisch orgaan voor hervorming en herstel

Artikel 15 (jaarverslag)

Op grond van artikel 18, eerste lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen is de Caribisch orgaan voor hervorming en herstel verplicht om jaarlijks voor 15 maart een jaarverslag op te stellen. In een jaarverslag geeft een zelfstandig bestuursorgaan, zoals het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel, een eigen weergave van de prestaties van het afgelopen jaar. Hieruit kan een beeld worden verkregen van het gevoerde beleid en de verrichte activiteiten. Hoewel een

zelfstandig bestuursorgaan een jaarverslag in beginsel naar eigen inzicht mag inrichten, kan deze bij het opstellen van het jaarverslag niet voorbijgaan aan artikel 19, derde lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen. Hierin is bepaald dat in een jaarverslag in ieder geval verslag wordt gedaan van de inspanningen die het zelfstandige bestuursorgaan verricht heeft met het oog op de tijdige voorbereiding en uitvoering, de kwaliteit van de daarbij gebruikte procedures, de zorgvuldige behandeling van personen en instellingen die met het bestuursorgaan in aanraking komen, de zorgvuldige behandeling van bezwaarschriften en klachten die worden ontvangen en het faciliteren van de mogelijkheid voor degenen die met het zelfstandige bestuursorgaan in contact komen om voorstellen tot verbeteringen van de werkwijzen en procedures te doen.

Het orgaan zal ten behoeve van de verantwoording van de uitgevoerde activiteiten en de daarmee gemoeide financiële middelen het jaarverslag (inclusief de jaarrekening en de controleverklaring) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties toezenden. De minister zal het verslag vervolgens delen met de overige ministers die het aangaat. Daarnaast zal het jaarverslag door het orgaan naar de beide kamers der Staten-Generaal en de ministerraad van Aruba worden gestuurd. Voordat dit gebeurt, zal het orgaan echter in het kader van hoor en wederhoor het bestuur van Aruba in de gelegenheid stellen om zijn zienswijze te geven op het jaarverslag. Deze mogelijkheid is des te meer belangrijk, nu de inhoud van een jaarverslag normaal gesproken de grondslag vormt voor de toepassing van de bevoegdheid van de Nederlandse ministerraad op grond van artikel 17 om de ter beschikkingstelling van financiële middelen geheel of gedeeltelijk op te schorten of stop te zetten.

Voor het tijdig verkrijgen van inzicht in de kosten zendt het orgaan de minister jaarlijks voor 1 maart een ontwerpbegroting en jaarlijks voor 1 mei de begroting voor het daaropvolgende jaar. Gezien de diversiteit van de door Aruba uit te voeren hervormingsprogramma's (overheid en financiën, economische hervormingen, zorg en onderwijs, versterken rechtsstaat) zal de dekking van de financiële middelen niet alleen via de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties lopen, maar afhankelijk van een specifiek hervormingsprogramma toegerekend worden aan een specifiek ministerie dat gerelateerd is aan de hervormingsprogramma's.

Artikel 16 (uitvoeringsrapportage)

In dit artikel is geregeld dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel elk halfjaar of op verzoek van onze ministers in een zogenoemde uitvoeringsrapportage verslag uitbrengt aan de minister over de voortgang van de uitvoering van de verplichtingen die bij of krachtens deze wet op de landen rusten. Het gaat hierbij in het bijzonder om de verplichtingen die voortvloeien uit de in het landspakket gemaakte afspraken en de nadere uitwerking daarvan in plannen van aanpak als bedoeld in artikel 21 van deze wet. Evenals het geval is met betrekking tot een jaarverslag, wordt het bestuur van Aruba in het kader van hoor en wederhoor in de gelegenheid stellen om zijn zienswijze te geven op een uitvoeringsrapportage.

HOOFDSTUK 3 MIDDELEN EN STEUN

Artikel 17 (middelen ter beschikking van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel)

In dit artikel wordt geregeld ten behoeve van welke doeleinden de door Nederland aan het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel ter beschikking gestelde financiële middelen kunnen worden besteed (lid 1), op welke wijze deze middelen en besteding nader kunnen worden gepreciseerd (lid 2 en 3) en over welke mogelijkheden Nederland beschikt om de terbeschikkingstelling op te schorten dan wel stop te zetten (lid 4 en 5). Het artikel is daarmee een centrale bepaling in het voorstel.

Eerste lid

In het eerste lid wordt duidelijk dat er, materieel gezien, in totaal vier geldstromen zijn die van Nederland naar het orgaan lopen. Drie van deze stromen zijn gekoppeld aan de eerste drie taken van het orgaan: de ondersteuning van de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven; het initiëren, bevorderen en uitvoeren van economische projecten; en het verstrekken van subsidies aan burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen, met inbegrip van overheidsbedrijven, dan wel het deelnemen in het aandelenkapitaal van privaatrechtelijke rechtspersonen, met inbegrip van overheidsbedrijven (lid 1, onder a). De vierde materiële geldstroom betreft de liquiditeitssteun die het orgaan namens Nederland kan verstrekken ter dekking van in de landsbegroting opgenomen noodzakelijke uitgaven op de gewone dienst. Deze financiële middelen zullen hoofdzakelijk aan het orgaan ter beschikking worden gesteld door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Tweede en derde lid

Waar het eerste lid inzichtelijk maakt uit welke geldstromen de door Nederland ter beschikking gestelde financiële middelen bestaat, geeft het tweede lid de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, in overleg met bewindspersonen van andere betrokken departementen, de mogelijkheid om te bepalen welk deel van genoemde middelen dient te worden besteed aan welke taak dan wel liquiditeitssteun. Het ligt voor de hand, vooral wat betreft de laatste bestemming, dat een en ander tevens geschiedt in samenspraak met of althans op basis van input en behoeftes van het Arubaanse bestuur. Het derde lid bepaalt dat de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in dit verband met Aruba periodiek overeenkomsten sluit over de hoogte en de aard van de financiële middelen. Aldus kan onder meer worden afgesproken of bepaalde financiële middelen worden verstrekt in de vorm van een lening dan wel in de vorm van een gift.

Vierde en vijfde lid

Voor een toelichting op deze artikellieden zij verwezen naar paragraaf 3.7.1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Zesde lid

In het kader van hoor en wederhoor kan de ministerraad van Nederland niet beslissen om het ter beschikking stellen van financiële middelen aan het orgaan ten behoeve van Aruba geheel of gedeeltelijk op te schorten of stop te zetten, zonder eerst het bestuur van Aruba in de gelegenheid te hebben gesteld zijn zienswijze op deze voorgenomen beslissing te geven. In het geval de ministerraad vasthoudt aan zijn voornemen tot het nemen van deze beslissing, wordt op de zienswijze gereflecteerd in de motivering van de beslissing.

Artikel 18 (aanwijzing deskundigen)

Naast de financiële middelen die op grond van artikel 17 kunnen worden aangeboden en verstrekt, kan er ook ondersteuning worden geboden in de vorm van expertise. Waar mogelijk kan en zal het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel deze andere vorm van ondersteuning zelf bieden, maar als er meer ondersteuning nodig is bijvoorbeeld bij het opstellen of herzien van wetgeving kan het orgaan de ministers die het aangaat verzoeken om een of meer onder hen ressorterende deskundigen ter beschikking te stellen. Op grond van dit artikel moeten de ministers in overeenstemming met Onze Minister deze deskundigen aanwijzen. De aangewezen deskundigen komen, voor zover zij het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel bijstaan bij het verrichten van haar taken, onder haar verantwoordelijkheid te vallen. Het is overigens ook denkbaar dat het orgaan naast de steun vanuit de departementen externe expertise inhuurt.

HOOFDSTUK 4 BEVOEGDHEDEN

§ 4.1 Algemeen

Artikel 19 (verstrekking van gegevens en inlichtingen en verlening van medewerking)

In dit artikel wordt aan overheidsorganen en overheidsbedrijven de plicht opgelegd om wanneer het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel daarom verzoekt iedere vorm van medewerking te verlenen. Dit kan dus verder gaan dan het enkel verstrekken van gegevens en inlichtingen. Medewerking, gegevens en inlichtingen worden door het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel verlangd in het kader van de uitoefening van de taken genoemd in artikel 4, eerste lid, onder a, b en d. De gegevens die het orgaan nodig heeft voor het nemen van een subsidiebeschikking worden bij de aanvraag daarvan verstrekt.

Voor de informatie-uitwisseling tussen het orgaan en Aruba geldt vertrouwelijkheid als uitgangspunt. Daarnaast kunnen in grondrechten, zoals beschermd in internationale mensenrechtenverdragen waaraan het Koninkrijk is gebonden, grenzen zijn gelegen aan de mogelijkheden van deze informatie-uitwisseling. Tot slot is, zoals in paragraaf 3.5 reeds aan de orde is gekomen, de plicht om mee te werken in die zin begrensd, dat van Arubaanse overheidsorganen niet kan worden verlangd dat zij hervormingen doorvoeren of regelgevende bevoegdheden inzetten, wanneer het orgaan zelf onbevoegd handelt. Dit is het geval indien een project, maatregel of plan van aanpak niet in afdoende mate te herleiden is tot hetgeen Aruba op het niveau van dit voorstel of op het niveau van het landspakket met Nederland overeen is gekomen. Aangezien het toezicht op het orgaan berust bij de minister, is het niet de bedoeling dat een Arubaans overheidsorgaan in een dergelijke situatie eenzijdig, zonder eerst in overleg te treden met het orgaan en/of de minister, zijn medewerking weigert of opschort.

§ 4.2 Projecten en maatregelen van overheidsorganen en overheidsbedrijven

Artikel 20 (ondersteuning van projecten en maatregelen)

Dit artikel bevat de bevoegdheden die het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel kan inzetten ter ondersteuning van de ontwikkeling en de uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven. Het gaat hierbij om het direct en indirect verstrekken van financiële middelen (onder a); om het ter beschikking stellen van deskundigheid en uitvoeringscapaciteit (onder b); en om de bevoegdheid om overheidsorganen en overheidsbedrijven te kunnen doorlichten (onder c).

Voor een nadere toelichting zij verwezen naar paragraaf 3.4.1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 21 (plan van aanpak)

Ten behoeve van de ontwikkeling en uitvoering van een project of maatregel kan de Caribisch orgaan voor hervorming en herstel in overleg met de overheidsorganen en overheidsbedrijven die het aangaat een plan van aanpak opstellen. Het opstellen van een plan van aanpak kan behulpzaam zijn omdat het zorgt voor transparantie, concretisering en structurering van het betreffende project of de betreffende maatregel. Zo kan in een plan van aanpak bijvoorbeeld worden vastgesteld welke doelen de betrokken partijen pogen te bereiken met de uitvoering van het project of de maatregel, welke financiële en niet financiële middelen daarvoor nodig zijn en welk tijdspad de partijen voor ogen hebben. Deze maar ook andere onderdelen zijn opgesomd in het tweede lid van dit artikel als handvatten voor de inrichting van een plan van aanpak. Belangrijk is dat dit een niet limitatieve opsomming betreft. Het is dus denkbaar dat ook andere zaken worden geregeld in het plan van aanpak. In het derde lid van dit artikel is bepaald dat als er een plan van aanpak wordt opgesteld, dit plan door de Caribisch orgaan voor hervorming en herstel naar de betrokken overheidsorganen wordt gezonden. Daarnaast wordt het plan van aanpak ook gedeeld met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de andere

Nederlandse ministers die het aangaat. Voor een nadere toelichting op dit artikel zij verwezen naar paragraaf 3.5 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 22 (aanwijzing)

In dit artikel is een aanwijzingsbevoegdheid opgenomen met betrekking tot een plan van aanpak voor de ontwikkeling en uitvoering van de projecten en maatregelen door overheidsorganen. Hiermee wordt afgeweken van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen. Voor een toelichting hierop zij verwezen naar paragraaf 2.1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 23 (opschorting steunverlening)

Eerste lid

In dit artikel is aan het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel de bevoegdheid toegekend om de steunverlening aan Aruba geheel of gedeeltelijk op te schorten. Bij de inzet van deze bevoegdheid is een zekere terughoudendheid geboden. Vandaar dat het orgaan enkel kan overgaan tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van de steunverlening als een overheidsorgaan of overheidsbedrijf een project of maatregel gelet op de afspraken uit het landspakket niet tijdig uitvoert, een project of maatregel niet op de in het landspakket overeengekomen of in het plan van aanpak uitgewerkte wijze uitvoert of als geen gehoor wordt gegeven aan het verzoek om gegevens, inlichtingen of medewerking anderszins. Verder is van belang dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel enkel de steun mag opschorten die is bedoeld voor de ontwikkeling en uitvoering van de projecten en maatregelen van overheidsorganen en overheidsbedrijven, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, van deze wet. Het kan dus geen investeringen betreffen die gedaan zijn op grond van artikel 4, eerste lid, onder b, of subsidies die verleend zijn op grond van artikel 4, eerste lid, onder c.

Tweede lid

Het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel kan pas een besluit nemen tot opschorting van de steunverlening nadat het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen. Dit artikel schrijft niet voor hoe de zienswijze gegeven moet worden, dit kan dus zowel schriftelijk als mondeling zijn. De zienswijze moet door de Caribisch orgaan voor hervorming en herstel worden betrokken in de belangenafweging die voorafgaat aan het besluit over gehele of gedeeltelijke opschorting van de steunverlening.

Derde lid

In het besluit tot gehele of gedeeltelijke opschorting van de steunverlening neemt het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel een termijn op waarbinnen het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf alsnog kan voldoen aan de verplichting die aanleiding heeft gegeven tot het nemen van het besluit. Kortom, het overheidsorgaan of overheidsbedrijf krijgt nog een laatste kans om een project of maatregel uit te voeren op in het landspakket overeengekomen of in het plan van aanpak uitgewerkte wijze dan wel gehoor te geven aan het verzoek om gegevens, inlichtingen of medewerking anderszins. Als het overheidsorgaan of overheidsbedrijf in kwestie geen gebruik maakt van deze kans en de termijn is verstreken gaat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel daadwerkelijk over tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van de steunverlening.

Vierde lid

In het vierde lid van dit artikel is bepaald dat het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf in kennis worden gesteld van het voornemen van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel

tot het nemen van een besluit tot gehele of gedeeltelijke opschorting van de steunverlening. Hierbij wordt het overheidsorgaan of overheidsbedrijf ook ingelicht over de mogelijkheid tot het naar voren brengen van een zienswijze hieromtrent. Verder wordt ook de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op de hoogte gebracht van het feit dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel overweegt om de steunverlening aan een overheidsorgaan of overheidsbedrijf uit de landen geheel of gedeeltelijk op te schorten.

Voor een verdere toelichting op dit artikel zij verwezen naar paragraaf 3.7.1 van het algemene deel van de memorie van toelichting.

Artikel 24 (voorziening)

Op grond van dit artikel kan het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel de Raad van Ministers van het Koninkrijk adviseren tot het treffen van een voorziening uit kracht van het Statuut, indien een besluit tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van steunverlening, bedoeld in artikel 23, er niet toe heeft geleid dat het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf een project of maatregel alsnog op de in het landspakket of een plan van aanpak vastgestelde wijze uitvoert of de gevraagde medewerking verleent. Het advies van het orgaan – [dat zich zoals eerder gezegd richt op toepassing van reeds op het niveau van het Koninkrijk bestaande bevoegdheden](#) – geschiedt door tussenkomst van Onze Minister en dient te worden gemotiveerd. In deze motivering zal het orgaan moeten markeren waarom de schending door het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf een ingrijpen vanwege het Koninkrijk rechtvaardigt en waarom dit ingrijpen geschikt is om de betreffende schending ongedaan te maken.

Krachtens het Statuut staan de Rijksministerraad in beginsel drie voorzieningen ter beschikking die deze op advies van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel kan aanwenden in het kader van artikel 24. In het Statuut zelf zijn dat de vernietigingsbevoegdheid die is opgenomen in artikel 50 en de taakverwaarlozingsprocedure die is opgenomen in artikel 51, eerste lid. Verder kan nog gedacht worden aan de aanwijzingsbevoegdheid van de regering van het Koninkrijk in artikel 15 Reglement Gouverneur. Het verdient de voorkeur dat motivering voor toepassing van een van deze instrumenten in verband kan worden gebracht met artikel 43 Statuut, waarin het beginsel van democratische rechtsstaat centraal staat. Noodzakelijk is dit echter niet, aangezien de betreffende instrumenten een ruimere strekking hebben dan alleen artikel 43 Statuut en ook inzetbaar zijn bij schending van een rijkswet. Wel gelden in dat geval dezelfde toepassingscriteria, zoals het evenredigheidsvereiste en de eis dat in het land zelf geen redres meer mogelijk is. De strengheid van de criteria hangt in dit verband af van het gekozen instrument. Overigens ligt het criterium van redres in zekere zin reeds besloten in het onderhavige voorstel, in die zin dat het land in kwestie uitdrukkelijk in de gelegenheid wordt gesteld om een schending te voorkomen dan wel ongedaan te maken.

Voor een verdere toelichting op dit artikel zij verwezen naar paragraaf 3.7.1 van het algemene deel van de memorie van toelichting.

§ 4.3 Economische projecten

Artikel 25 (projectuitvoering)

In dit artikel is uitgewerkt welke acties het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel kan ondernemen gericht op het initiëren, bevorderen en uitvoeren van economische projecten. Dergelijke acties verricht het orgaan in beginsel pas nadat hierover overleg is gevoerd met het bestuur van Aruba. Aldus kan worden voorkomen dat de acties in kwestie onnodig ingaan tegen het economisch beleid van het bestuur. Aangezien projecten op grond van artikel 25 de hoofdlijnen in acht dienen te nemen van het op consensus berustende landspakket wordt dit beleid echter niet geacht hiervan af te wijken.

Voor een verdere toelichting hierop zij verwezen naar paragraaf 3.4.2 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 26 (instemming)

De in dit artikel geregelde instemmingsverplichting is in lijn met artikel 32 Kaderwet zelfstandige bestuursorganen. Voor een toelichting op deze en vergelijkbare sturingsmogelijkheden zij verwezen naar paragraaf 2.1 van het algemene deel van de memorie van toelichting.

Artikel 27 (aanwijzing)

Evenals in artikel 22 is in artikel 27 een aanwijzingsbevoegdheid opgenomen. Deze aanwijzingen hebben betrekking op het initiëren, bevorderen en uitvoeren van economische projecten. Hiermee wordt afgeweken van de Kaderwet zbo's. Voor een toelichting hierop zij verwezen naar paragraaf 2.1 van het algemene deel van de memorie van toelichting.

§ 4.4 Subsidies en deelnemingen

Artikel 28 (subsidies en deelnemingen)

Een belangrijk doel van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel naast het bevorderen van hervormingen van bestuurlijke aard en het realiseren van duurzame en houdbare overheidsfinanciën betreft het versterken van de weerbaarheid van de Arubaanse economie. Hierbij moet niet alleen oog zijn voor de overheid, maar juist ook voor burgers, bedrijven en andere privaatrechtelijke rechtspersonen. Vandaar dat op grond van artikel 4, eerste lid, onder c, het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel tot taak heeft het op aanvraag verstrekken van subsidies aan burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen en het deelnemen in het aandelenkapitaal van privaatrechtelijke rechtspersonen. In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat over de verstrekking van subsidies en het deelnemen in het aandelenkapitaal bij regeling van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties regels kunnen worden gesteld. Daarin zal onder meer kunnen worden uitgewerkt voor welke activiteiten subsidies kunnen worden verleend, het bedrag of de wijze waarop het bedrag wordt bepaald waarvoor subsidies kunnen worden verleend of waarvoor kan worden deelgenomen in het aandelenkapitaal en aan welke voorwaarden en verplichtingen moet worden voldaan. Voor zover bij ministeriële regeling niet in dergelijke regels wordt voorzien, kan het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel op grond van het tweede lid zelf beleidsregels stellen over de verstrekking van subsidies en het deelnemen in aandelenkapitaal. Worden op een later moment alsnog bij ministeriële regeling hierover regels gesteld dan worden de beleidsregels hiermee in overeenstemming gebracht of geschrapt.

Tot slot wordt in het derde lid waar het gaat om de verstrekking van subsidies titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing verklaard. Deze titel biedt een uniform bestuursrechtelijk kader voor de beoogde subsidieverstrekking zodat duidelijkheid bestaat over de rechten en verplichtingen en over de procedurele aanpak. Een belangrijk aspect in de aanpak betreft het feit dat in deze titel wordt gesproken over twee soorten beschikkingen, namelijk de beschikking tot subsidieverlening en de beschikking tot subsidievaststelling. Reden voor dit onderscheid is dat er voor het verstrekken van een subsidie in de regel meerdere beschikkingen nodig zijn. Een beschikking tot subsidieverlening geeft een voorlopige financiële aanspraak op basis waarvan de te subsidiëren activiteit uitgevoerd kan worden en bij subsidievaststelling wordt die aanspraak bevestigd nadat is nagegaan of aan de voorwaarden voor subsidiëring is voldaan en met vaststelling van het subsidiebedrag overeenkomstig de gemaakte subsidiabele kosten. De regels hieromtrent staan in titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 29 (begripsbepalingen)

Omdat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel opereert in verschillende rechtsstelsels worden in dit artikel de belangrijkste begrippen met betrekking tot de subsidieverstreking met elkaar gelijkgetrokken.

Artikel 30 (beslistermijn)

In dit artikel is bepaald dat het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel binnen acht weken na ontvangst moet beslissen op een aanvraag van een beschikking tot subsidieverlening of subsidievaststelling. Wanneer het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel niet in staat is om binnen de gestelde termijn een beslissing te nemen, dan deelt het orgaan dit mee aan de aanvrager. Naast de mededeling dat niet binnen acht weken een beslissing kan worden genomen, noemt het orgaan een zo kort mogelijke termijn waarbinnen de beslissing wel tegemoet kan worden gezien. Wanneer er helemaal geen beschikking wordt genomen binnen de in het eerste lid gestelde termijn of de termijn die op grond van het tweede lid door het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel aan de aanvrager is medegedeeld dan moet dit worden beschouwd als een afwijzende beschikking.

Artikel 31 (termijnen in verband met zaterdag, zondag en feestdagen)

Onder deze wet geldt net als binnen het bestuursrecht van Nederland en Aruba dat als een termijn eindigt op een zaterdag, zondag of een algemeen erkende feestdag deze wordt verlengd tot en met de eerstvolgende dag die niet een zaterdag, zondag of feestdag is. In het tweede lid is bepaald dat onder het begrip 'algemeen erkende feestdag' alle feestdagen worden vallen die genoemd zijn in de Algemene termijnenwet en de Algemene termijnenverordening van Aruba.

Artikel 32 (rechtsbescherming)

Het eerste lid van dit artikel bepaalt dat tegen een beschikking tot subsidieverlening, een beschikking tot subsidievaststelling en tegen de afwijzing daarvan door een belanghebbende beroep kan worden ingesteld. De belanghebbende moet zich als deze gebruik wil maken van dit beroepsrecht binnen zes weken na de dag waarop de beschikking is gegeven wenden tot het Gerecht in eerste aanleg van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. In het tweede lid is geregeld dat tegen de uitspraak van het Gerecht in eerste aanleg hoger beroep kan worden ingesteld bij hetzelfde Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Het Gemeenschappelijk Hof zal hierbij afhankelijk van de voorliggende casus de regels hanteren die in de Landsverordeningen van Aruba, zijn opgenomen over het administratief beroep.

§ 4.5 Verscherpt financieel toezicht op de uitgaven van de landen

Artikel 33 (instelling verscherpt financieel toezicht)

Voor een toelichting op de instelling van verscherpt financieel toezicht zij verwezen naar paragraaf 3.8 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 34 (onthouding goedkeuring)

Daar waar verscherpt financieel toezicht is ingesteld op (een deel van) de uitgaven van Aruba, kan de in het kader van dit verscherpte toezicht vereiste goedkeuring alleen worden onthouden wegens strijd met het recht of strijd met het algemene financiële belang.

Strijd met het recht ziet primair op strijd met het in deze rijkswet en de Rijkswet Aruba financieel toezicht bepaalde (of, zolang deze wet niet in werking is, op strijd met de Landsverordening Aruba financieel toezicht en het Protocol Aruba Nederland 2019-2021) en ziet eveneens op strijd met de

eigen begroting. Dit laat onverlet dat er ook andere juridische grenzen kunnen zijn waaraan door het College Aruba financieel toezicht kan worden getoetst.

Strijd met het algemene financiële belang ziet op het financiële belang van Aruba. Met het gebruik van deze term wordt beoogd aan te sluiten bij vergelijkbare regelingen in Nederlandse wetgeving, zoals de Gemeentewet en de Provinciewet.

Het tweede lid voorziet erin dat onthouding van goedkeuring alleen plaatsvindt nadat met het bestuur van Aruba overleg heeft plaatsgevonden. Het is echter logischerwijs niet gekoppeld aan de instemming van het bestuur.

Artikel 35 (beleidskader)

Artikel 35 voorziet in het vaststellen van een beleidskader ingeval verscherpt financieel toezicht wordt ingesteld. Dit geschiedt ten behoeve van een effectieve en doelmatige toepassing van dit toezicht. Met het oog daarop kan in het beleidskader worden vastgelegd op welke wijze Aruba de voor de uitoefening van deze taak benodigde informatie aanlevert. Verder kan een nadere precisering worden gegeven van de uitgaven die voor goedkeuring moeten worden voorgelegd. Uit doelmatigheidsoogpunt kan hierin bijvoorbeeld worden vastgelegd dat uitgaven onder een bepaald bedrag geen goedkeuring behoeven. Verder zal het beleidskader logischerwijze preciseren in welke gevallen sprake is van dringende spoed als bedoeld in artikel 37.

Het vaststellen van het beleidskader laat onverlet dat Onze minister bevoegd is beleidsregels uit te vaardigen op grond van artikel 10 van dit voorstel van rijkswet jo. artikel 21 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen. Als Onze minister van die bevoegdheid gebruik maakt, zal het beleidskader daarmee in overeenstemming moeten zijn, dan wel worden gebracht.

De procedure voor totstandkoming van het beleidskader is eveneens in dit artikel beschreven.

Artikel 36 (termijnen)

De in dit artikel gestelde termijn voor het verlenen van goedkeuring is bewust kort gehouden om te voorkomen dat het land onnodige vertraging ervaart bij het doen van uitgaven. Voorts is voorzien in een *lex silencio positivo*, in die zin dat de goedkeuring is verleend zodra de gestelde termijn is verlopen. Voor het geval het orgaan meer tijd nodig heeft voor een beoordeling van een uitgave, kan zij de termijn eenmalig verdagen (tweede lid).

Artikel 37 (dringende spoed)

In gevallen van dringende spoed moet het mogelijk zijn dat Aruba een uitgave doet zonder dat daarvoor goedkeuring is verleend (expliciet dan wel door middel van het verstrijken van de termijn). Het beleidskader als bedoeld in artikel 35 geeft logischerwijze nadere precisering van deze dringende spoed, waaronder mede begrepen de feiten en omstandigheden die ertoe nopen dat deze dringende spoed het doen van een niet-goedgekeurde uitgave rechtvaardigt.

Artikel 38 (opschorting steunverlening)

Voor een toelichting op de in dit artikel geregelde opschortingsbevoegdheid zij verwezen naar paragrafen 3.7 en 3.8 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 39 (beëindiging toezicht)

Voor een toelichting op de in dit artikel geregelde beëindiging van het verscherpte toezicht zij verwezen naar paragraaf 3.8 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 40 (kroonberoep)

Voor een toelichting op het in dit artikel geregelde kroonberoep zij verwezen naar hoofdstuk 4 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

HOOFDSTUK 5 SLOTBEPALINGEN

Artikel 41 (inwerkingtreding, verval en beëindiging)

De werkzaamheden van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel hebben een tijdelijk karakter. Met het oog hierop bevat het wetsvoorstel een horizonbepaling: deze consensusrijkswet vervalt zes jaar na inwerkingtreding ervan. Verlenging is mogelijk, zij het alleen in onderlinge overeenstemming en telkens voor een periode van twee jaar.

Voortijdige beëindiging van deze consensusrijkswet wordt mogelijk gemaakt door lid 3. De regeling hiervan is zodanig vormgegeven dat aan geen van de deelnemende landen een eenzijdig opzegrecht toekomt.

Artikel 43 (overgangsbepaling)

Op enkele plaatsen wordt in dit voorstel verwezen naar de Landsverordening Aruba financieel toezicht en/of het Protocol Aruba Nederland 2019-2021. Het is echter de bedoeling dat deze regelingen worden vervangen door een Rijkswet Aruba financieel toezicht, die gelijktijdig met dit voorstel in procedure wordt gebracht. Daarom is het noodzakelijk om een overgangsbepaling op te nemen. In A en B regelt deze overgangsbepaling allereerst dat artikel 1 en artikel 33, eerste lid, in terminologisch opzicht worden aangepast, als de Rijkswet Aruba financieel toezicht in werking treedt. In de tweede plaats voorziet deze bepaling, zoals reeds in paragraaf 3.7.1 van het algemeen deel is beschreven, in de invoeging van een artikel met betrekking tot het aangaan van geldleningen op de kapitaaldienst. Na inwerkingtreding van de Rijkswet Aruba financieel toezicht kunnen dergelijke leningen worden aangetrokken via de lopende inschrijving van de Nederlandse Staat.

Het rechtsgevolg dat in het tweede lid van artikel 40a wordt verbonden aan een negatieve beoordeling door de Caribisch orgaan voor hervorming en herstel met betrekking tot het voornemen tot het aantrekken van een geldlening door het bestuur van Aruba ziet alleen toe op leningen via deze lopende inschrijving. Het staat Aruba formeel gesproken in een dergelijk geval vrij om te proberen een buitenlandse geldlening aan te trekken. Op grond van artikel 29 Statuut geschiedt het aantrekken van een dergelijke lening echter in overeenstemming met de regering van het Koninkrijk. Het tweede lid van deze bepaling in het Statuut formuleert als regel dat de Rijksministerraad zich met een buitenlandse geldlening verenigt, tenzij de belangen van het Koninkrijk zich daartegen verzetten. Of van dit laatste sprake is, vergt een eigenstandige afweging van de Rijksministerraad, die normaal gesproken gepaard gaat met de nodige terughoudendheid. Zolang deze rijkswet van kracht is, ligt het evenwel in de rede dat genoemde belangen van het Koninkrijk worden beoordeeld tegen de achtergrond van het stelsel hiervan.

Rijkswet van [datum], houdende regels omtrent de instelling van het ~~Caribisch~~ Orgaan voor hervorming en herstel in Aruba (Rijkswet ~~Q~~Caribisch-orgaan voor hervorming en herstel Aruba)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat de regeringen van Nederland en Aruba zijn overeengekomen dat in een wet op grond van artikel 38, tweede lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden een zelfstandig bestuursorgaan wordt ingesteld dat met het oog het welzijn van de bevolking van Aruba ondersteuning zal bieden bij het doorvoeren van hervormingen van bestuurlijke aard, het realiseren van duurzame en houdbare overheidsfinanciën en het versterken van de weerbaarheid van de economie in deze landen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, de bepalingen van het Statuut voor het Koninkrijk in acht genomen zijnde, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 (begripsbepalingen)

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt, tenzij anders bepaald, verstaan onder:

bestuur: ~~het bestuur van het Orgaan voor hervorming en herstel Aruba, bedoeld in artikel 7-de ministerraad van het land Aruba;~~

Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstel: ~~het Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstel, genoemd in artikel 2;~~

College Aruba financieel toezicht: het College Aruba financieel toezicht, genoemd in artikel 2, eerste lid, van de Landsverordening Aruba financieel toezicht;

landspakketten: de landspakketten, bedoeld in artikel 5, eerste lid;

Onze Minister: Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;

Orgaan: ~~het Orgaan voor hervorming en herstel Aruba, bedoeld in artikel 2;~~

overheidsorgaan: een bij of krachtens de Staatsregeling van Aruba of onderlinge regeling in de zin van artikel 38 Statuut ingesteld bestuursorgaan of andere instantie die met openbaar gezag is bekleed;

overheidsbedrijf: een onderneming met privaatrechtelijke rechtspersoonlijkheid, niet zijnde een personenvennootschap met rechtspersoonlijkheid, waarin een publiekrechtelijke rechtspersoon, al dan niet tezamen met een of meer andere publiekrechtelijke rechtspersonen, in staat is het beleid te bepalen, in de zin van artikel 25g, tweede lid, van de Mededingingswet, dan wel een onderneming in de vorm van een personenvennootschap, waarin een publiekrechtelijke rechtspersoon deelneemt;

plan van aanpak: een plan van aanpak als bedoeld in artikel 21;

projecten en maatregelen: de projecten en maatregelen, bedoeld in artikel 4, onder a en b;

Statuut: Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden.

Commented [RJWv1]: Mocht Curaçao en/of Sint Maarten zich willen verbinden aan de rijkswet, dan wordt achter 'Aruba' de naam van het betreffende land toegevoegd. Het adjectief 'Caribisch' blijft dan dus achterwege maar er komen geen aparte organisaties tot stand.

Commented [RJWv2]: Het voorstel maakt geen onderscheid tussen de privaatrechtelijke rechtspersoon en het publiekrechtelijke orgaan. Dat staat haaks op Aanwijzing voor de regelgeving 5.11. Voorstel is om dit onderscheid wel te maken en in art. 7 e.v. van 'bestuur' te spreken. (Een alternatief voor 'bestuur' is 'directie'.) De voor weg voor hantering van de term 'bestuur' wordt vrijgemaakt door het schrappen van de term 'bestuur' als verwijzing naar de ministerraad van AUA.

Commented [RJWv3]: In verband met bovenstaande opmerking te overwegen om 'Orgaan' te vervangen door acroniem (OHHA; vgl in NL bijv COA of NIWO) of 'Organisatie'.

HOOFDSTUK 2 HET ~~CARIBISCH~~ ORGAAN VOOR HERVORMING EN HERSTEL ARUBA

§ 2.1 Instelling en taken

Artikel 2 (~~OCaribisch-organ~~ voor hervorming en herstel Aruba)

1. Er is een ~~OCaribisch-organ~~ voor hervorming en herstel.
2. Het ~~OCaribisch-organ~~ voor hervorming en herstel Aruba is gevestigd in Den Haag.
3. Het ~~OCaribisch-organ~~ voor hervorming en herstel bezit rechtspersoonlijkheid naar Nederlands recht.
4. De Kaderwet zelfstandige bestuursorganen is op het ~~OCaribisch-organ~~ voor hervorming en herstel van overeenkomstige toepassing.

Artikel 3 (doel)

Het ~~Caribisch-o~~rgan voor hervorming en herstel heeft ten behoeve van het welzijn van de bevolking van Aruba tot doel om in Aruba te bevorderen dat hervormingen van bestuurlijke aard worden doorgevoerd, duurzaam houdbare overheidsfinanciën worden gerealiseerd en de weerbaarheid van de economie wordt versterkt, met inbegrip van de rechtsstatelijke inbedding die daarvoor nodig is.

Artikel 4 (taken)

1. Het ~~Caribisch-o~~rgan voor hervorming en herstel heeft tot taak:
 - a. de ondersteuning van en het toezicht op de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven van Aruba met betrekking tot de in deze wet en in landspakketten bepaalde onderwerpen;
 - b. het initiëren, bevorderen en uitvoeren van projecten met betrekking tot de in deze wet en in landspakketten bepaalde onderwerpen;
 - c. het op aanvraag verstrekken in Aruba van subsidies aan burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen, met inbegrip van overheidsbedrijven, dan wel het deelnemen in het aandelenkapitaal in privaatrechtelijke rechtspersonen, met inbegrip van overheidsbedrijven;
 - d. het instellen van verscherpt financieel toezicht, indien aangewezen, op Aruba.
2. De uitoefening van de taken, bedoeld in het eerste lid, heeft in ieder geval betrekking op:
 - a. de overheid;
 - b. de financiën
 - c. economische hervormingen;
 - d. de zorg;
 - e. het onderwijs;
 - f. het versterken van de rechtsstaat; en
 - g. de infrastructuur.

Artikel 5 (landspakketten)

1. In het kader van het doel, bedoeld in artikel 3, worden ~~De~~ onderwerpen, bedoeld in artikel 4, tweede lid, en de projecten en maatregelen, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a en b, worden op hoofdlijnen uitgewerkt in een of meer landspakketten. Deze landspakketten worden als onderlinge regeling tussen Nederland en Aruba gesloten op grond van artikel 38, eerste lid, van het Statuut.
2. Bij of krachtens de landspakketten kan worden bepaald dat de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen geschiedt zonder ondersteuning en toezicht door het ~~Caribisch-o~~rgan voor hervorming en herstel.

Artikel 6 (samenwerking)

1. Het ~~Caribisch-o~~rgan voor hervorming en herstel kan met het oog op de uitvoering van zijn taken samenwerken met instellingen en organen van instellingen van de Europese Unie en andere volkenrechtelijke organisaties en met instellingen en organen van instellingen van Nederland en andere landen binnen het Koninkrijk met een ontwikkelings-, financierings-, toezichts- of algemene bestuurstaak. In voorkomend geval stelt het ~~Caribisch-o~~rgan voor hervorming en herstel met de desbetreffende instelling of organisatie een samenwerkingsprotocol op.
2. Het ~~Caribisch-o~~rgan voor hervorming en herstel stelt, in overeenstemming met Onze Minister, gezamenlijk met het College Aruba financieel toezicht in het belang van het efficiënt en effectief

uitoefenen van de bevoegdheden, bedoeld in de paragrafen 4.5 en 4.6, een samenwerkingsprotocol vast.

§ 2.2 Inrichting en samenstelling

Artikel 7 (samenstelling, benoeming en besluitvorming)

1. Het [Caribisch-oOrgaan heeft een bestuur](#).

2. [voor hervorming en herstel](#) Het bestuur bestaat uit drie leden, onder wie de voorzitter.

3. De voorzitter vertegenwoordigt het [Caribisch-oOrgaan voor hervorming en herstel](#) in en buiten rechte.

4. Benoeming van de leden vindt plaats op grond van de deskundigheid die nodig is voor de uitoefening van de taken van het [Caribisch-oOrgaan voor hervorming en herstel](#) en op grond van maatschappelijke kennis en ervaring.

5. De leden worden door Onze Minister benoemd voor een periode van drie jaar en kunnen eenmaal worden herbenoemd voor eenzelfde periode. [Onze Minister overlegt met Onze Minister van Algemene Zaken van Aruba over de eisen die aan de te benoemen leden worden gesteld met betrekking tot de vervulling van hun functie.](#)

6. Het [Caribisch-organ voor hervorming en herstel](#) besluit bij meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.

Commented [RJWv4]: Indien akkoord met deze voorgestelde aanpassing hiermee nog de MvT in lijn brengen.

Commented [RJWv5]: Overlegverplichting MinBZK mbt profielschets + 'bestuur' vervangen.

Artikel 8 (incompatibiliteiten)

Onverminderd de artikelen 9 en 13, eerste lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen kan een lid van het [Caribisch-organ voor hervorming en herstel](#) niet tevens zijn:

- Gouverneur;
- minister of staatssecretaris;
- commissaris van de Koning of gedeputeerde;
- lid van de Staten-Generaal of van de Staten van Aruba;
- burgemeester of wethouder dan wel gezaghebber of eilandgedeputeerde;
- lid van de Raad van Advies van Aruba;
- lid van of staatsraad bij de Raad van State van het Koninkrijk;
- lid van de Algemene Rekenkamer van Aruba of van Nederland;
- ombudsman of substituut-ombudsman van een van de landen of van Nederland;
- [lid van het College Aruba financieel toezicht dan wel van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten](#); of
- ambtenaar bij een ministerie of een daaronder ressorterende instelling, dienst of bedrijf van Aruba of van Nederland.

Commented [RJWv6]: Incompatibiliteit lidmaatschap C(a)ft

Artikel 9 (bestuursreglement)

- Het [Caribisch-organ voor hervorming en herstel](#) stelt een bestuursreglement vast.
- Het bestuursreglement wordt bekendgemaakt in de Staatscourant en de Landscourant van Aruba.

Artikel 10 (beleidsregels)

Onverminderd artikel 21, tweede lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen worden beleidsregels met betrekking tot de taakuitoefening door het [Caribisch-organ voor hervorming en herstel](#) bekendgemaakt in de Landscourant van Aruba.

§ 2.3 Ambtelijke dienst

Artikel 11 (de ambtelijke dienst)

- Het [Caribisch-organ voor hervorming en herstel](#) wordt ondersteund door een ambtelijke dienst.
- De ambtelijke dienst staat onder leiding van een algemeen secretaris.

Artikel 12 (incompatibiliteiten)

1. De algemeen secretaris noch een van de medewerkers van de ambtelijke dienst is lid van het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelbestuur](#).
2. De algemeen secretaris noch een van de medewerkers van de ambtelijke dienst vervult nevenfuncties die ongewenst zijn met het oog op een goede vervulling van zijn functie of de handhaving van zijn onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin.
3. De algemeen secretaris of de medewerker van de ambtelijke dienst meldt het voornemen tot het aanvaarden van een nevenfunctie anders dan uit hoofde van zijn functie aan het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelbestuur](#).

§ 2.4 Toelating

Artikel 13 (toelating)

De leden van het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelbestuur](#) en de algemeen secretaris en de medewerkers van de ambtelijke dienst die het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelbestuur](#) ondersteunt, hun echtgenoten of geregistreerde partners en minderjarige kinderen voor zover zij met hen een gemeenschappelijke huishouding voeren, zijn van rechtswege toegelaten tot Aruba. Aan de leden, de algemeen secretaris en de medewerkers van het [Caribisch-oOrgaan-voor-hervorming-en-herstel](#) alsmede hun echtgenoten of geregistreerde partners en minderjarige kinderen worden geen nadere voorwaarden gesteld voor de uitoefening van een beroep of het verrichten van arbeid.

§ 2.5 Financiering [Caribisch-oOrgaan-voor-hervorming-en-herstel](#)

Artikel 14 (bezoldiging en overige apparaatsuitgaven)

De bezoldiging van de leden van het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelbestuur](#), de bezoldiging van de algemeen secretaris en de medewerkers van de ambtelijke dienst, alsmede de bekostiging van de overige apparaatsuitgaven komen ten laste van de begroting van Onze Minister.

§ 2.6 Jaarverslag en uitvoeringsrapportage

Artikel 15 (jaarverslag)

1. Bij de toepassing van artikel 18, tweede lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen wordt het jaarverslag mede gezonden aan het bestuur en aan de Staten van Aruba.
2. [Voordat het jaarverslag wordt verzonden, stelt het Orgaan Onze Minister van Algemene Zaken van Aruba in de gelegenheid zijn zienswijze naar voren te brengen.](#)
3. Onze Minister zendt het jaarverslag aan Onze Ministers die het aangaat.

Commented [RJWv7]: Hoor en wederhoor + term 'bestuur' vervangen

Artikel 16 (uitvoeringsrapportage)

1. Het [Caribisch-oOrgaan-voor-hervorming-en-herstel](#) verstrekt ieder halfjaar, en zo nodig tussentijds op verzoek van Onze Minister, een uitvoeringsrapportage over de uitvoering van de verplichtingen die bij of krachtens deze wet op Aruba rusten aan Onze Minister.
2. [Voordat een uitvoeringsrapportage wordt verstrekt, stelt het Orgaan Onze Minister van Algemene Zaken van Aruba in de gelegenheid zijn zienswijze naar voren te brengen.](#)

Commented [RJWv8]: Hoor en wederhoor + term 'bestuur' vervangen

HOOFDSTUK 3 MIDDELEN EN STEUN

Artikel 17 (middelen ter beschikking van het [Caribisch-oOrgaan-voor-hervorming-en-herstel](#))

1. Onze Minister stelt financiële middelen ter beschikking die het [Caribisch-oOrgaan-voor-hervorming-en-herstel](#):
 - a. in Aruba kan inzetten ten behoeve van de uitoefening van zijn taken, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b en c; en

b. als liquiditeitssteun aan [het-bestuur-van-Aruba](#) kan verstrekken ter dekking van in zijn begroting opgenomen noodzakelijke uitgaven op de gewone dienst.

2. Onze Minister kan, in overleg met Onze Ministers die het aangaat, vaststellen waaraan de financiële middelen, bedoeld in het eerste lid, door het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstel](#) moeten worden besteed.

3. Onze Minister sluit periodiek met [Onze Minister van Algemene Zaken van Aruba](#) [het-bestuur-van-Aruba](#) een overeenkomst over de hoogte en de aard van de financiële middelen, bedoeld in het eerste lid.

4. Als het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel in het jaarverslag of een uitvoeringsrapportage oordeelt dat Aruba zich onvoldoende inspanst om de verplichtingen na te komen die bij of krachtens deze wet op Aruba rusten, kan de ministerraad van Nederland door tussenkomst van Onze Minister beslissen om het ter beschikking stellen van financiële middelen aan het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) met betrekking tot Aruba geheel of gedeeltelijk op te schorten of stop te zetten.

5. In afwijking van het bepaalde in het vierde lid kan de ministerraad van Nederland door tussenkomst van Onze Minister zonder een daartoe strekkend advies van het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) beslissen om het ter beschikking stellen van financiële middelen aan het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) met betrekking tot Aruba geheel of gedeeltelijk op te schorten of stop te zetten, indien een zwaarwegend belang dit vergt.

6. Voordat de ministerraad van Nederland een beslissing neemt als bedoeld in het vierde en vijfde lid, stelt deze Onze Minister van Algemene Zaken van Aruba in de gelegenheid zijn zienswijze naar voren te brengen. Indien een zienswijze naar voren is gebracht, verwijst de motivering van de beslissing naar hetgeen in de zienswijze aan de orde is gekomen.

Commented [RJWv9]: Hoor en wederhoor + motiveringsverplichting

Artikel 18 (aanwijzing deskundigen)

1. Onze Ministers die het aangaat wijzen, in overeenstemming met Onze Minister, op verzoek van het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) een of meer onder hen ressorterende deskundigen aan die, met inachtneming van de door of namens het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) gegeven instructies, het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) bij het verrichten van zijn taken bijstaan.

2. De deskundigen, aangewezen op grond van het eerste lid, vallen voor zover zij het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) bijstaan bij het verrichten van zijn taken onder de verantwoordelijkheid van het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#).

HOOFDSTUK 4 BEVOEGDHEDEN

§ 4.1 Algemeen

Artikel 19 (verstrekking van gegevens en inlichtingen en verlening van medewerking)

Ieder overheidsorgaan en overheidsbedrijf van Aruba verstrekt op verzoek van het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) de gegevens en inlichtingen die het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) nodig heeft voor de uitoefening van de taken, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b en d, en verleent iedere medewerking waar het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) in verband hiermee om verzoekt.

§ 4.2 Projecten en maatregelen van overheidsorganen en overheidsbedrijven

Artikel 20 (ondersteuning van projecten en maatregelen)

Voor de uitvoering van de taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, kan het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#):

- direct of indirect financiële middelen verstrekken;
- deskundigheid en uitvoeringscapaciteit ter beschikking stellen; en
- overheden en overheidsbedrijven doorlichten.

Artikel 21 (plan van aanpak)

1. Het [Caribisch orgaan voor hervorming en herstelOrgaan](#) kan, met inachtneming van de in de landspakketten bepaalde hoofdlijnen, in overleg met de overheidsorganen en overheidsbedrijven die het aangaat een plan van aanpak opstellen voor de ontwikkeling en uitvoering van een project of maatregel.
2. Een plan van aanpak bevat, voor zover relevant, in ieder geval:
 - a. een beschrijving van de aard van de steunverlening, bedoeld in artikel 20;
 - b. een beschrijving van de te bereiken doelen, op te leveren producten en bijbehorende actiepunten;
 - c. een begroting;
 - d. het tijdspad;
 - e. een overzicht van benodigde deskundigheid en uitvoeringscapaciteit;
 - f. een overzicht van vereiste regelgevende handelingen.
3. Het [Caribisch orgaan voor hervorming en herstelOrgaan](#) zendt een plan van aanpak terstond aan de overheidsorganen en andere partijen die het aangaat, alsmede aan Onze Minister en aan Onze Ministers die het aangaat.

Artikel 22 (aanwijzing)

Onze Minister kan, binnen de daartoe in de landspakketten bepaalde hoofdlijnen, in overleg met Onze Ministers die het aangaat het [Caribisch orgaan voor hervorming en herstelOrgaan](#) een aanwijzing geven met betrekking tot een plan van aanpak voor de ontwikkeling en uitvoering van een project of maatregel door overheidsorganen.

Artikel 23 (opschorting steunverlening)

1. Het [Caribisch orgaan voor hervorming en herstelOrgaan](#) kan de steunverlening, bedoeld in artikel 20, geheel of gedeeltelijk opschorten als het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf, naar het oordeel van het [Caribisch orgaan voor hervorming en herstelOrgaan](#):
 - a. een project of maatregel niet tijdig uitvoert;
 - b. een project of maatregel niet op de in de landspakketten overeengekomen of in een plan van aanpak nader uitgewerkte wijze uitvoert; of
 - c. nalaat de gegevens en inlichtingen te verstrekken dan wel de medewerking te verlenen, bedoeld in artikel 19.
2. Voordat het [Caribisch orgaan voor hervorming en herstelOrgaan](#) een besluit neemt tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van de steunverlening, stelt dit het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf in de gelegenheid zijn zienswijze naar voren te brengen.
3. Het [Caribisch orgaan voor hervorming en herstelOrgaan](#) voert het besluit tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van de steunverlening niet uit dan nadat een in het besluit genoemde termijn is verstreken, waarbinnen het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf alsnog aan zijn verplichting heeft kunnen voldoen.
4. Van een besluit tot het geheel of gedeeltelijk opschorten en van het voornemen tot het nemen van een dergelijk besluit worden het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf en Onze Minister schriftelijk in kennis gesteld.

Artikel 24 (voorziening)

Als het besluit tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van steunverlening, bedoeld in artikel 23, er niet toe heeft geleid dat het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf het project of de maatregel alsnog op de in het landspakket of een plan van aanpak vastgestelde wijze uitvoert of de gevraagde medewerking alsnog verleent, kan het [Caribisch orgaan voor hervorming en herstelOrgaan](#) de Raad van Ministers van het Koninkrijk door tussenkomst van Onze Minister gemotiveerd adviseren tot het treffen van een voorziening uit kracht van het Statuut.

§ 4.3 Projecten

Artikel 25 (projectuitvoering)

Voor de uitoefening van zijn taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b, kan het [Caribisch-orgaan voor hervorming en herstel](#) Orgaan, voor zover redelijkerwijs mogelijk na overleg met Onze Ministers van Aruba die het aangaat:

- a. projecten ontwikkelen en beheren;
- b. opdracht verlenen voor het leveren van goederen of diensten; en
- c. deelnemen in aandelenkapitaal.

Commented [RJWv10]: Hoor en wederhoor

Artikel 26 (instemming)

Het [Caribisch-orgaan voor hervorming en herstel](#) Orgaan heeft bij de uitoefening van zijn taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b, voorafgaande instemming van Onze Minister, in overleg met Onze Minister van Financiën voor:

- a. het oprichten van dan wel deelnemen in een rechtspersoon;
- b. het verstrekken aan een privaatrechtelijke rechtspersoon van eigen vermogen, leningen met wezenlijke kenmerken van eigen vermogen of garanties ten aanzien van de omvang van het eigen vermogen.

Artikel 27 (aanwijzing)

Onze Minister kan, binnen de daartoe in de landspakketten bepaalde hoofdlijnen, in overleg met Onze Ministers die het aangaat het [Caribisch-orgaan voor hervorming en herstel](#) Orgaan een aanwijzing geven met betrekking tot het initiëren, bevorderen en uitvoeren van projecten.

§ 4.4 Subsidies en deelnemingen

Artikel 28 (subsidies en deelnemingen)

1. Bij regeling van Onze Minister kunnen over de verstrekking van subsidies en het deelnemen in aandelenkapitaal, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder c, regels worden vastgesteld met betrekking tot in ieder geval:

- a. de nadere bepaling van de activiteiten;
- b. het bedrag of de wijze waarop het bedrag wordt bepaald;
- c. de voorwaarden;
- d. de verplichtingen;
- e. de verantwoording;
- f. de betaling; en
- g. een subsidieplafond.

2. Voor zover daar niet bij regeling van Onze Minister in wordt voorzien, kan het [Caribisch-orgaan voor hervorming en herstel](#) Orgaan met betrekking tot de verstrekking van subsidies en het deelnemen in het aandelenkapitaal beleidsregels stellen over onder meer de onderwerpen genoemd in het eerste lid, onder a tot en met g. Als na vaststelling van de beleidsregels toch bij ministeriële regeling hierover regels worden gesteld, worden de beleidsregels daarmee in overeenstemming gebracht dan wel ingetrokken.

3. Op de verstrekking van subsidies is titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing.

Artikel 29 (begripsbepalingen)

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

beschikking: een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling die niet van algemene strekking is, met inbegrip van de afwijzing van de aanvraag daarvan;

belanghebbende: degene wiens belang rechtstreeks bij een beschikking is betrokken;

aanvraag: een verzoek van een belanghebbende, een beschikking te nemen.

Artikel 30 (beslistermijn)

1. Het [Caribisch-orgaan voor hervorming en herstel](#) Orgaan beslist binnen acht weken op een aanvraag om een subsidiebeschikking.

2. Als een beschikking niet binnen de in het eerste lid bepaalde termijn kan worden gegeven, deelt het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) dit mee aan de aanvrager en noemt deze een zo kort mogelijke termijn waarbinnen de beschikking wel tegemoet kan worden gezien.

3. Het uitblijven van een beschikking binnen de in het eerste lid gestelde termijn of de termijn die op grond van het tweede lid door het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) is medegedeeld, wordt gelijkgesteld met een afwijzende beschikking.

Artikel 31 (termijnen in verband met zaterdag, zondag en feestdagen)

1. Een in deze wet gestelde termijn die op zaterdag, zondag of een algemeen erkende feestdag eindigt wordt verlengd tot en met de eerstvolgende dag die niet een zaterdag, zondag of feestdag is.

2. Als algemeen erkende feestdagen gelden de feestdagen genoemd in artikel 3 van de Algemene termijnenwet en artikel 3 van de Algemene termijnenverordening van Aruba.

Artikel 32 (rechtsbescherming)

1. Tegen een beschikking tot subsidieverlening en een beschikking tot subsidievaststelling staat voor een belanghebbende gedurende zes weken na de dag waarop de beschikking is gegeven rechtstreeks beroep open bij het Gerecht van eerste aanleg van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

2. Tegen de uitspraak van het Gerecht van eerste aanleg, bedoeld in het eerste lid, kan hoger beroep worden ingesteld bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

3. Als het Gerecht van eerste aanleg bij het beroep van oordeel is dat het besluit, bedoeld in het eerste lid, in strijd is met de wet dan wel bij afweging van alle daarbij betrokken belangen in redelijkheid niet gerechtvaardigd is, verklaart hij het beroep gegrond.

4. De hoofdstukken III, IV en V van de Landsverordening administratieve rechtspraak van Aruba zijn van overeenkomstige toepassing.

§ 4.5 Verscherpt financieel toezicht

Artikel 33 (instelling verscherpt financieel toezicht)

1. Als het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) van oordeel is dat Aruba zich onvoldoende inspanst om de verplichtingen na te komen die bij of krachtens deze wet dan wel de Landsverordening Aruba financieel toezicht en het Protocol Aruba Nederland 2019-2021 op Aruba rusten, kan dit, in overeenstemming met de raad van ministers van het Koninkrijk en het College Aruba financieel toezicht gehoord, bepalen dat verscherpt financieel toezicht wordt ingesteld op een deel of alle uitgaven van Aruba. Dit verscherpte financiële toezicht wordt uitgeoefend door het College Aruba financieel toezicht.

2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid kan de raad van ministers van het Koninkrijk op voorstel van Onze Minister, nadat het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) en het College Aruba financieel toezicht is gehoord, bepalen dat verscherpt financieel toezicht wordt ingesteld op een deel of alle uitgaven Aruba, indien een zwaarwegend belang dit vergt.

3. [Voordat verscherpt financieel toezicht als bedoeld in het eerste lid wordt ingesteld, stelt het Orgaan het bestuur van Aruba in de gelegenheid zijn zienswijze naar voren te brengen. Indien een zienswijze naar voren is gebracht, verwijst de motivering van het besluit naar hetgeen in de zienswijze aan de orde is gekomen.](#)

4. Van de instelling van verscherpt financieel toezicht stelt het [Caribisch-orgaan-voor-hervorming-en-herstelOrgaan](#) onderscheidenlijk de raad van ministers van het Koninkrijk door tussenkomst van Onze Minister terstond [Onze Minister van Algemene Zaken](#) het bestuur van Aruba schriftelijk in kennis. Zodra [Onze Minister van Algemene Zaken](#) het bestuur deze kennisgeving heeft ontvangen, legt Aruba de uitgaven waarop toezicht is ingesteld ter goedkeuring voor aan het College Aruba financieel toezicht.

Commented [RJWv11]: Hoor en wederhoor + motiveringsverplichting

Artikel 34 (onthouding goedkeuring)

1. Als het College Aruba financieel toezicht, na instelling van het verscherpte financiële toezicht, bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, oordeelt dat een uitgave in strijd is met het recht of met het algemene financiële belang, kan het goedkeuring aan deze uitgave onthouden.
2. Onthouding van goedkeuring vindt niet plaats dan nadat aan [Onze Minister van Algemene Zakenhet-bestuur](#) van Aruba gelegenheid tot overleg is geboden. Indien een overleg heeft plaatsgevonden verwijst de motivering van het besluit naar hetgeen in het overleg aan de orde is gekomen.

Artikel 35 (beleidskader)

Als verscherpt financieel toezicht wordt ingesteld als bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, stelt het College Aruba financieel toezicht in overeenstemming met het [Caribisch-orgaan-voor hervorming-en-herstelOrgaan](#) ten behoeve van een effectieve en doelmatige toepassing van dit toezicht een beleidskader vast. Dit beleidskader wordt zo spoedig mogelijk bekendgemaakt aan [Onze Minister van Algemene Zakenhet-bestuur](#) van Aruba.

Artikel 36 (termijnen)

1. Als het College Aruba financieel toezicht niet binnen veertien dagen na het moment waarop een land een uitgave heeft voorgelegd goedkeuring hieraan heeft onthouden, is de gevraagde goedkeuring van rechtswege gegeven.
2. Het nemen van het besluit, bedoeld in artikel 34, eerste lid, kan eenmaal voor ten hoogste veertien dagen worden verdaagd. Als het College het nemen van dit besluit verdaagt, stelt dit in ieder geval voor het verstrijken van de termijn bedoeld in het eerste lid [Onze Minister van Algemene Zakenhet-bestuur](#) van Aruba in kennis.

Artikel 37 (dringende spoed)

Na instelling van het verscherpte financiële toezicht, bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, kan Aruba in gevallen van dringende spoed een uitgave doen voordat deze uitgave door het College Aruba financieel toezicht is goedgekeurd. [Het-Onze Minister van Algemene Zakenbestuur van](#) Aruba stelt het College terstond van deze beslissing in kennis.

Artikel 38 (opschorting steunverlening)

1. Het [Caribisch-orgaan-voor hervorming-en-herstelOrgaan](#) kan de steunverlening, bedoeld in artikel 20, geheel of gedeeltelijk opschorten als:
 - a. Aruba, na instelling van het verscherpte financiële toezicht, bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, een financiële uitgave doet voordat deze door het College Aruba financieel toezicht is goedgekeurd; of
 - b. het College Aruba financieel toezicht oordeelt dat Aruba ten onrechte artikel 37 heeft toegepast.
2. Voordat het [Caribisch-orgaan-voor hervorming-en-herstelOrgaan](#) een besluit neemt tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van de steunverlening, stelt deze [Onze Minister van Algemene Zakenhet-bestuur](#) van Aruba in de gelegenheid zijn zienswijze naar voren te brengen.
3. Van een besluit tot het geheel of gedeeltelijk opschorten en van het voornemen tot het nemen van een dergelijk besluit, worden [Onze Minister van Algemene Zakenhet-bestuur](#) van Aruba en Onze Minister schriftelijk in kennis gesteld.

Artikel 39 (beëindiging toezicht)

1. Als het College Aruba financieel toezicht op basis van een uitvoeringsrapportage van oordeel is dat de financiële uitgaven van Aruba waarop toezicht is ingesteld gedurende een kwartaal rechtmatig en doelmatig zijn, kan dit het [Caribisch-orgaan-voor hervorming-en-herstelOrgaan](#) adviseren om het toezicht te beëindigen.
2. Als het [Caribisch-orgaan-voor hervorming-en-herstelOrgaan](#) het toezicht, bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, beëindigt, stelt dit terstond hiervan [Onze Minister van Algemene Zakenhet bestuur](#) van Aruba en Onze Minister schriftelijk in kennis.

Artikel 40 (kroonberoep)

1. Tegen het besluit, bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, staat voor Onze Minister van Algemene Zaken het bestuur van Aruba gedurende veertien dagen na verzending van het besluit beroep open bij Ons. De Raad van State van het Koninkrijk is belast met het voorbereiden van het ontwerpbesluit inzake de beslissing op het beroep. Ons besluit wordt in het Afkondigingsblad van Aruba bekend gemaakt en ter kennis van Onze Minister van Algemene Zaken van Aruba het bestuur en de Staten gebracht.
2. De Raad van State van het Koninkrijk kan bij de voorbereiding van het ontwerpbesluit, bedoeld in het eerste lid, belanghebbenden, getuigen, deskundigen en tolken oproepen om tijdens het onderzoek ter zitting te worden gehoord. De Raad stelt in ieder geval Onze Minister van Algemene Zaken van Aruba het betrokken bestuur in de gelegenheid te worden gehoord.
3. De artikelen 6:5, 6:6, 6:14, 6:15, 6:17, 6:21, 8:24, 8:25, 8:27 tot en met 8:29, 8:31, 8:32, 8:33 tot en met 8:36, eerste lid, 8:39, 8:50, 8:61 en 8:62 van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing.
4. Het ontwerpbesluit inzake de beslissing op het beroep, bedoeld in het eerste lid, is niet openbaar.
5. Artikel 27d van de Wet op de Raad van State is van overeenkomstige toepassing. Het onderzoek ter zitting is openbaar.
6. Het beroep schorst niet de werking van het besluit waartegen het is gericht.
7. Ons besluit wijkt niet af van het ontwerp, voor zover het advies van de Raad uitsluitend is gebaseerd op rechtmatigheidsgronden, en voor het overige uitsluitend indien zwaarwegende, op het in deze wet geregelde toezicht betrekking hebbende gronden daartoe aanleiding geven. Indien Ons besluit afwijkt van het ontwerp wordt het in het Staatsblad geplaatst met een rapport van Onze Minister. Dit rapport bevat in ieder geval de argumenten op grond waarvan wordt voorgesteld af te wijken van het ontwerp, alsmede het ontwerp zelf.
8. Als Ons besluit strekt tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van het besluit, bedoeld in artikel 33, eerste lid, voorziet het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel Orgaan opnieuw in de zaak met inachtneming van Ons besluit. Indien gewenst kunnen Wij in de zaak voorzien.
9. Besluiten op grond van artikel 33, eerste en tweede lid, zijn niet vatbaar voor beroep op de administratieve rechter op grond van de Landsverordening administratieve rechtspraak van Aruba of de Algemene wet bestuursrecht. Dit geldt eveneens voor Ons besluit, bedoeld in het eerste lid.

Commented [RJWv12]: Alleen weglating van 'bestuur' volstaat hier niet, omdat gespecificeerd moet zijn welk bestuursorgaan bevoegd is beroep aan te tekenen. Alternatief: de 'regering' of 'ministerraad' van Aruba.

S 4.6 Leningen

Commented [RJWv13]: Verplaatst naar art. 43

Artikel 41 (geldleningen)

1. De Caribische hervormingsentiteit beoordeelt of het voornemen van het bestuur van een land tot het aantrekken van een geldlening past binnen het bepaalde in deze wet en bij of krachtens het landspakket voor het betrokken land. Ter wille van deze beoordeling zendt het College Aruba financieel toezicht onderscheidenlijk het College financieel toezicht een advies als bedoeld in artikel 16 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao, Sint-Maarten en Aruba terstond aan de Caribische hervormingsentiteit.
2. Als de Caribische hervormingsentiteit oordeelt dat het voornemen van het bestuur van een land tot het aantrekken van een geldlening niet past binnen het bepaalde, bedoeld in het eerste lid, kan deze geldlening niet worden aangetrokken via de lopende inschrijving van de Nederlandse Staat, bedoeld in artikel 16, zevende lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao, Sint-Maarten en Aruba.
3. Voordat de Caribische hervormingsentiteit een oordeel geeft als bedoeld in het tweede lid, stelt deze het bestuur van het betrokken land in de gelegenheid diens zienswijze naar voren te brengen.
4. Van een oordeel als bedoeld in het tweede lid en van het voornemen tot het geven van een dergelijk oordeel, worden het bestuur van het betrokken land, het College Aruba financieel toezicht, het College financieel toezicht Onze Minister en Onze Minister van Financiën schriftelijk in kennis gesteld.

HOOFDSTUK 5 SLOTBEPALINGEN

Artikel 41 (inwerkingtreding, verval en beëindiging)

1. Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.
2. Deze wet vervalt zes jaar na het tijdstip van inwerkingtreding. Op verzoek van Nederland of Aruba en in overeenstemming met Aruba onderscheidenlijk met Nederland kan zij telkens met twee jaar bij koninklijk besluit worden verlengd. Het koninklijk besluit wordt uiterlijk twee maanden voor het verstrijken van deze termijn in het Staatsblad, onderscheidenlijk het Afkondigingsblad van Aruba gepubliceerd.
3. In Nederland kan bij wet en in Aruba kan bij landsverordening worden verklaard, dat de in deze wet vervatte onderlinge regeling op een eerder dan het in het tweede lid genoemde tijdstip dient te worden beëindigd. Deze beëindiging geschiedt in overeenstemming met Aruba onderscheidenlijk met Nederland.

Artikel 42 (tussentijdse wijziging)

Deze wet kan in onderling overleg tussentijds worden gewijzigd bij wet op grond van artikel 38, tweede lid, van het Statuut.

Artikel 43 (overgangsrecht)

Indien het bij koninklijk besluit van [PM] ingediende voorstel van rijkswet, houdende regels voor het financieel toezicht op het land Aruba, tot wet is of wordt verheven, wordt deze wet als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1 wordt 'Landsverordening Aruba financieel toezicht' vervangen door 'Rijkswet Aruba financieel toezicht'.

B

In artikel 33, eerste lid, wordt 'Landsverordening Aruba financieel toezicht en het Protocol Aruba Nederland 2019-2021' vervangen door 'Rijkswet Aruba financieel toezicht'.

C

Na artikel 40 wordt een paragraaf ingevoegd, luidende:

§ 4.6 Leningen

Artikel 40a (geldleningen)

1. Het Orgaan beoordeelt of het voornemen van Aruba tot het aantrekken van een geldlening past binnen het bepaalde in deze wet en bij of krachtens het landspakket. Ter wille van deze beoordeling zendt het College Aruba financieel toezicht een advies als bedoeld in artikel 16 van de Rijkswet Aruba financieel toezicht terstond aan het Orgaan.
2. Als het Orgaan oordeelt dat het voornemen van Aruba tot het aantrekken van een geldlening niet past binnen het bepaalde, bedoeld in het eerste lid, kan deze geldlening niet worden aangetrokken via de lopende inschrijving van de Nederlandse Staat, bedoeld in artikel 16, zevende lid, van de Rijkswet Aruba financieel toezicht.
3. Voordat het Orgaan een oordeel geeft als bedoeld in het tweede lid, stelt dit Onze Minister van Financiën van Aruba in de gelegenheid zijn zienswijze naar voren te brengen.
4. Van een oordeel als bedoeld in het tweede lid en van het voornemen tot het geven van een dergelijk oordeel, worden Onze Minister van Algemene Zaken van Aruba, het College Aruba financieel toezicht, Onze Minister en Onze Minister van Financiën schriftelijk in kennis gesteld.

Artikel 44 (citeertitel)

Deze wet wordt aangehaald als: Rijkswet OCaribisch orgaan voor hervorming en herstel Aruba.

Commented [RJWv14]: Nieuwe bepaling. Wetstechnisch noodzakelijk, aangezien Raft nog niet in werking is getreden.

Formatted: Font: Bold

Formatted: Font: Bold

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad en in het Afkondigingsblad van Aruba zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

